

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

Gmina Śrem

2025

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
DANE DEMOGRAFICZNE	8
DZIAŁALNOŚĆ CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH	10
PROCEDURA NIEBIESKIE KARTY	11
RYNEK ALKOHOLOWY	13
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	14
ŚWIETLICE NA TERENIE GMINY	15
GRUPY SAMOPOMOCOWE	15
PRZESTĘPCZOŚĆ	16
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY ŚREM	18
PRZYCHODNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIENIA	19
ZAKRES I FORMY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH	20
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	22
GRUPA BADANA	22
CEL BADANIA	23
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ	24
PRZEMOC DOMOWA	26
SUBIEKTYWNA OCENA KONDYCJI PSYCHICZNEJ I POTRZEBY EMOCJONALNE DOROSŁYCH	28
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE	32
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA	36
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE	37
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH	39
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: ZABURZENIA ODŻYWIANIA	41
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY ŚREM	42
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	44
GRUPA BADANA	44
CEL BADANIA	44
WYNIKI BADAŃ	45
BADANIA WŚRÓD PRACOWNIKÓW INSTYTUCJONALNYCH	53
WYNIKI BADANIA	54
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	59

METODOLOGIA.....	59
CEL BADANIA	59
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	60
WYNIKI.....	60
SYTUACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA RODZINY I RELACJE Z RODZICAMI	60
SUBIEKTYWNA OCENA KONDYCJI PSYCHICZNEJ I POTRZEBY EMOCJONALNE.....	62
PRZEMOC RÓWIEŚNICZA.....	64
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL.....	69
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY	72
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE.....	74
POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	77
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD	79
CZAS WOLNY.....	89
WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY ŚREM Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2024 ROKU	92
METODOLOGIA.....	92
CEL BADANIA	93
GRUPA BADANA	93
WYNIKI.....	94
ALKOHOL	94
PAPIEROSY I E-PAPIEROSY	98
NARKOTYKI, DOPALACZE, LEKI.....	100
KORZYSTANIE Z MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH I GIER	104
GRY HAZARDOWE.....	106
ESPAD - PODSUMOWANIE.....	109
ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI W GMINIE ŚREM	110
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	110
WYNIKI BADAŃ	110
BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ NA TERENIE GMINY ŚREM	118
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	118
CEL BADANIA	118
WYNIKI BADAŃ	118
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL, PAPIEROSY, NARKOTYKI I DOPALACZE.....	121

CYBERPRZMOC	124
OCENA KONDYCJI PSYCHICZNEJ DZIECI PRZEZ RODZICÓW.....	126
CZAS WOLNY.....	128
PODSUMOWANIE.....	129
ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY ŚREM NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE	
DANYCH.....	140
PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH W GMINIE ŚREM W LATACH 2021 ORAZ 2025	
.....	143
DOROŚLI MIESZKAŃCY.....	143
SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	146
UCZNIOWIE.....	148
WNIOSKI Z PORÓWNANIA WYNIKÓW BADAŃ Z LAT 2021 I 2025 W GMINIE ŚREM	150

WSTĘP

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Śrem jest istotnym krokiem w identyfikacji i przeciwdziałaniu problemom społecznym, które dotyczą zarówno dorosłych mieszkańców, jak i dzieci oraz młodzież. W obliczu dynamicznych przemian społeczno-kulturowych, lokalna społeczność staje przed wyzwaniami, które wymagają szczególnej uwagi i systemowego podejścia. Dokument ten stanowi kompleksową analizę skali i charakteru problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze), uzależnieniami behawioralnymi oraz zjawiskami towarzyszącymi, takimi jak przemoc domowa czy cyberprzemoc.

Podstawowym celem niniejszej diagnozy jest dostarczenie rzetelnych danych, które umożliwią skuteczne planowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień. Badania oparte na opinii mieszkańców oraz analizie statystycznej pozwalają lepiej zrozumieć potrzeby społeczności lokalnej i wskazać obszary, w których interwencje są najbardziej potrzebne.

Gmina Śrem jako odpowiedzialna jednostka samorządowa, stawia na holistyczne podejście do problemów uzależnień, angażując różnorodne instytucje i zasoby w celu budowania zdrowego i świadomego społeczeństwa. Niniejszy dokument będzie stanowił fundament dla tworzenia programów i strategii, które nie tylko przeciwdziałają uzależnieniom, ale również promują zdrowy styl życia oraz rozwój potencjału lokalnej społeczności.

Dokument ten ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w drugim kwartale 2025 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Śrem wśród następujących grup respondentów: dorośli mieszkańcy, sprzedawcy napojów alkoholowych, pracownicy instytucjonalni (GKRPA, ZI), nauczyciele, rodzice oraz dzieci i młodzież szkolna.

Do wzięcia udziału w badaniu zostały zaproszone następujące szkoły z terenu Gminy Śrem:

- **Szkoły Podstawowe:**

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Śremie, ul. Jana Kochanowskiego 2, 63-100 Śrem;
2. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Ks. Piotra Wawrzyniaka w Śremie, ul. Szkolna 4, 63-100 Śrem;
3. Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Konopnickiej w Śremie, ul. Stefana Grota Roweckiego 10, 63-100 Śrem;
4. Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Polskich Noblistów w Śremie, ul. Dezyderego Chłapowskiego 12a, 63-100 Śrem;
5. Szkoła Podstawowa nr 6 im. Braci Barskich w Śremie, ul. Ignacego Paderewskiego 4, 63-100 Śrem;
6. Szkoła Podstawowa im. gen. Dezyderego Chłapowskiego w Bodzyniewie, Bodzyniewo 35, 63-100 Śrem;
7. Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Krzyżanowie, Krzyżanowo 44, 63-100 Śrem;
8. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pyszącej, Pysząca, ul. Śremska 12, 63-100 Śrem;
9. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dąbrowie, Dąbrowa, ul. Śremska 2, 63-100 Śrem;
10. Szkoła Podstawowa im. hrabiego Władysława Zamoyskiego w Nochowie, Nochowo, ul. Szkolna 5, 63-100 Śrem;
11. Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Zbrudzewie, Zbrudzewo, ul. Śremska 49, 63-100 Śrem;
12. Publiczna Szkoła Podstawowa w Śremie im. Kawalerów Orderu Uśmiechu, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 11, 63-100 Śrem;
13. Zespół Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Śremie Katolickie Centrum Edukacji i Kultury: Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Śremie, ul. Staszica 1, 63-100 Śrem.

- **Szkoły Ponadpodstawowe (zaproszone do wzięcia udziału w badaniu ESPAD przeprowadzonym na potrzeby niniejszej diagnozy):**

1. Liceum Ogólnokształcące im. Gen. Józefa Wybickiego w Śremie, ul. Poznańska 11, 63-100 Śrem;

2. Zespół Szkół Ekonomicznych im. Cyryla Ratajskiego w Śremie Technikum Nr 1 im. Cyryla Ratajskiego w Śremie, ul. Wybickiego 2, 63-100 Śrem;
3. Zespół Szkół Technicznych im. Hipolita Cegielskiego w Śremie: Technikum Nr 2 w Śremie oraz II Liceum Ogólnokształcące w Śremie, ul. Staszica 3, 63-100 Śrem;
4. Zespół Szkół Politechnicznych im. Powstańców Wielkopolskich w Śremie: Technikum Nr 3 w Śremie oraz Branżowa Szkoła I stopnia Nr 3 w Śremie, ul. ks. Popiełuszki 30, 63-100 Śrem;
5. Zespół Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Śremie Katolickie Centrum Edukacji: Katolickie Publiczne Akademickie Liceum Ogólnokształcące im. św. Jana Pawła II w Śremie, ul. Staszica 1, 63-100 Śrem.

DANE DEMOGRAFICZNE

Szczegółowe dane demograficzne pozyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Gminie Śrem na dzień 31.12.2024 roku prezentuje poniższe zestawienie:

1. Liczba mieszkańców Gminy

- a. 2022: **40 912**
 - w tym kobiet: **21 274**
 - w tym mężczyzn: **19 638**
- b. 2023: **40 818**
 - w tym kobiet: **21 189**
 - w tym mężczyzn: **19 629**
- c. 2024: **40 642**
 - w tym kobiet: **21 136**
 - w tym mężczyzn: **19 506**

2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (31.12.2024): **8 489**

- a. w tym kobiet: **4 079**
- b. w tym mężczyzn: **4 410**

3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (31.12.2024): **23 383**

- a. w tym kobiet: **11 234**
- b. w tym mężczyzn: **12 149**

4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (31.12.2024): **8 770**

- a. w tym kobiet: **5 823**
- b. w tym mężczyzn: **2 947**

5. Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy:

- a. 2022: **141**
- b. 2023: **125**
- c. 2024: **123**

6. Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców Gminy: (podana liczba dotyczy rozwodów małżeństw zawartych w Gminie Śrem, które wpłynęły do USC w danym roku)

- a. 2022: **66**
- b. 2023: **80**
- c. 2024: **60**

7. Liczba orzeczonych separacji mieszkańców Gminy: (podana liczba dotyczy separacji małżeństw zawartych w Gminie Śrem, które wpłynęły do USC w danym roku):
- a. 2022: **0**
 - b. 2023: **0**
 - c. 2024: **1**
8. Liczba urodzeń żywych (akty zarejestrowane w USC Śrem):
- a. 2022: **264**
 - b. 2023: **272**
 - c. 2024: **208**
9. Liczba zgonów (akty zarejestrowane w USC Śrem):
- a. 2022: **333**
 - b. 2023: **353**
 - c. 2024: **375**

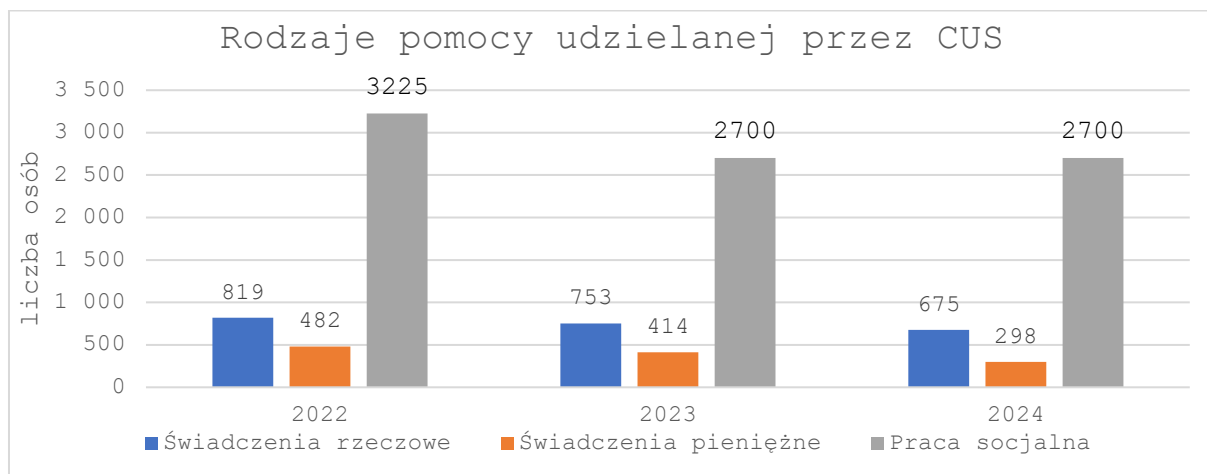
Na koniec 2024 roku liczba mieszkańców Gminy Śrem wyniosła 40 642 osoby, w tym 21 136 kobiet i 19 506 mężczyzn. W porównaniu do lat poprzednich odnotowano niewielki spadek liczby ludności – w 2023 roku Gmina liczyła 40 818 mieszkańców, a w 2022 – 40 912. Struktura wiekowa mieszkańców na dzień 31 grudnia 2024 roku przedstawia się następująco: 8 489 osób znajdowało się w wieku przedprodukcyjnym (4 079 kobiet i 4 410 mężczyzn), 23 383 osoby w wieku produkcyjnym (11 234 kobiety i 12 149 mężczyzn), natomiast 8 770 mieszkańców należało do grupy wieku poprodukcyjnego (5 823 kobiety i 2 947 mężczyzn).

W analizowanym okresie obserwuje się lekki spadek liczby zawieranych małżeństw – w 2024 roku zarejestrowano ich 123, podczas gdy w 2023 było to 125, a w 2022 – 141. Z kolei liczba rozwodów kształtowała się w ostatnich trzech latach na zmiennym poziomie: 66 w 2022 roku, 80 w 2023 oraz 60 w roku 2024. Separacje stanowiły zjawisko marginalne – przez dwa lata (2022 i 2023) nie odnotowano żadnych przypadków, a w 2024 roku zarejestrowano jedną separację.

Liczba urodzeń żywych wykazuje tendencję spadkową – w 2024 roku zarejestrowano 208 urodzeń, w porównaniu do 272 w 2023 i 264 w 2022 roku. Jednocześnie rośnie liczba zgonów: z 333 w roku 2022, przez 353 w 2023, do 375 w 2024 roku. Dane te mogą świadczyć o pogłębiających się procesach demograficznych, takich jak starzenie się społeczeństwa oraz ujemny przyrost naturalny.

DZIAŁALNOŚĆ CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH

<i>Pomoc Centrum Usług Społecznych</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin ogółem	665	635	579
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	97	104	89

<i>Powody przyznawania pomocy społecznej (liczba osób)</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Niepełnosprawność	766	696	576
Bezrobocie	209	199	133
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	509	502	383
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	179	452	325
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	923	896	690
Alkoholizm	98	115	97
Narkomania	9	16	9

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba rodzin objętych pomocą CUS – z 665 rodzin w 2022 roku do 635 w 2023 i 579 w roku 2024. Wśród nich każdego roku istotny odsetek stanowiły rodziny korzystające ze wsparcia z powodu problemów uzależnień – odpowiednio 97 w 2022 roku, 104 w 2023 oraz 89 w 2024 roku.

Najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej pozostawały: długotrwała choroba (690 osób w 2024 roku), niepełnosprawność (576 osób) oraz ubóstwo (383 osoby). Znacząco spadła liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – z 452 osób w 2023 roku do 325 w 2024. W tym samym czasie zmniejszyła się również liczba osób objętych pomocą z powodu bezrobocia (133 w 2024 wobec 199 w 2023) oraz z powodu alkoholizmu (spadek ze 115 do 97 osób). Liczba osób z problemem narkomanii pozostaje niska i niezmienna (9 osób w 2022 i 2024, 16 osób w 2023).

Jeśli chodzi o rodzaje świadczonej pomocy, największą grupę objętych wsparciem każdego roku stanowili beneficjenci pracy socjalnej – w 2022 roku było to 3225 osób, natomiast w latach 2023 i 2024 – po 2700 osób. Liczba osób otrzymujących świadczenia rzeczowe i pieniężne również stopniowo spadała. W 2022 roku świadczenia rzeczowe otrzymało 819 osób, a pieniężne – 482. W 2024 roku odpowiednio 675 i 298 osób.

PROCEDURA NIEBIESKIE KARTY

Liczba założonych Niebieskich Kart			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem NK	75	105	100

Instytucje zakładające Niebieskie Karty w 2024 roku:	
Nazwa instytucji:	Liczba kart:
Centrum Usług Społecznych	26
Policja	45
Służba Zdrowia	2
Placówki edukacyjne	10
Inne	17

Liczba incydentów związanych z przemocą domową zgłoszonych w latach:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	42	58	17
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	321	363	364
Kobiety	107	112	107
Mężczyźni	10	15	18
Dzieci (do 18 r.ż.)	204	236	239

Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	166	175	176
Kobiety	35	43	43
Mężczyźni	131	132	133
Liczba interwencji Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z przemocą domową:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	17	15	17
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	143	156	165
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjnoedukacyjne:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	49	52	15
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	18	20	6

Rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w 2024 roku:	
Rodzaj pomocy:	Liczba osób:
Pomoc psychologiczna	91
Pomoc prawna	58
Pomoc materialna (np. zakwaterowanie, żywność):	49
Inne	medyczne- 18, pedagogiczne- 178, zawodowe i rodzinne- 125

W 2024 roku założono 100 Niebieskich Kart, co stanowi niewielki spadek w porównaniu do roku 2023 (105 kart) i wzrost względem 2022 (75 kart). Najwięcej kart w 2024 roku zakładali funkcjonariusze Policji (45), następnie pracownicy Centrum usług Społecznych (26), przedstawiciele placówek oświatowych (10), służby zdrowia (2) oraz inne podmioty (17).

Choć liczba zgłoszonych incydentów związanych z przemocą domową wyraźnie zmalała – z 58 w 2023 roku do 17 w 2024 – pomoc nadal udzielana była na szeroką skalę. Łącznie wsparciem objęto 364 osoby doznające przemocy domowej, w tym 107 kobiet, 18 mężczyzn i aż 239 dzieci. Jednocześnie działania podjęto wobec 176 sprawców przemocy – w większości mężczyzn (133 osoby), ale także wobec 43 kobiet.

Zespół Interdyscyplinarny objął wsparciem 165 rodzin dotkniętych przemocą domową i zorganizował 17 interwencji, natomiast liczba jego formalnych spotkań była w 2024 roku

znacznie niższa niż w latach poprzednich – odbyło się ich zaledwie 6 (wobec 20 w 2023 i 18 w 2022).

Znacząco spadła liczba osób skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc – z 52 w 2023 roku do zaledwie 15 w 2024 roku.

W zakresie udzielanego wsparcia osobom doświadczającym przemocy w 2024 roku dominowały formy pomocy o charakterze edukacyjnym i społecznym. Pomoc pedagogiczną otrzymało aż 178 osób, zawodową i rodzinną – 125, psychologiczną – 91, prawną – 58, a materialną (np. zakwaterowanie, żywność) – 49. Pomoc medyczną zapewniono 18 osobom.

RYNEK ALKOHOŁOWY

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem:	123	121	121
W tym zezwoleń ogółem:	314	308	311
do spożycia poza miejscem sprzedaży:			
do 4,5%	82	81	83
od 4,5% do 18%	78	76	79
powyżej 18%	76	75	78
do spożycia w miejscu sprzedaży:			
do 4,5%	36	35	33
od 4,5% do 18%	21	21	19
powyżej 18%	21	20	19

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Śrem utrzymuje się na stabilnym poziomie – w 2024 roku zarejestrowano 121 punktów, czyli tyle samo co rok wcześniej i tylko o dwa mniej niż w 2022 roku. Dominującą kategorią pozostają punkty sprzedaży przeznaczone do spożycia poza miejscem zakupu. W 2024 roku 83 punkty oferowały napoje o zawartości alkoholu do 4,5%, 79 – napoje od 4,5% do 18%, a 78 – napoje powyżej 18%.

Nieco mniejszą grupę stanowią punkty sprzedaży, w których alkohol spożywany jest na miejscu. W 2024 roku napoje do 4,5% dostępne były w 33 lokalach, a trunki o zawartości alkoholu powyżej 4,5% – w 19 punktach (zarówno w kategorii do 18%, jak i powyżej 18%).

Dane te wskazują na utrzymującą się dostępność alkoholu w przestrzeni lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem sprzedaży detalicznej poza miejscem konsumpcji, która dominuje w strukturze rynku alkoholowego w Gminie.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKRPA			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogólne posiedzenia Komisji	25	25	23
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	15	25	23
Przeprowadzono rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	63	48	44
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	4	4	6
Post. opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów	29	26	17
Liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
Działalność Komisji interwencyjno-motywującej			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Wniosków o leczenie odwykowe	42	60	35
Obecnie rozpoczętych spraw	44	113	100
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	43	51	34
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	1	1	15
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	20	27	23

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie utrzymuje systematyczną aktywność w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i interwencji kryzysowej. W 2024 roku odbyły się 23 posiedzenia ogólne Komisji oraz tyle samo spotkań podkomisji interwencyjno-motywującej. Przeprowadzono 44 rozmowy motywujące z osobami uzależnionymi, co oznacza spadek w porównaniu do lat wcześniejszych (63 rozmowy w 2022 i 48 w 2023 roku).

W zakresie nadzoru nad rynkiem alkoholowym w 2024 roku przeprowadzono 6 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych (wzrost względem 4 kontrolei rocznie w latach 2022 i 2023). Wydano także 17 opinii dotyczących lokalizacji punktów sprzedaży, co stanowi wyraźny spadek względem lat poprzednich. W żadnym z analizowanych lat nie cofnięto zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Podkomisja interwencyjno-motywująca w 2024 roku odnotowała 35 nowych wniosków o leczenie odwykowe i prowadziła 100 aktywnych spraw. W 34 przypadkach zlecono badanie

przez biegłych sądowych, a 23 takie badania zostały przeprowadzone. Istotnym sygnałem wzrostu intensywności działań prawnych było skierowanie 15 wniosków do sądu w sprawie obowiązku podjęcia leczenia – dla porównania, w 2022 i 2023 roku złożono po jednym takim wniosku rocznie.

ŚWIETLICE NA TERENIE GMINY

	Liczba:
Liczba placówek:	2
Dzieci:	40
W tym z rodzin alkoholowych:	3
Liczba zatrudnionych wychowawców:	2

Na terenie Gminy Śrem funkcjonują dwie świetlice, do których uczęszcza łącznie 40 dzieci. Wśród nich troje pochodzi z rodzin z problemem alkoholowym. Opiekę nad dziećmi sprawuje dwóch zatrudnionych wychowawców. Placówki te pełnią istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia, zapewniając dzieciom bezpieczne miejsce do nauki, rozwijania zainteresowań i budowania relacji społecznych.

GRUPY SAMOPOMOCOWE

Na terenie Gminy Śrem funkcjonują trzy grupy samopomocowe wspierające osoby zmagające się z problemem uzależnień oraz ich bliskich. Działa jedna grupa AA (Anonimowi Alkoholicy) przeznaczona dla osób uzależnionych, jedna grupa Al-Anon wspierająca osoby współuzależnione oraz jedna grupa NA (Narcotics Anonymous) dla osób uzależnionych od narkotyków. Obecność tych grup stanowi ważny element lokalnego systemu wsparcia i przeciwdziałania uzależnieniom.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków (łącznie publiczne i domowe):	3606	4163	4206
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	918	352	610
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	141	103	140
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej pod wpływem alkoholu/narkotyków	57	65	89
Zakłócanie porządku publicznego	67	62	94

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Straży Miejskiej dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków:	104	69	97
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	7	1	1
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	96	68	96

Policja odnotowała wzrost liczby interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków – z 3606 w 2022 roku do 4206 w roku 2024. Najwięcej takich zdarzeń miało miejsce w przestrzeni publicznej i domowej, co potwierdza rosnącą skalę problemu. Wzrost

odnotowała również Straż Miejska – z 69 interwencji w 2023 roku do 97 interwencji w 2024 roku. Jednocześnie znacząco wzrosła liczba wykroczeń związanych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości – w 2024 roku Policja nałożyła 610 mandatów, co oznacza wzrost względem roku poprzedniego (352 mandaty) oraz wzrost liczby pouczeń (140 w 2024 roku wobec 103 w 2023). Straż Miejska odnotowała spadek liczby nałożonych mandatów (po 1 w 2024 i 2023 roku wobec 7 w 2022) oraz wzrost liczby pouczeń (96 w 2024 roku wobec 68 w 2023).

Coraz częstsze są przypadki prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub narkotyków – z 57 w 2022 roku liczba ta wzrosła do 89 w 2024. Równolegle zanotowano również wzrost przypadków zakłócania porządku publicznego – z 67 zgłoszeń w 2022 roku do 94 w roku 2024. Dane te wskazują na pogłębiający się problem społeczny związany z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, który znajduje odzwierciedlenie zarówno w liczbie interwencji, jak i w działaniach prewencyjno-represyjnych służb porządkowych.

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	9	24	40
Liczba osób doznających przemocy domowej:			
○ Kobiety	28	44	53
○ Mężczyźni	8	5	13
○ Dzieci (do 13 r.ż.)	8	27	28
○ Młodzież (13-17 lat)	8	27	28
Liczba osób stosujących przemoc domową:			
○ Kobiety	5	11	7
○ Mężczyźni	31	45	56
Liczba dzieci obecnych przy interwencji	8	16	28

W 2024 roku odnotowano 40 interwencji dotyczących przemocy domowej, co oznacza wyraźny wzrost w porównaniu do 24 interwencji w 2023 roku i 9 w roku 2022. Wraz ze wzrostem liczby zgłoszeń, wzrosła również liczba osób pokrzywdzonych – w 2024 roku wsparcia potrzebowały łącznie 122 osoby, w tym 53 kobiety, 13 mężczyzn, 28 dzieci do 13. roku życia oraz 28 nastolatków w wieku 13–17 lat.

Zwiększyła się także liczba osób stosujących przemoc – łącznie 63 osoby w 2024 roku, w tym 56 mężczyzn i 7 kobiet. Warto zaznaczyć, że przy interwencjach coraz częściej obecne są dzieci – w 2024 roku dotyczyło to aż 28 przypadków (w porównaniu do 16 w 2023 i 8 w 2022 roku). Systematyczny wzrost liczby interwencji, osób doznających przemocy domowej oraz obecności dzieci przy aktach przemocy wskazuje na rosnącą skalę problemu w środowisku domowym, ale także na coraz większą gotowość do jego zgłaszania oraz podejmowania interwencji przez służby.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY ŚREM

Na terenie Gminy Śrem w zakresie rozwiązywania problemów społecznych działają takie instytucje pomocowe jak:

- Centrum Usług Społecznych w Śremie, ul. Stefana Grota Roweckiego 31, 63-100 Śrem;
- Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Śremie, ul. Mickiewicza 5, 63-100 Śrem;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Śremie, ul. Floriana Marciniaka 2, 63-100 Śrem;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Józefa Dutkiewicza 5, 63-100 Śrem;
- Szpital Powiatowy im. Tadeusza Malińskiego w Śremie Sp. z o.o., ul. Chełmońskiego 1, 63-100 Śrem;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie, ul. Plac 20 Października 1, 63-100 Śrem;
- Telefon obsługiwany przez pracowników Zespołu ds. przemocy w Centrum Usług Społecznych w Śremie, pod którym osoby doznające przemocy oraz jej świadkowie mogą uzyskać poradę i wszelkie informacje w zakresie kwestii dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej. Telefon ma funkcję informacyjną, działa od poniedziałku do piątku w godz. 7.00-15.00 pod numerem 575 105 123;

- Placówki oświatowe:
 - 13 szkół podstawowych (dla 11 z nich organem prowadzącym jest Gmina Śrem),
 - 5 szkół ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Śremie,
 - 15 przedszkoli (dla 4 z nich organem prowadzącym jest Gmina Śrem).

PRZYCHODNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ I WSPÓŁUZALEŻNIENIA

Na terenie Gminy Śrem funkcjonuje Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu, ul. Mickiewicza 5, 63 – 100 Śrem.

Zadania Przychodni:

1. Prowadzenie terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i DDA – finansowanie Gmina/NFZ;
2. Prowadzenie programu dla absolwentów osób, które ukończyły terapię (spotkania jeden raz w miesiącu) – finansowanie Gmina;
3. Kierowanie na detoksykację – finansowanie Gmina;
4. Umożliwienie dostępu do terapii w stacjonarnych zakładach leczenia odwykowego – finansowanie Gmina;
5. Prowadzenie terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych od narkotyków – finansowanie Gmina;
6. Pomoc terapeutyczna dla ofiar przemocy - konsultacje indywidualne – finansowanie Gmina;
7. Prowadzenie programu terapeutycznego dla osób nie radzących sobie ze złością (2 razy po 6 spotkań, 6 godzin w ciągu dnia) finansowanie Gmina;
8. Prowadzenie psychoterapii dla rodziców dzieci eksperymentujących - konsultacje indywidualne – finansowanie Gmina;
9. Prowadzenie programu psychoterapii dla rodziców młodzieży eksperymentującej - konsultacje indywidualne – finansowanie Gmina;
10. Organizacja seminarium o tematyce profilaktyki uzależnień oraz przemocy dla służb społecznych – finansowanie Gmina;
11. Organizacja seminarium o tematyce profilaktyki uzależnień dla rodziców -finansowanie Gmina;

12. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Usług Społecznych, Sądem Rejonowym – finansowanie Gmina.

ZAKRES I FORMY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach miały charakter wieloaspektowy i obejmowały przede wszystkim profilaktykę uzależnień (alkohol, nikotyna, narkotyki, dopalacze, media cyfrowe), przeciwdziałanie przemocy i agresji, promowanie zdrowia psychicznego, edukację emocjonalną oraz kształtowanie zdrowego stylu życia.

Stosowano zróżnicowane formy pracy z uczniami:

- **warsztaty profilaktyczne** prowadzone przez psychologów, pedagogów, specjalistów zewnętrznych oraz funkcjonariuszy policji,
- **prelekcje i spotkania tematyczne** m.in. na temat hejtu, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, depresji, lęków, uzależnień i zdrowia psychicznego,
- **projekty i kampanie społeczne** („Narkotyki? To mnie nie kręci”, profilaktyka.tv, „Depresja”, „Smart, to znaczy mądrze”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Szkoła Promująca Zdrowie”, „Miesiąc Zdrowia Psychicznego”, obchody Dnia Bezpiecznego Internetu, Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego, Światowy Dzień Depresji),
- **rekomendowane programy profilaktyczne**, np. „Unplugged”
- **działania integracyjne i wzmacniające relacje rówieśnicze**, np. warsztaty komunikacji, klasy integracyjne, dni profilaktyki, festyny, wycieczki tematyczne,
- **edukacja zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia** – działania na rzecz zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej i równowagi psychicznej (np. „Śniadanie daje moc”, „Jak żyć zdrowo”, „Dbam o zdrowie”),
- **edukacja emocjonalna i treningi umiejętności społecznych**, w tym treningi uważności (mindfulness), zajęcia z elementami relaksacji i samoświadomości emocjonalnej,
- **wsparcie psychologiczno-pedagogiczne** – zajęcia indywidualne i grupowe z psychologiem, pedagogiem, socjoterapeutą,
- **działania z rodzicami** – spotkania informacyjne, konsultacje, warsztaty i prelekcje poświęcone rozpoznawaniu sygnałów kryzysu u dziecka, problematyce uzależnień, depresji, hejtu i cyberprzemocy.

WSPÓŁPRACA INSTYTUCJONALNA

Szkoły współpracowały aktywnie z instytucjami lokalnymi i zewnętrznymi:

- Komendą Powiatową Policji,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Centrum Usług Społecznych,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- fundacjami i stowarzyszeniami realizującymi programy profilaktyczne.

CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ

- **Profilaktyka była realizowana w sposób ciągły, nie tylko okazjonalnie**, często w ramach całorocznych programów lub kalendarza działań szkolnych.
- **Aktywności kierowano do wszystkich grup wiekowych**, z uwzględnieniem potrzeb dzieci młodszych (np. bajki terapeutyczne, scenki emocjonalne), jak i uczniów starszych (warsztaty o depresji, uzależnieniach, hejcie).
- **Uwzględniano aktualne problemy społeczne i rozwojowe**, takie jak: zdrowie psychiczne, stres szkolny, przeciążenie cyfrowe, napięcia w relacjach rówieśniczych.

Szkoły w Gminie Śrem podejmują zróżnicowane, świadome i dostosowane do wieku uczniów działania profilaktyczne, które tworzą spójny system wsparcia dla dzieci i młodzieży. Szczególny nacisk położono na profilaktykę uzależnień, promocję zdrowia psychicznego, wzmacnianie kompetencji emocjonalno-społecznych oraz budowanie poczucia bezpieczeństwa w środowisku szkolnym. Widoczna jest także systematyczna współpraca z rodzicami oraz partnerami lokalnymi, co wzmacnia skuteczność podejmowanych działań.

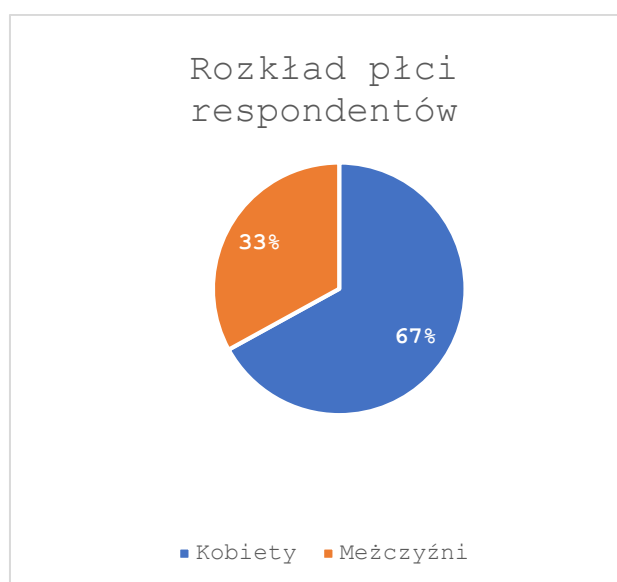
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

Badania obejmowały mieszkańców **Gminy Śrem**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Zastosowana metoda badawcza to PAPI (ang. Paper & Pen Personal Interview) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, która polega na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym. Respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera, co pozwalało na uzyskanie wyczerpujących i dokładnych odpowiedzi.

Respondenci byli dokładnie informowani o anonimowym charakterze ankiety, co miało na celu zwiększenie ich komfortu i szczerości odpowiedzi. Dodatkowo, każdy respondent miał możliwość rezygnacji z udziału w badaniu w dowolnym momencie, co podkreślało dobrowolność udziału i mogło wpłynąć na zwiększenie jakości uzyskanych danych.

W badaniu wzięło udział **150** mieszkańców Gminy Śrem (101 kobiet oraz 49 mężczyzn), co stanowiło reprezentatywną próbę dla populacji tej Gminy. Analiza wyników pozwoliła na uzyskanie cennych informacji na temat preferencji, potrzeb i problemów społeczności lokalnej, co może stanowić podstawę do podejmowania decyzji przez lokalne władze oraz inne zainteresowane strony.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie Gminy zjawiska przemocy domowej;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi:
 - uzależnieniem od hazardu.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ

W pierwszej części badania poprosiliśmy mieszkańców Gminy Śrem o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Śrem.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	8%	24%	34%	34%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	10%	40%	41%	9%
Uzależnienie od alkoholu	10%	49%	25%	16%
Bezrobocie	8%	36%	33%	23%
Bieda, ubóstwo	13%	29%	36%	22%
Bezdomność	3%	3%	8%	86%
Przestępczość	3%	5%	17%	75%
Kryzys rodziny	4%	14%	35%	47%
Kryzys norm moralnych	0%	0%	26%	74%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	3%	8%	34%	55%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Śrem najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: uzależnienie od alkoholu (59%), uzależnienia behawioralne (50%) oraz bezrobocie (44%).

Poprosiliśmy również mieszkańców Gminy Śrem o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych

uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	11%	49%	25%	8%	7%
Narkomania	4%	7%	34%	43%	12%
Nikotynizm	13%	41%	31%	13%	2%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	11%	40%	28%	14%	7%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	11%	42%	23%	22%	2%
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	18%	58%	19%	5%	0%
Uzależnienie od hazardu	7%	30%	31%	26%	6%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzenioholizm)	4%	16%	46%	24%	10%

Ankietowani mieszkańcy Gminy Śrem uznali, że z zaproponowanych w tabeli zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi¹ w ich środowisku są: siecioholizm (76%) oraz alkoholizm (60%).

¹ Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

PRZEMOC DOMOWA

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw weszła w życie w zasadniczej swojej części 22 czerwca 2023 r. Od tego dnia ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nosi nową nazwę: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”, a w ślad za tym wprowadzono do polskiego porządku prawnego definicję legalną zjawiska „przemocy domowej”, która zastąpiła dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie”.

Przez **przemoc domową** rozumie się w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”;

Natomiast w myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to:

- małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa

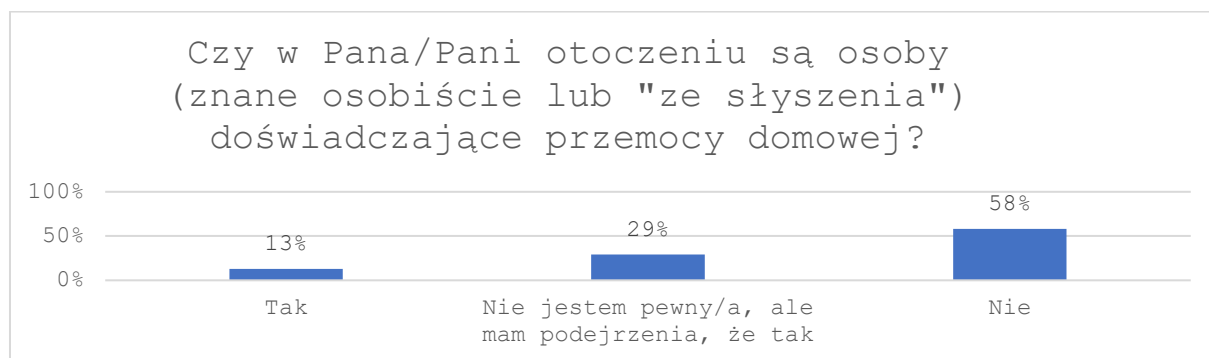
Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

Świadek przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o doznawanie przemocy lub stosowanie przemocy domowej.

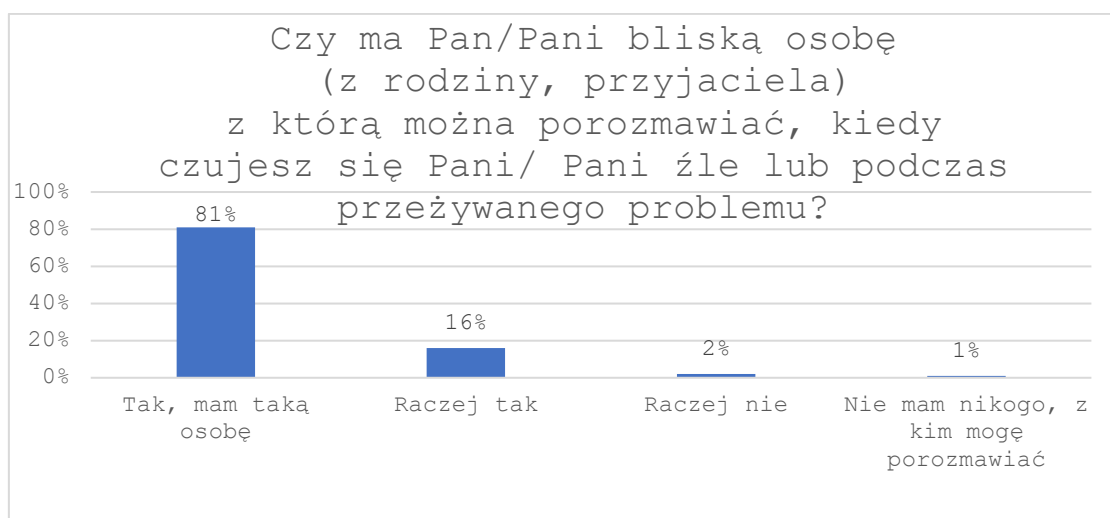
Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Śrem 13% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy domowej, a 29% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

SUBIEKTYWNA OCENA KONDYCJI PSYCHICZNEJ I POTRZEBY EMOCJONALNE DOROSŁYCH

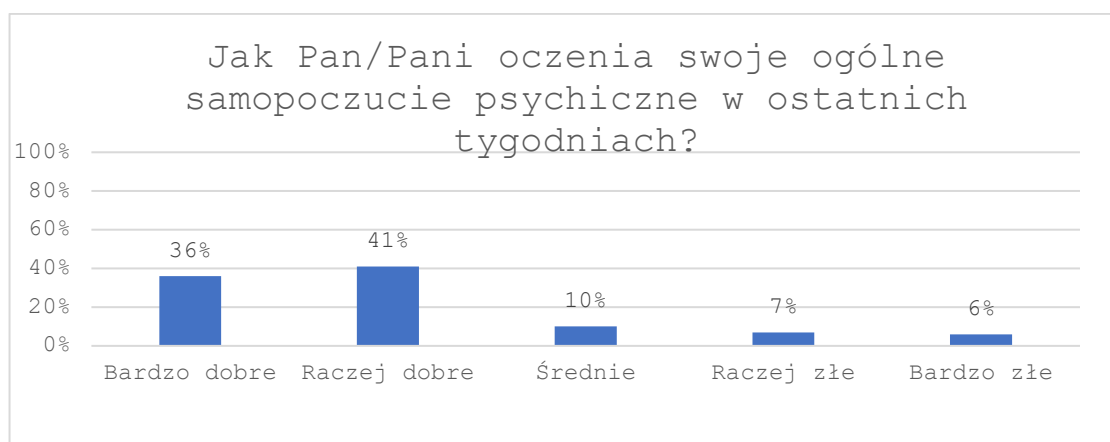
Zdrowie psychiczne dorosłych odgrywa istotną rolę w ich codziennym funkcjonowaniu – zarówno w życiu zawodowym, rodzinnym, jak i społecznym. Wczesne zauważenie objawów przeciążenia emocjonalnego oraz możliwość uzyskania wsparcia w trudnych momentach mają kluczowe znaczenie dla zapobiegania pogłębianiu się kryzysów psychicznych. Coraz częściej u osób dorosłych obserwuje się objawy stresu, zmęczenia, drażliwości czy wycofania z relacji. Poniższe dane przedstawiają, jak dorośli oceniają własne samopoczucie psychiczne, jak często doświadczają obniżonego nastroju oraz czy mają dostęp do adekwatnego wsparcia emocjonalnego.

Zdecydowana większość dorosłych respondentów (81%) deklaruje, że ma bliską osobę – członka rodziny lub przyjaciela – z którą może porozmawiać w trudnych chwilach. Kolejne 16% wskazuje odpowiedź „raczej tak”. Jedynie nieliczni przyznają, że nie mają takiego wsparcia: 2% odpowiedziało „raczej nie”, a 1% – „nie mam nikogo, z kim mogę porozmawiać”. **Wyniki te pokazują, że większość dorosłych dysponuje siecią wsparcia emocjonalnego, choć istnieje niewielka grupa osób, które mogą być szczególnie narażone na osamotnienie w sytuacjach kryzysowych.**

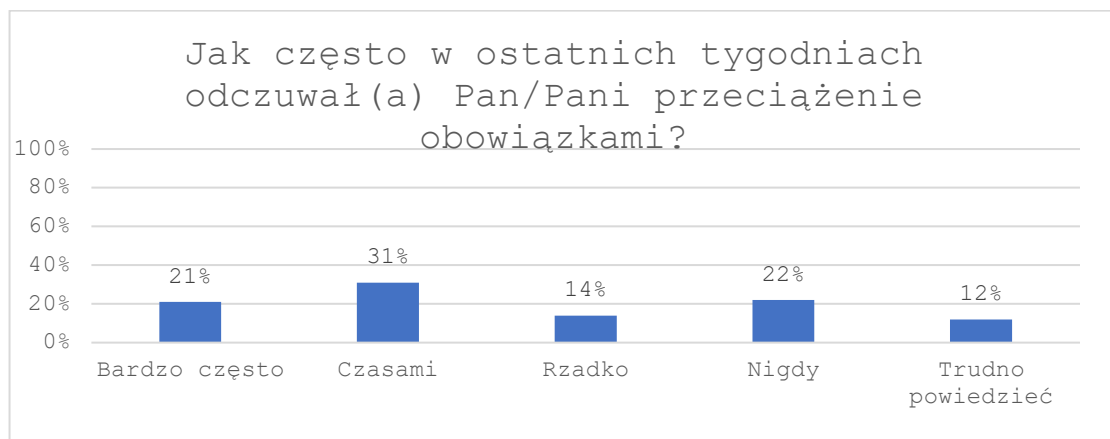

Większość dorosłych mieszkańców Gminy Śrem ocenia swoje ogólne samopoczucie psychiczne w ostatnich tygodniach jako dobre – 41% wskazało odpowiedź „raczej dobre”, a 36% „bardzo dobre”. Stan „średni” zadeklarowało 10% respondentów. Objawy pogorszonego dobrostanu psychicznego zauważyło u siebie łącznie 13% badanych – 7% uznało swoje samopoczucie za „raczej złe”, a 6% za „bardzo złe”. Wyniki te pokazują, że choć

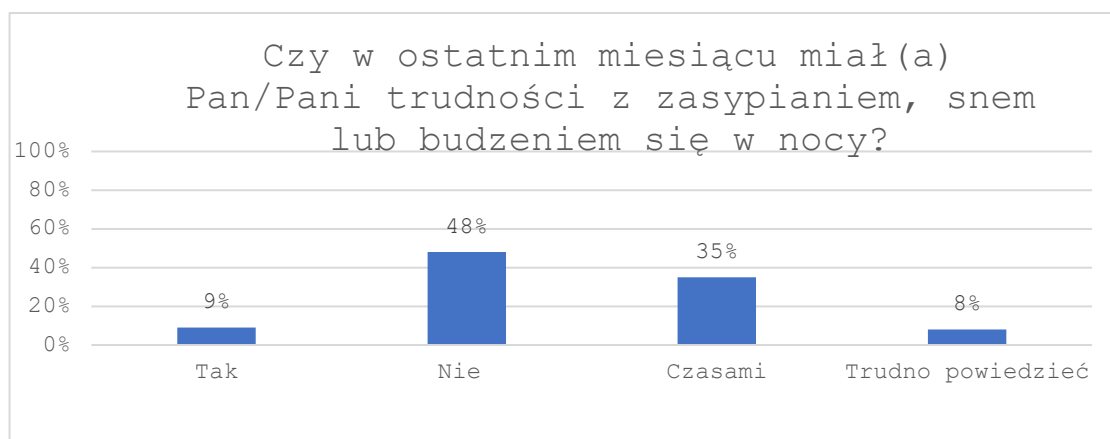
przeważa pozytywna samoocena, istotna mniejszość może potrzebować dodatkowego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

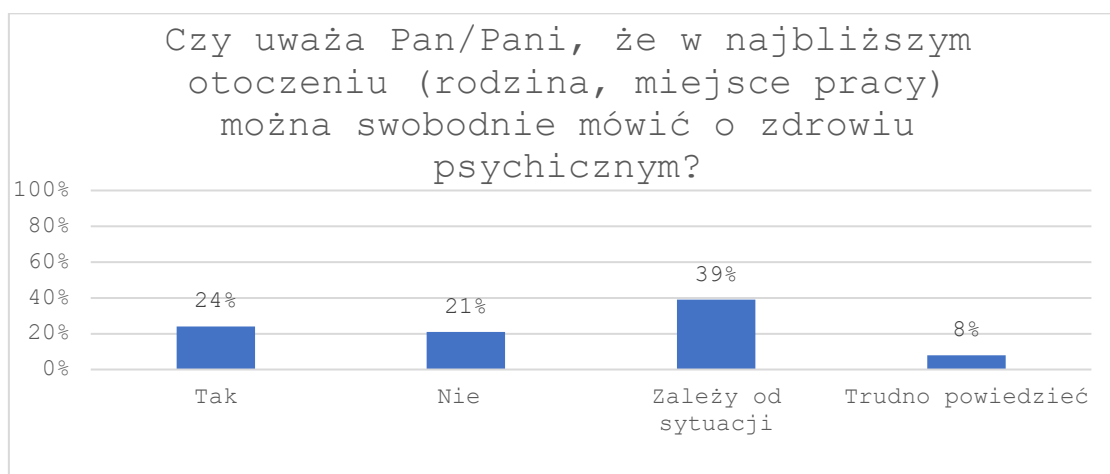
Poczucie przeciążenia obowiązkami w ostatnich tygodniach było obecne u znacznej części dorosłych. 21% respondentów wskazało, że doświadczało go bardzo często, a 31% – czasami. Z kolei 14% zadeklarowało, że przeciążenie pojawiało się rzadko, a 22% nie odczuwało go wcale. Dla 12% badanych trudno było jednoznacznie ocenić tę kwestię. Wyniki te wskazują, że u części osób przeciążenie stanowi istotny element codziennego funkcjonowania i może mieć wpływ na ich kondycję psychiczną.

Blisko połowa respondentów (48%) nie miała w ostatnim miesiącu trudności ze snem, natomiast 35% deklaruje, że takie problemy pojawiały się czasami. Trwałe trudności z zasypianiem, snem lub budzeniem się w nocy dotyczyły 9% badanych, a 8% miało trudność z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi. Wyniki te pokazują, że choć większość nie doświadcza zaburzeń snu regularnie, problemy te pojawiają się u istotnej części osób i mogą wpływać na ich codzienne funkcjonowanie.

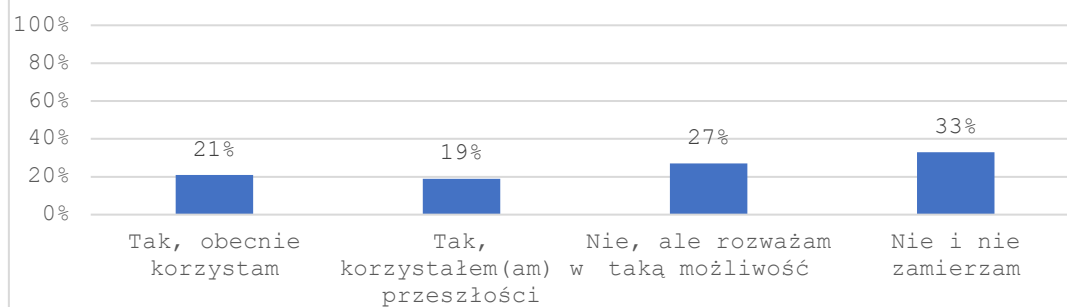

Wskazania respondentów pokazują, że temat zdrowia psychicznego wciąż bywa trudny w codziennych relacjach. Tylko 24% osób uważa, że w ich najbliższym otoczeniu (rodzina lub miejscu pracy) można swobodnie rozmawiać o tej kwestii. 39% odpowiedziało, że „zależy to od sytuacji”, a 21% stwierdziło wprost, że nie ma takiej możliwości. 8% badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Wyniki te wskazują na potrzebę budowania otwartości i większej akceptacji wobec rozmów o zdrowiu psychicznym w środowiskach prywatnych i zawodowych.

Otrzymane wyniki pokazują zróżnicowane podejście dorosłych do korzystania ze wsparcia psychologicznego. Obecnie korzysta z pomocy psychologa lub terapeuty 21% respondentów, a 19% deklaruje, że miało taką pomoc w przeszłości. 27% badanych nie korzystało, ale rozważa taką możliwość. Największą grupę (33%) stanowią osoby, które nie korzystały i nie planują skorzystać z tego rodzaju wsparcia. Wyniki te wskazują, że choć część osób ma pozytywne doświadczenia lub otwartość na pomoc psychologiczną, wciąż duża grupa nie zamierza z niej korzystać, co może świadczyć o barierach kulturowych, przekonaniach lub braku takiej potrzeby.

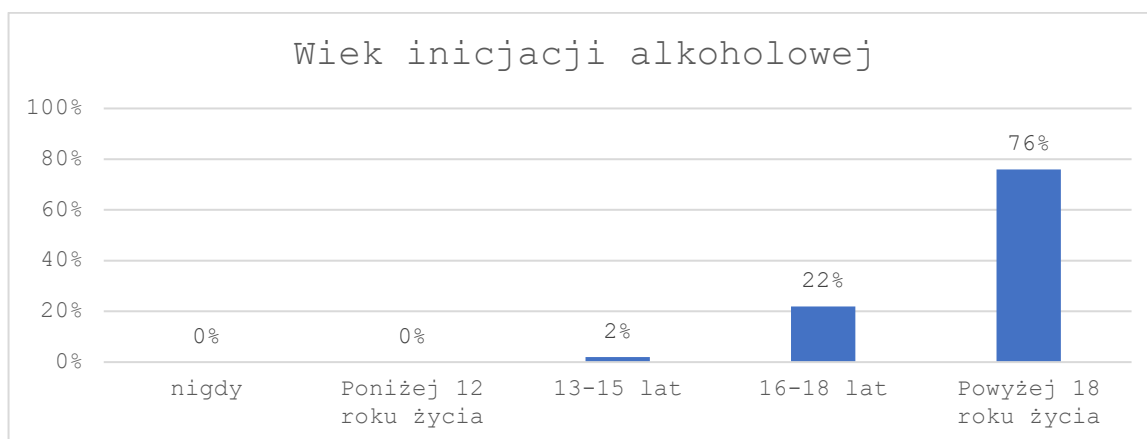
Czy kiedykolwiek korzystał(a) Pan/Pani
ze wsparcia psychologa lub terapeuty?

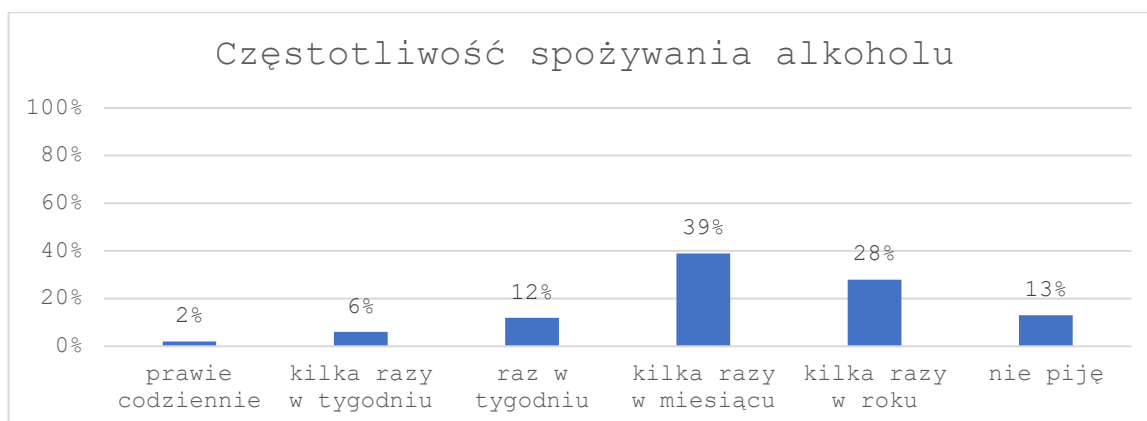
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Śrem na temat alkoholu w szczególności ich opinie dotyczące spożywania alkoholu w różnych sytuacjach życiowych, akceptacji społecznej dla picia alkoholu, świadomości skutków zdrowotnych i społecznych związanych z nadużywaniem, a także wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w przypadku problemów alkoholowych

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części badania był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. 76% z dorosłych mieszkańców Gminy Śrem deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności. 22% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r., a 2% na wiek poniżej 15 lat.

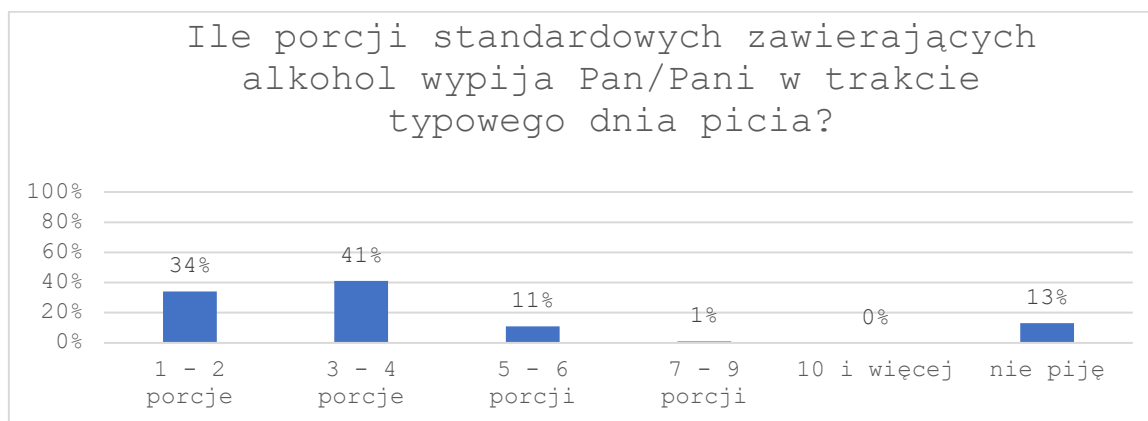

Kolejną badaną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol kilka razy w miesiącu (39%). Kolejno 28% osób przyznało się do spożywania alkoholu kilka razy w roku, 12% raz w tygodniu, 6% kilka razy w tygodniu a 2% niemal codziennie. 13% z respondentów deklaruje abstynencję.

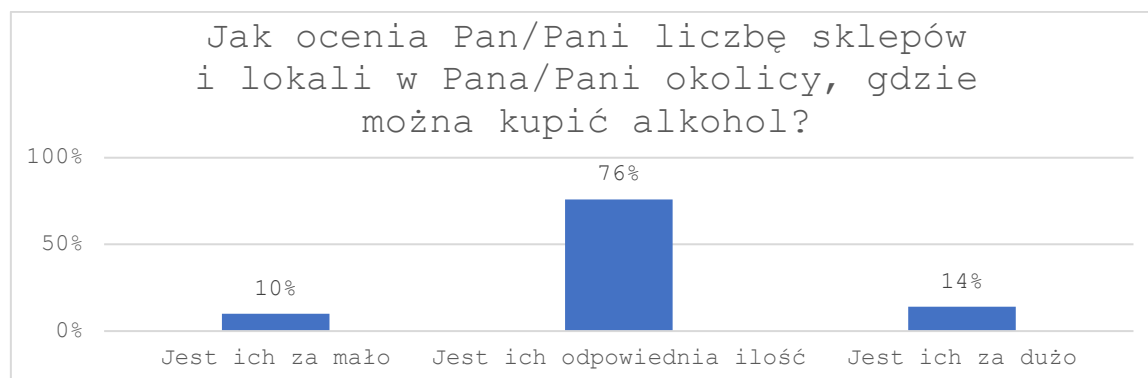

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcji alkoholu (34%) oraz 3-4 porcji (41%). W tym pytaniu 13% zadeklarowało abstynencję.

10% badanych mieszkańców Gminy Śrem uważa, że w okolicy znajduje się zbyt mała liczba punktów, w których można kupić alkohol, a dla 76% ankietowanych takich miejsc jest odpowiednia ilość. 14% uważa, że takich miejsc jest za dużo.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione

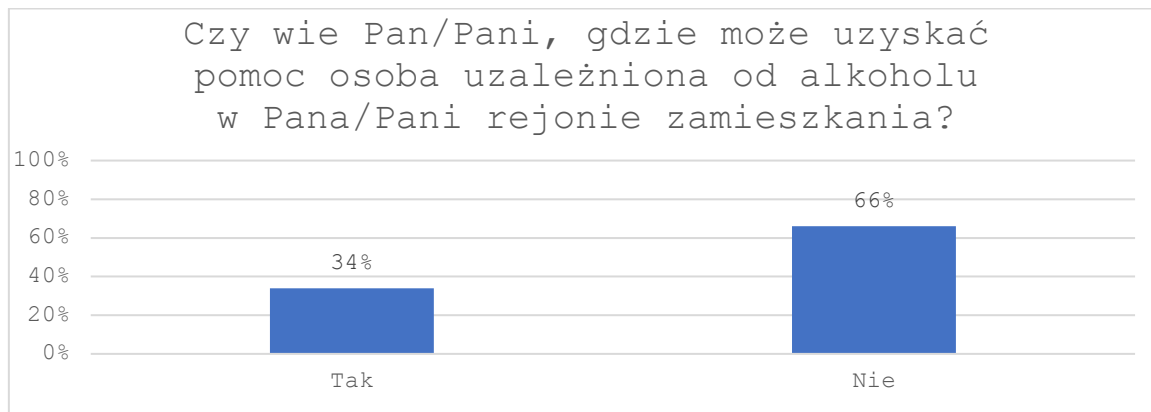
wśród dorosłej społeczności Gminy Śrem, ponieważ łącznie 84% mieszkańców nie zgodziło się z tym twierdzeniem.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. łącznie 41% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, łącznie 64% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. łącznie 64% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

99% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. 91% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. łącznie 98% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

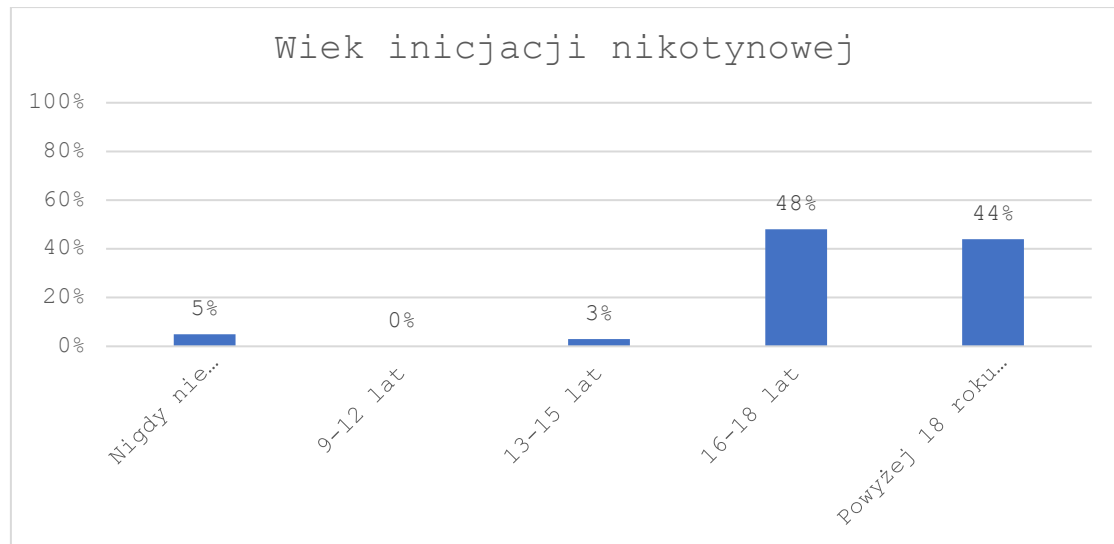
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	3%	13%	25%	59%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	8%	33%	23%	36%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	16%	48%	15%	21%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	13%	51%	10%	26%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	9%	17%	74%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0%	2%	3%	95%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	1%	2%	97%

Zapytaliśmy również mieszkańców Gminy Śrem, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – 66% badanych odpowiedziało, że nie posiada takiej wiedzy – świadczy to o konieczności rozpowszechnienia wśród mieszkańców Gminy wiedzy na temat takich miejsc.

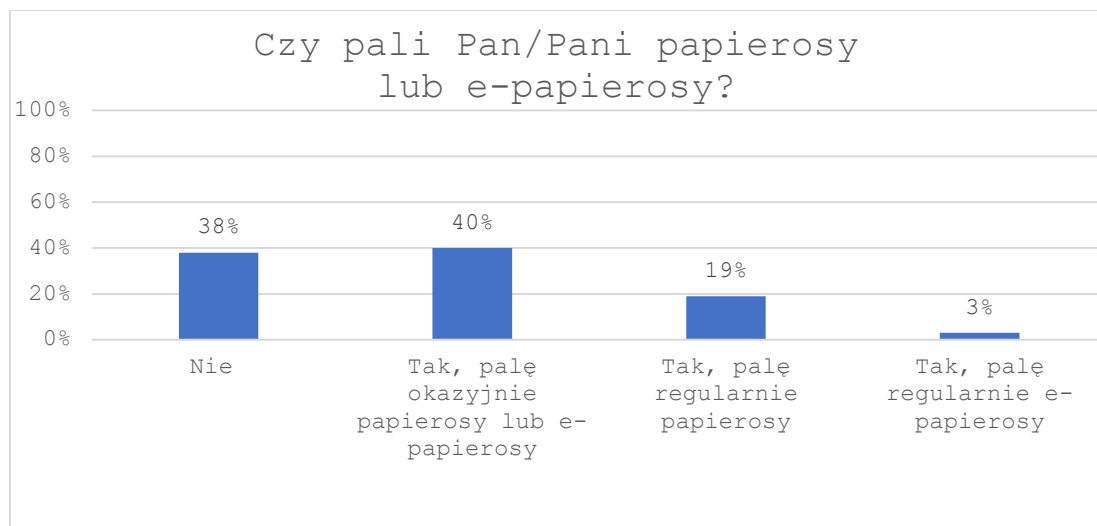

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że 44% z respondentów zadeklarowało, że zapalili pierwszego papierosa jako osoba pełnoletnia. 48% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat, a 3% poniżej 15 roku życia. 5% nigdy nie paliło wyrobów tytoniowych.

38% z anketowanych mieszkańców wskazało, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów i e-papierosów zadeklarowało łącznie 22% respondentów. Okazjonalne palenie wyrobów tytoniowych deklaruje 40% badanych.

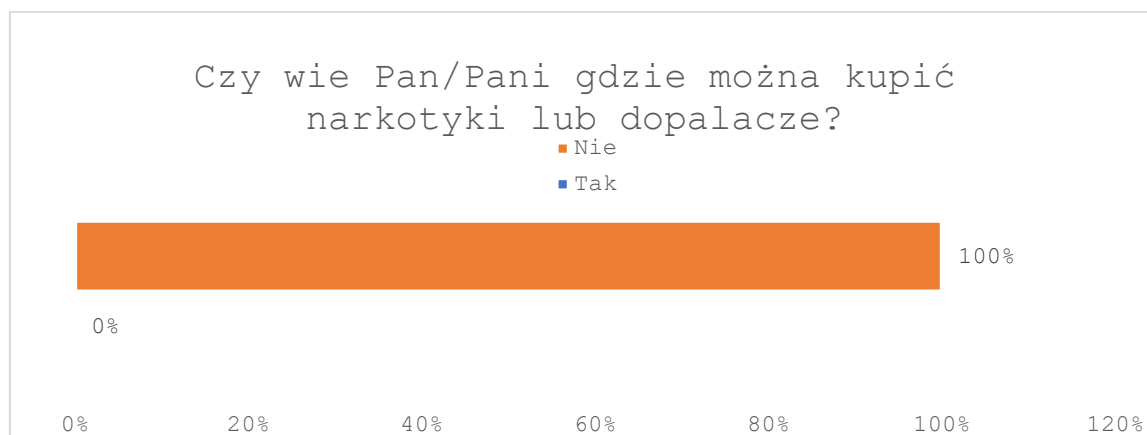
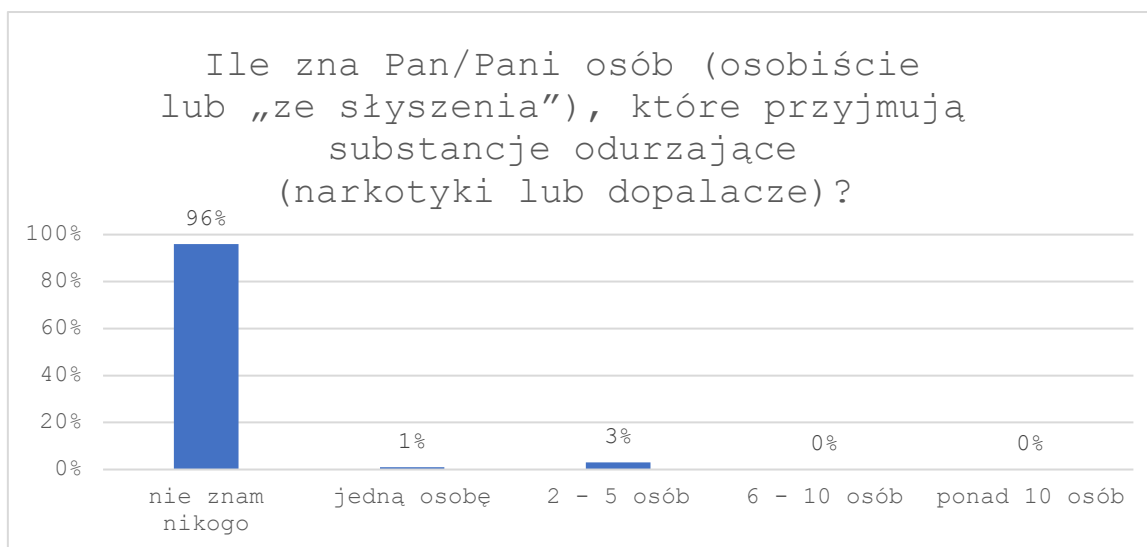

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

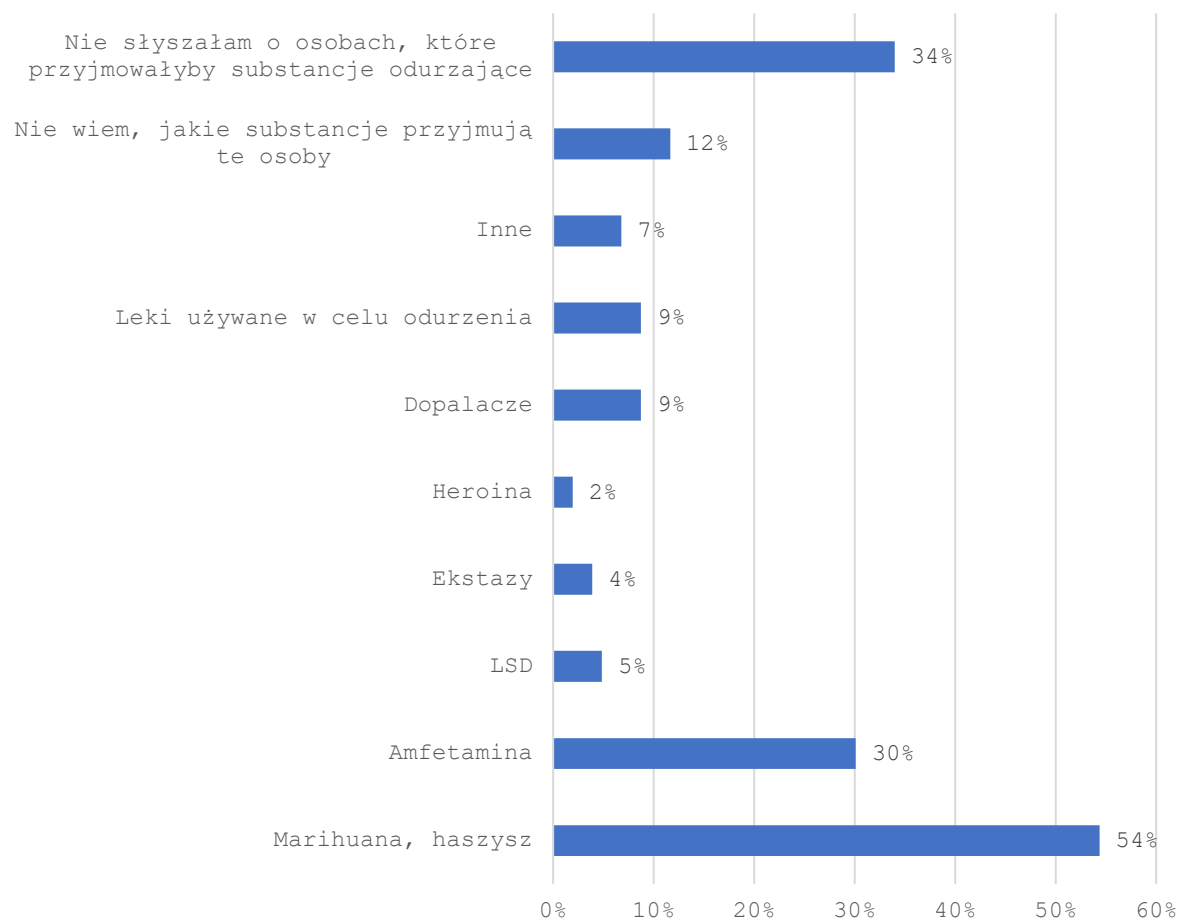
Kolejną część badania postaw mieszkańców Gminy Śrem rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

4% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 96% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: marihuana i haszysz oraz amfetamina.

100% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Jakie substancje odurzające są najczęściej
przyjmowane przez osoby, które znasz?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

UZALEŻNIENIA BEHAWIORLANE: UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH

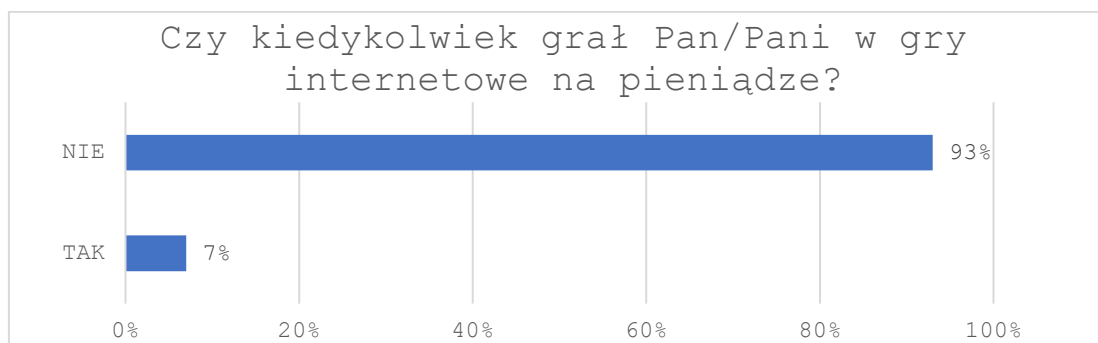
Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyczy osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.²

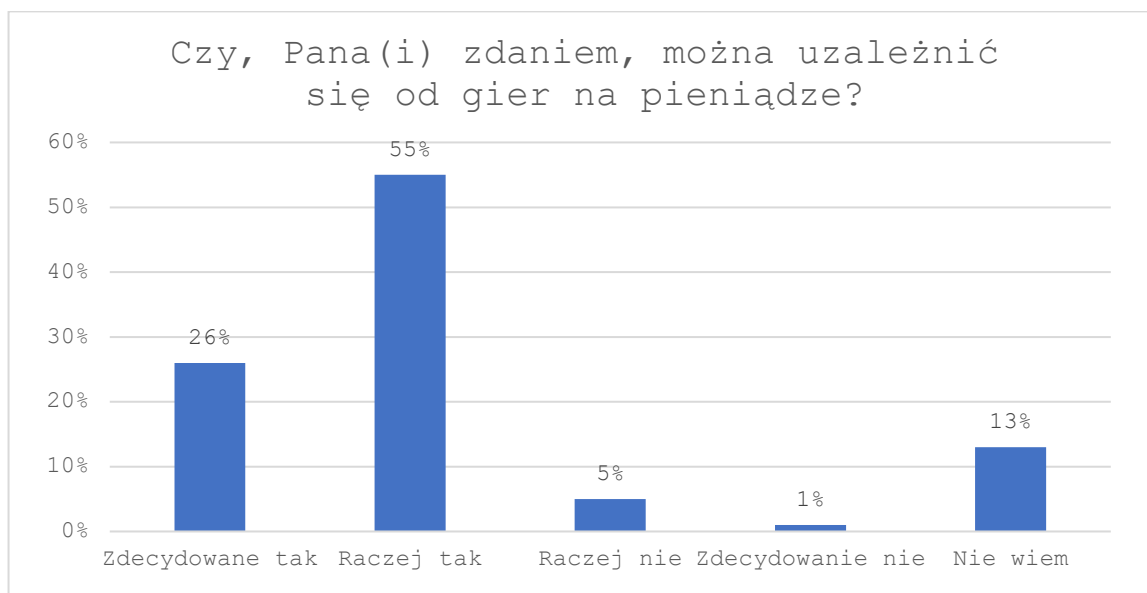
O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Gminy Śrem o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

² www.salusprodomo.pl

Respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, 93% dorosłych mieszkańców Gminy Śrem deklaruje, że nigdy nie grało w gry internetowe, gdzie można wygrać pieniądze.

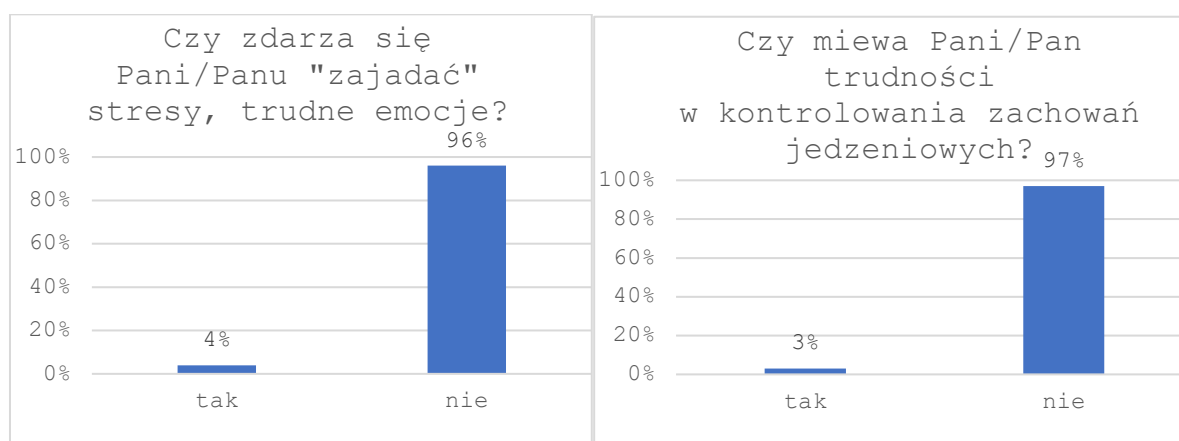
81% ankietowanych mieszkańców Gminy Śrem jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Natomiast 6% uważa przeciwnie.

UZALEŻNIENIA BEHAVIORALNE: ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Na rozwój jedzeniowego uzależnienia, podobnie jak na rozwój innych uzależnień behawioralnych, wpływa wiele różnorodnych czynników. Wymienia się wśród nich czynniki genetyczne, środowiskowe i psychologiczne. Wśród tych pierwszych sytuują się predyspozycje, na które nie mamy świadomego wpływu, to czynniki biologiczne. Należą do nich na przykład zaburzenia mechanizmów odpowiadających za brak apetytu czy uszkodzenie ośrodkowego układu pokarmowego i głodu – wówczas organizm nie wysyła do mózgu człowieka informacji, że jedzenia już dość. Przyczyną kłopotów bywa też zaburzona gospodarka hormonalna organizmu. Jednym z jej objawów jest nadmiar insuliny (hormonu odpowiedzialnego za metabolizm węglowodanów), kolejnym zwiększający łaknienie niedobór serotoniny, zwanej potocznie hormonem szczęścia. Obniżenie jej poziomu wywołuje trudności w zapanowaniu nad przymusem jedzenia ponad miarę. A czy istnieje coś takiego, jak hormon obżarstwa? Zakłada się, że tak. Hormon nazywa się grelina i działa na układ nagrody w mózgu, wzmacniając uczucie przyjemności związane z jedzeniem. Można się zatem doszukać podobieństwa w działaniu mechanizmów uzależnienia od jedzenia i uzależnienia od substancji psychoaktywnych³.

4% badanych dorosłych mieszkańców Gminy Śrem w sytuacjach stresowych reaguje objadaniem się. Co więcej, 3% badanych przyznaje się, że ma problemy z kontrolowaniem zachowań jedzeniowych, co jest typowe dla zachowań kompulsywnych – czyli takich, które w wielu przypadkach wymyka się spod kontroli.

³ N. Ogińska – Bulik, Uzależnienie od czynności. Mit czy rzeczywistość? Difin, Warszawa 2010;

K. Gąsior, Gdy jedzenie staje się problemem. Czy jesteś uzależniony? Fundacja ETOH, Warszawa 2013.

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY ŚREM

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych Gminy. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych Gminy. Podstawą tych działań jest zaś Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym⁴.

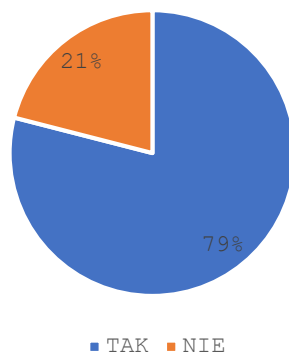
Mieszkańcy Gminy Śrem zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań 79% mieszkańców Gminy Śrem dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

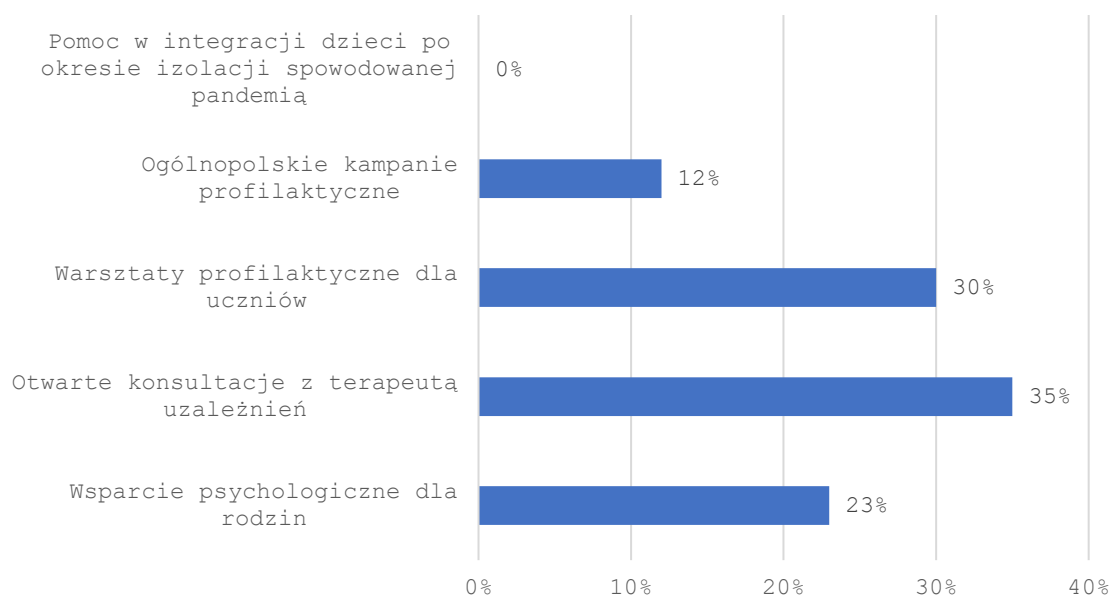
Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazali na potrzebę organizacji otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (35%), warsztatów profilaktycznych dla uczniów (30%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (23%) oraz udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (12%).

⁴ Na podstawie przepisów Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469)

Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w Gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Śrem, a wzięło w nim udział 50 osób (42 kobiety oraz 8 mężczyzn).

CEL BADANIA

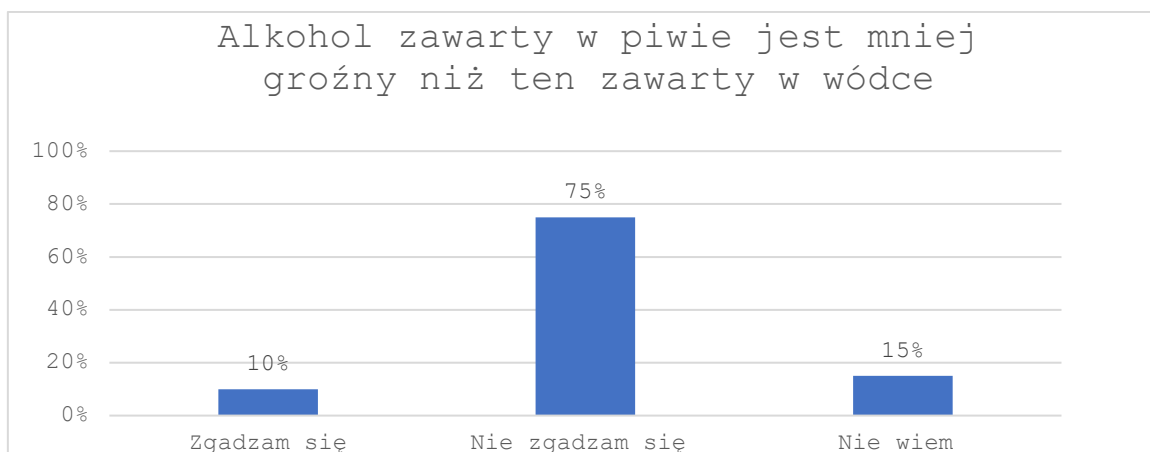
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

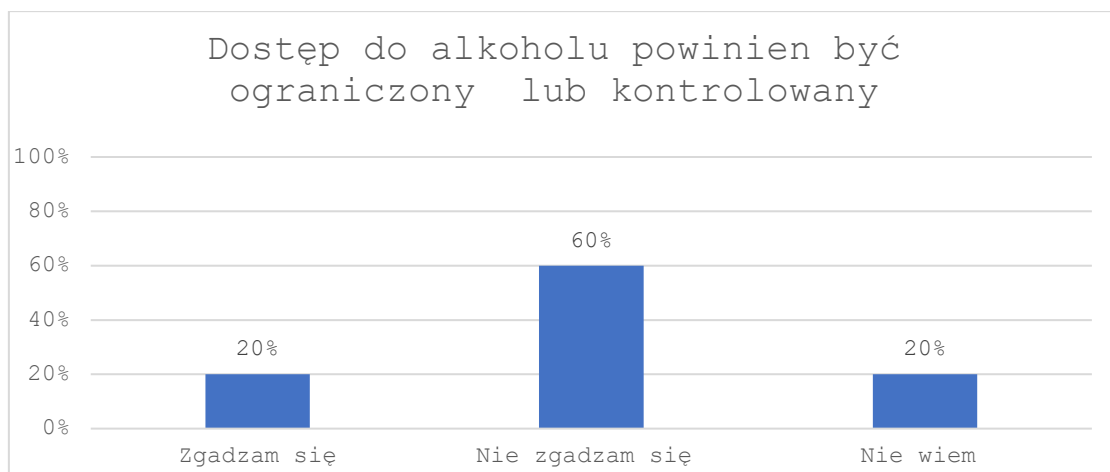
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

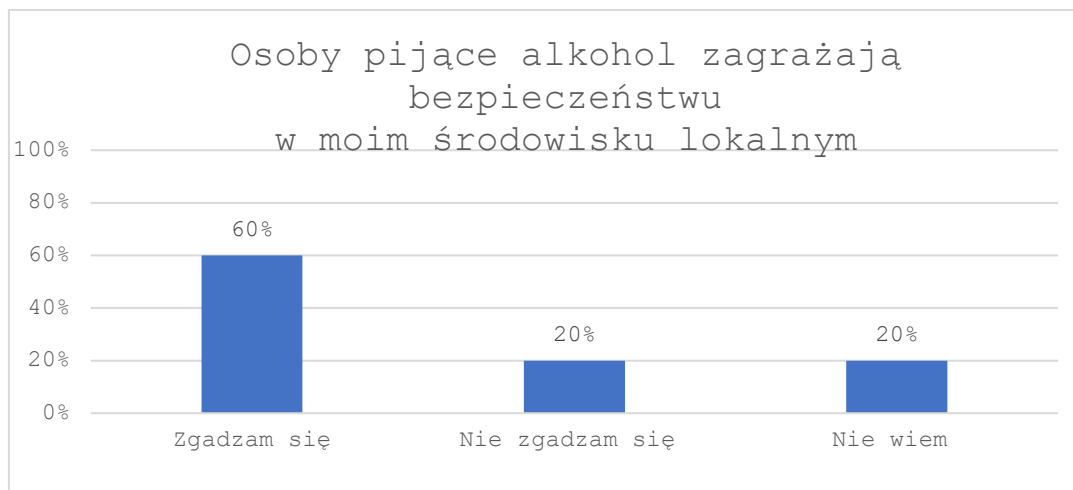
75% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o wysokim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

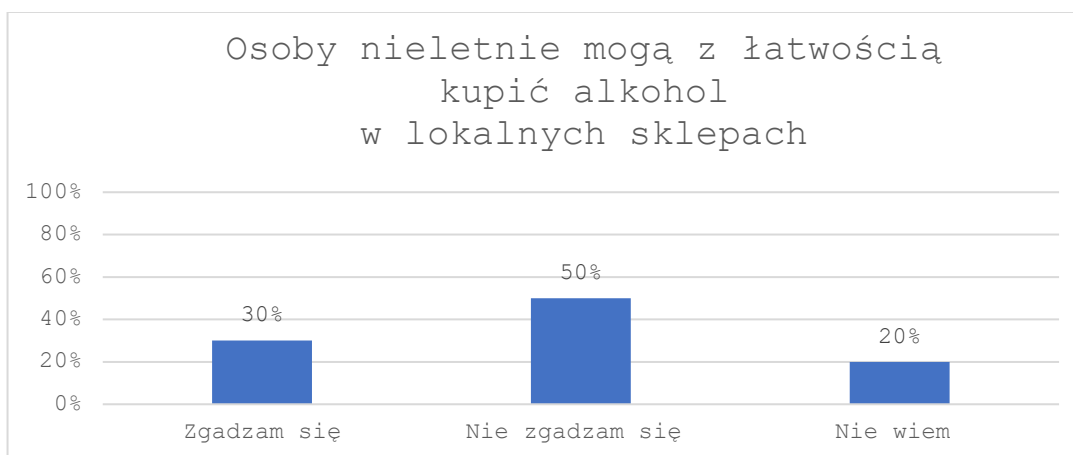
Kolejny wykres przedstawia opinie sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Śrem na temat ograniczania lub kontrolowania dostępu do alkoholu. Ponad połowa z badanych (60%) nie zgadza się z potrzebą wprowadzenia ograniczeń, natomiast 20% popiera taki pomysł.

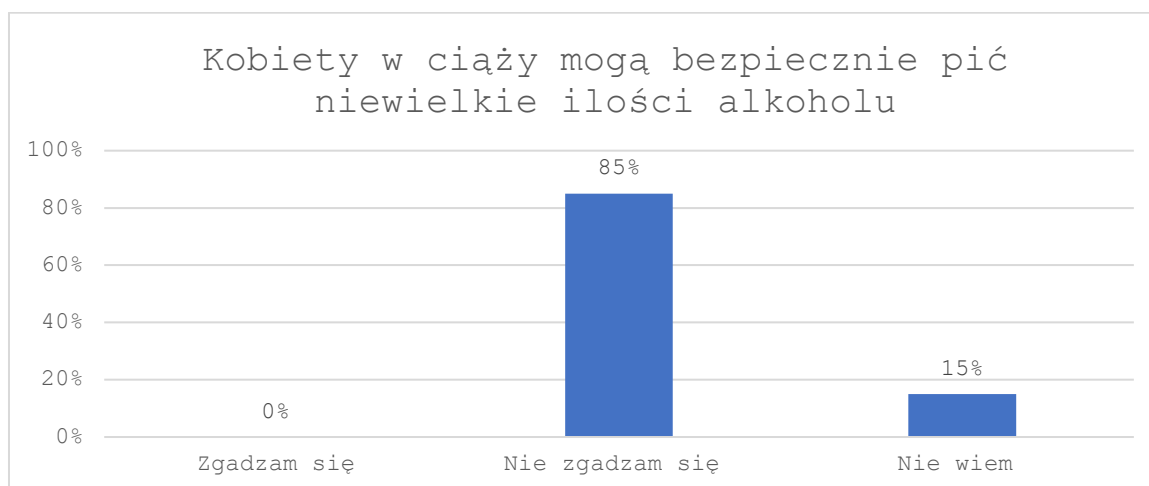
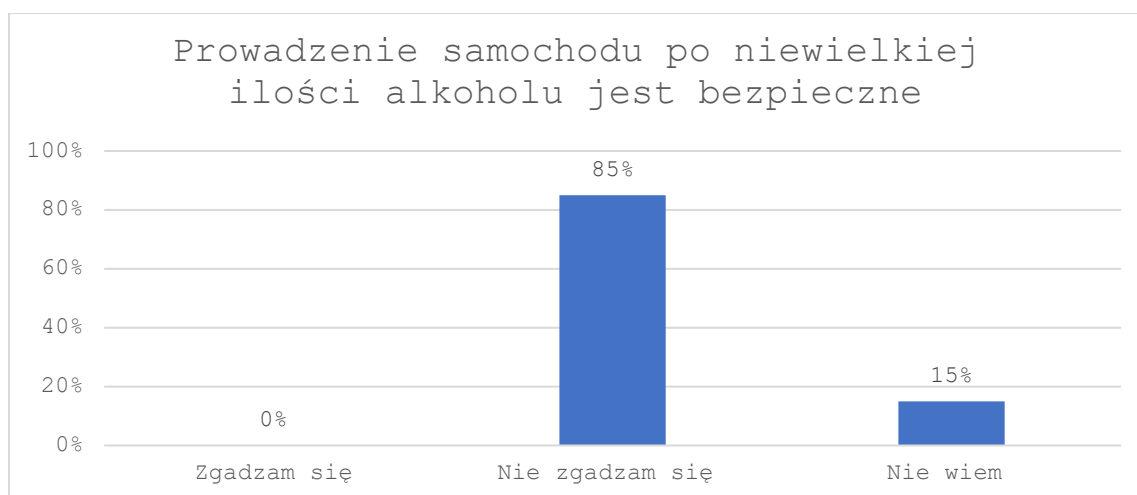
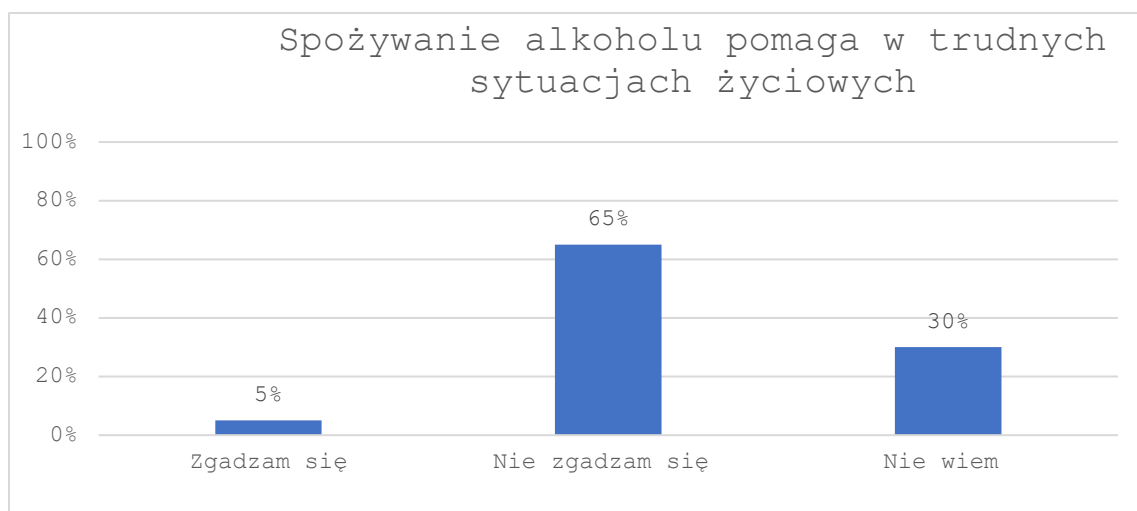
60% z badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby spożywające alkohol zagrażają lokalnemu bezpieczeństwu. 20% nie podziela tej opinii, a 20% nie ma zdania w tej sprawie.

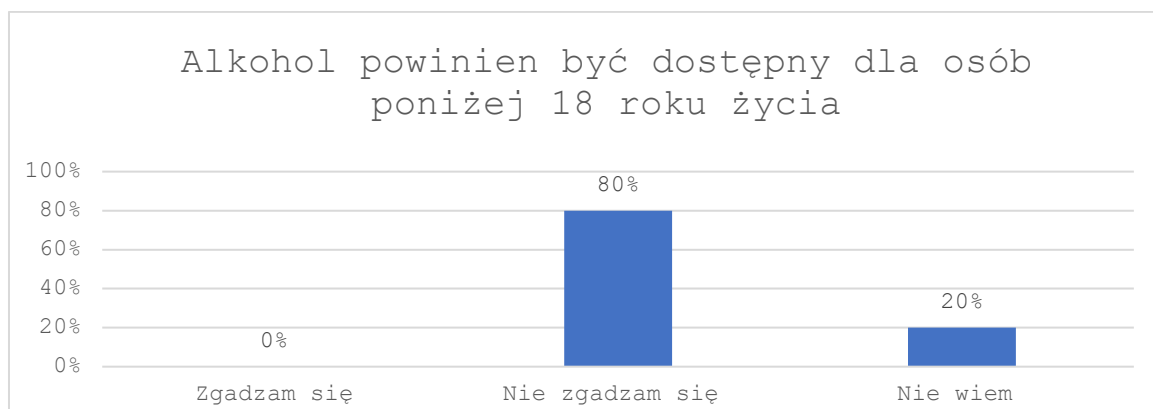
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. 50% z przebadanych sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, żeby osoby małoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.

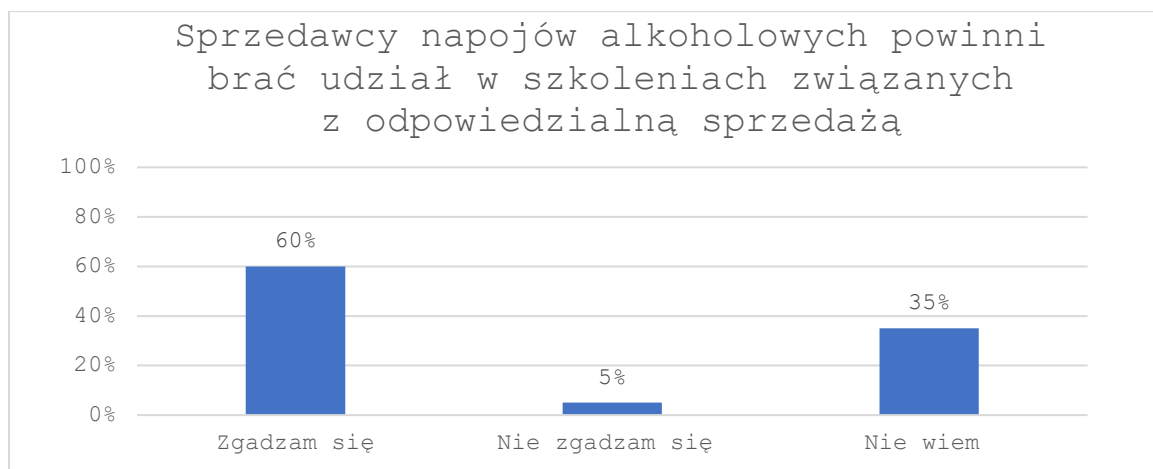
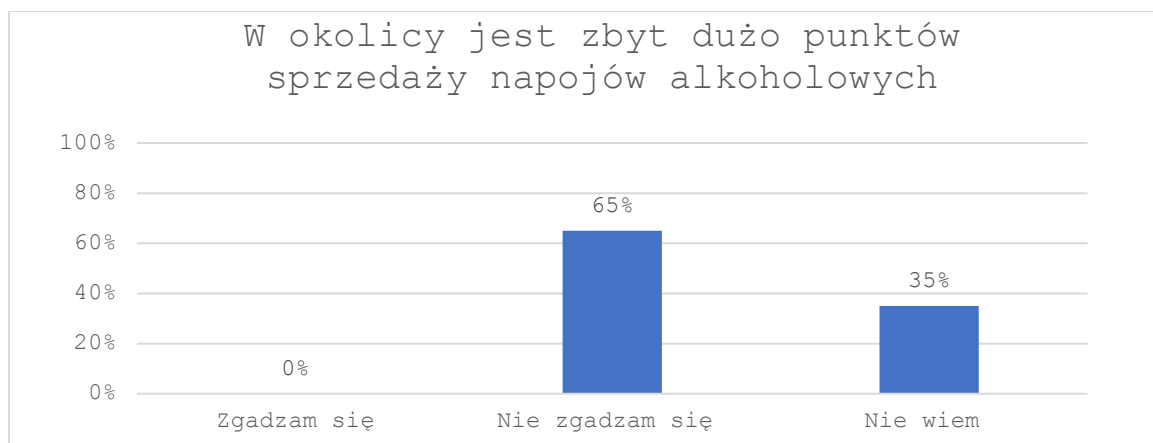
65% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Jednocześnie, 85% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. Co wartościowe – 85% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

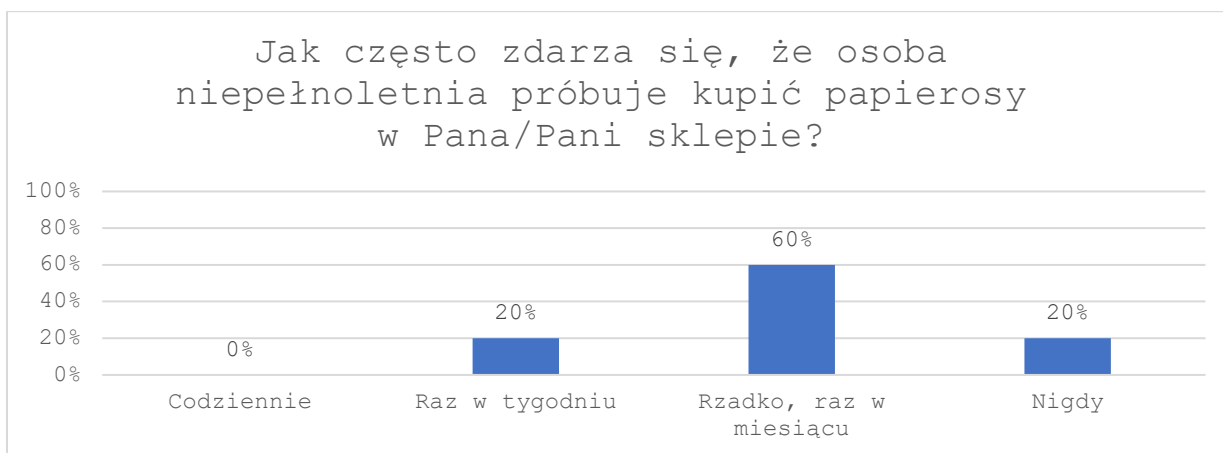
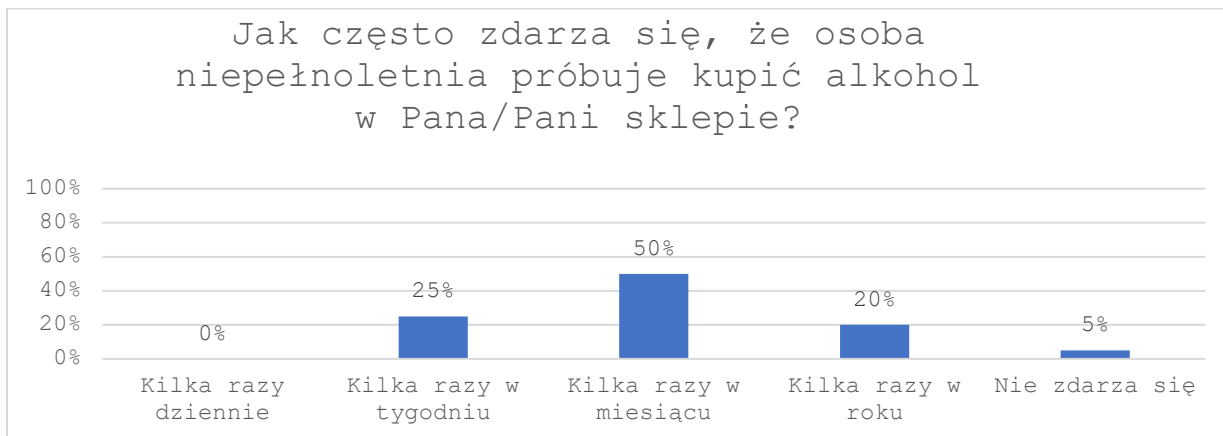
80% respondentów wyraziło zdecydowany sprzeciw wobec dostępności alkoholu dla niepełnoletnich. Wynik ten jednoznacznie wskazuje na wysoką świadomość sprzedawców w zakresie przestrzegania przepisów prawa i odpowiedzialności społecznej.

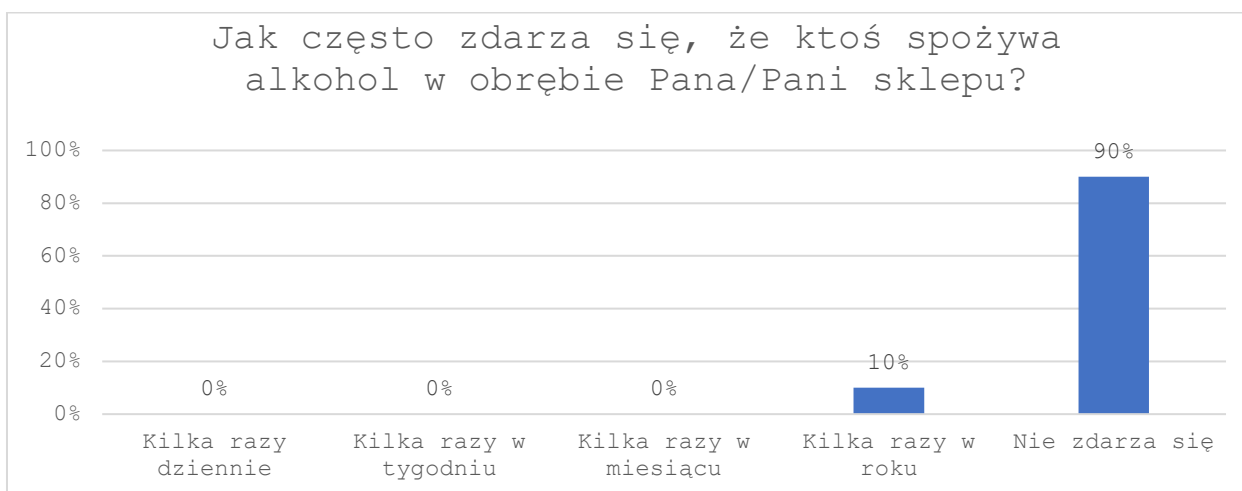
65% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Również 60% badanej społeczności uważa, że sprzedawcy napojów alkoholowych powinni brać udział w szkoleniach związanych z odpowiedzialną sprzedażą.

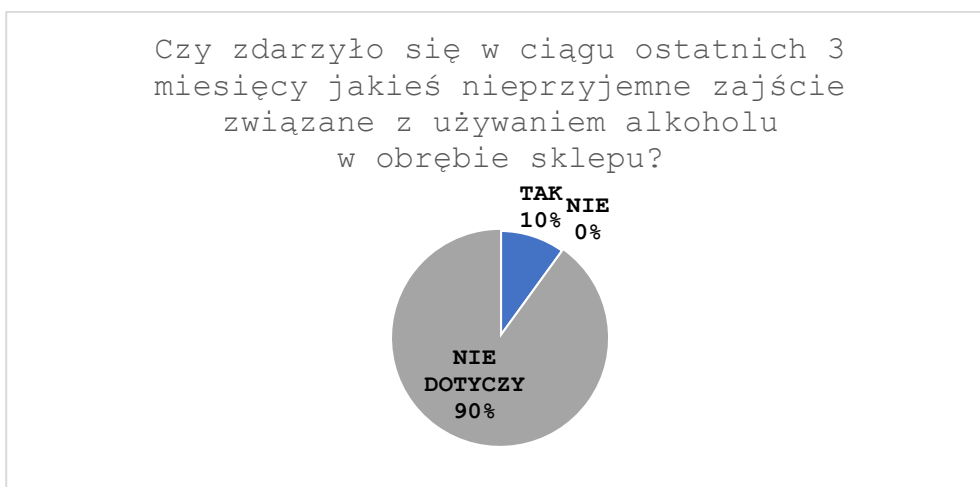
Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Śrem deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (50%). W przypadku częstotliwości prób zakupu papierosów przez osoby niepełnoletnie badani deklarowali, że dzieje się to najczęściej: raz w miesiącu (60%), raz w tygodniu (20%).

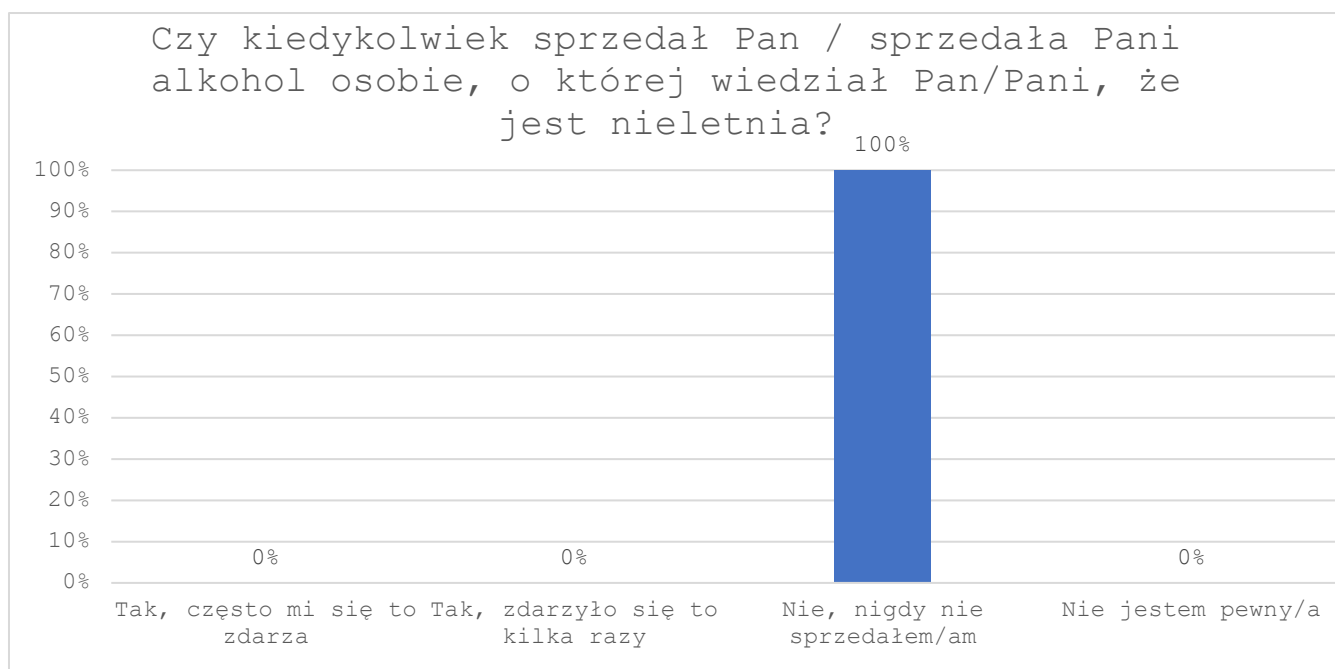
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży jest rzadkim zjawiskiem. 10% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku, a 90% że do takich sytuacji nie dochodzi.

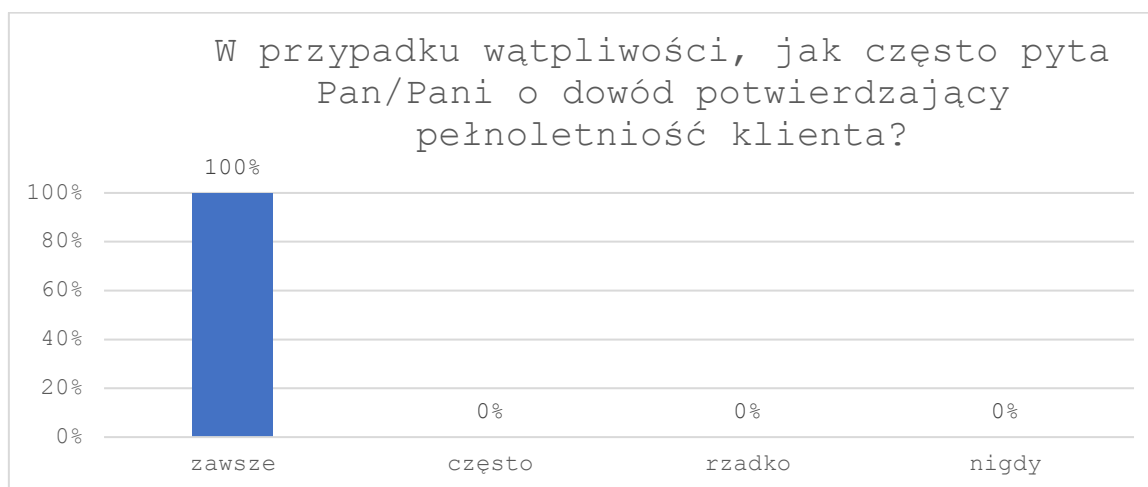
10% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. 100% wskazuje, że osoby nietrzeźwe podejmują próby zakupu alkoholu.

Spośród sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Śrem 100% deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności.

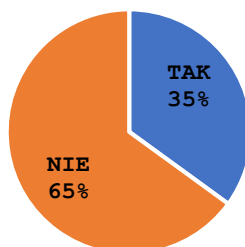

W przypadku wątpliwości co do wieku, 100% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek kupującego.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny sprzedawców alkoholu w Gminie Śrem na temat wzrostu sprzedaży alkoholu na przestrzeni ostatniego roku/dwóch lat – 35% jest zdania, że taki wzrost nastąpił.

Czy zauważył Pan/Pani wzrost
sprzedaży
alkoholu w ciągu ostatniego
roku/dwóch lat?

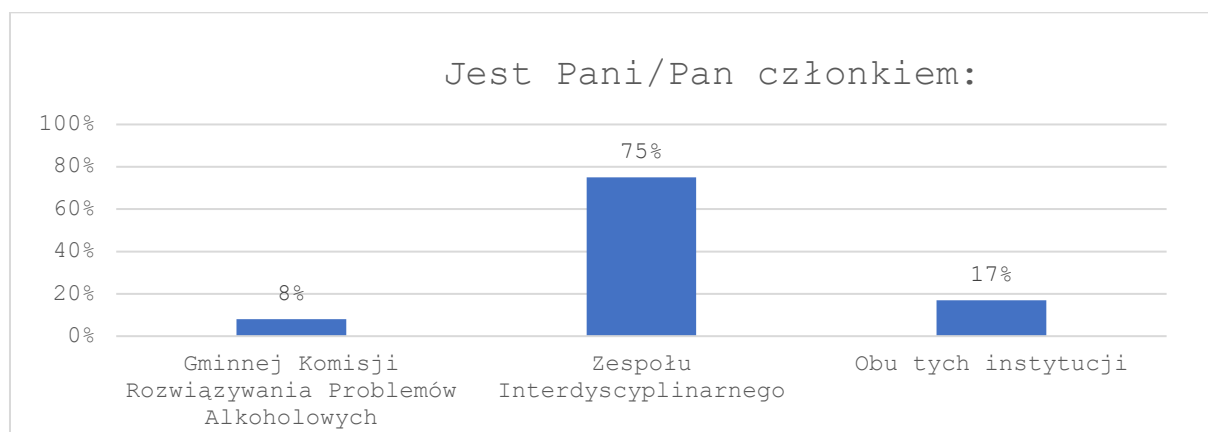

BADANIA WŚRÓD PRACOWNIKÓW INSTYTUCJONALNYCH

Pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych jest instytucją polityki społecznej państwa, w tym organów samorządowych, które zadania z tym związane realizują za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej. Wykonując zadania pomocy społecznej i dyspozycje wynikające z przepisu art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej podmioty te współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, tj. podmiotami, które mogą posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W celu prawidłowego wypełniania zadań z zakresu pomocy społecznej konieczna jest rzetelna identyfikacja osób wymagających objęcia pomocą, jak też należyte wykonywanie obowiązków przez pracowników socjalnych, mające na celu monitorowanie sytuacji społecznej. Niekorzystanie bądź korzystanie w niewielkim stopniu z możliwości współpracy nie zapewnia pełnej i skutecznej identyfikacji i następnie oceny sytuacji osób potrzebujących.

Niewątpliwie, ważną grupą, której badanie jest pomocne w identyfikacji problemów społecznych występujących na terenie Gminy są właśnie członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

W badaniu wzięło udział 12 członków wymienionych wyżej instytucji w Gminie Śrem. 8% badanej grupy to członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 75% - Zespołu Interdyscyplinarnego, a 17% - obydwu instytucji.

WYNIKI BADANIA

W pierwszej części badania poprosiliśmy członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie o ocenę ważności różnych problemów społecznych związanych z uzależnieniami w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo istotny i istotny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi.

<i>Ocena istotności problemów związanych z uzależnieniami</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Istotny</i>	<i>Średnio istotny</i>	<i>Mało istotny</i>
Nadużywanie alkoholu przez dorosłych	42%	58%	0%	0%
Spożywanie alkoholu przez młodzież	42%	58%	0%	0%
Nadużywanie alkoholu przez seniorów	17%	25%	58%	0%
Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez dorosłych	42%	42%	16%	0%
Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez młodzież	58%	25%	17%	0%
Uzależnienia behawioralne (np. hazard) u dorosłych	33%	25%	17%	25%
Uzależnienia behawioralne (np. Internet) u młodzieży	58%	17%	25%	0%
Palenie papierosów przez dorosłych	17%	33%	33%	17%
Palenie papierosów przez młodzież	25%	50%	17%	8%
Używanie e-papierosów przez dorosłych	25%	33%	25%	17%
Używanie e-papierosów przez młodzież	51%	33%	8%	8%
Zażywanie leków na receptę w celach niemedycznych	25%	25%	50%	0%
Uzależnienia od leków (np. uspokajających, nasennych) u seniorów	17%	25%	50%	8%
Przemoc domowa związana z zażywaniem substancji	42%	33%	25%	0%
Brak dostępu do terapii uzależnień	50%	25%	8%	17%
Brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami	58%	42%	0%	0%

Badani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie najwyżej ocenili brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami – 58% respondentów uznało go za bardzo istotny, a 42% za istotny oraz problem zażywania narkotyków i dopalaczy przez młodzież – 58% respondentów uznało go za bardzo istotny, 25% za istotny, a 17% za średnio istotny. Na równie wysokim poziomie oceniono uzależnienia behawioralne u młodzieży (np. od Internetu), które za bardzo istotne uznało 58% badanych, za istotne – 17%, a za średnio istotne – 25%.

Kolejnymi najpoważniejszymi problemami okazały się: nadużywanie alkoholu przez dorosłych i spożywanie alkoholu przez młodzież – oba te zjawiska zostały ocenione przez 42% respondentów za bardzo istotne, a przez 58% badanych za istotne. Podobnie przedstawia się ocena braku dostępu do terapii uzależnień: 50% respondentów uznało to za bardzo istotne, 25% za istotne, 8% za średnio istotne, a 17% – za mało istotne. Przemoc domowa związana z zażywaniem substancji również została uznana za istotny problem – 42% wskazało ją jako bardzo istotną, 33% jako istotną, a 25% jako średnio istotną.

Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez dorosłych oceniono jako bardzo istotne przez 42% badanych, istotne przez 42% i średnio istotne przez 16%. Uzależnienia behawioralne u dorosłych (np. hazard) uzyskały 33% wskazań jako bardzo istotne, 25% jako istotne, 17% jako średnio istotne i 25% jako mało istotne.

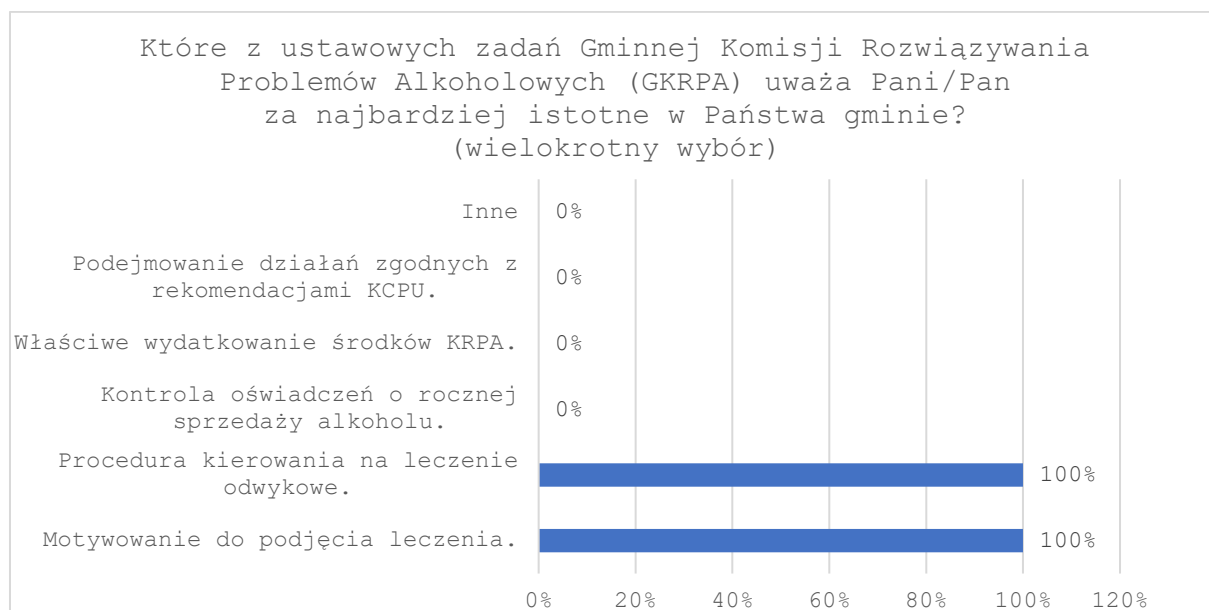
Palenie papierosów przez młodzież oceniono jako bardzo istotne przez 25% respondentów, istotne przez 50%, średnio istotne przez 17%, a mało istotne przez 8%. Z kolei używanie e-papierosów przez młodzież zostało uznane za bardzo istotne przez 51% badanych, 33% za istotne, a po 8% uznało ten problem za średnio i mało istotny.

W przypadku nadużywania alkoholu przez seniorów, 58% badanych uznało to zjawisko za średnio istotne, 25% za istotne, a 17% – za bardzo istotne. Uzależnienia od leków (np. uspokajających, nasennych) u seniorów uznano za średnio istotne przez 50% respondentów, 25% uznało je za istotne, 17% za bardzo istotne, a 8% za mało istotne.

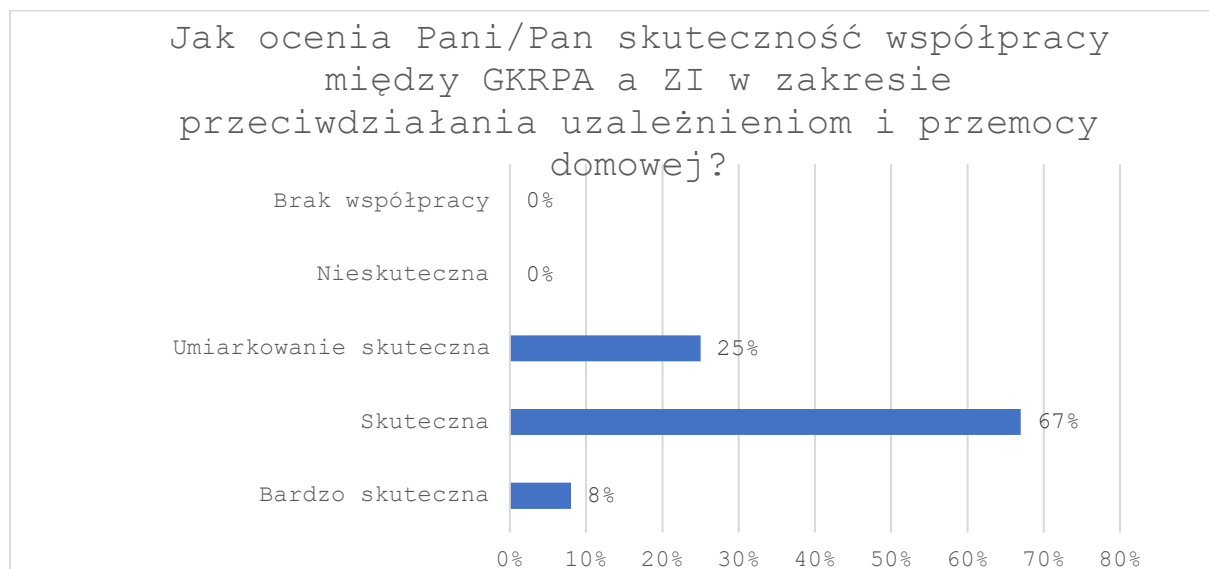
Zażywanie leków na receptę w celach niemedycznych oceniono jako średnio istotne przez 50% respondentów, 25% uznało je za istotne, a 25% – za bardzo istotne.

Palenie papierosów przez dorosłych oceniono jako istotne przez 33% respondentów, średnio istotne również przez 33%, 17% wskazało je jako bardzo istotne, a kolejne 17% jako mało istotne. Używanie e-papierosów przez dorosłych uznano za istotne przez 33% badanych, po 25% respondentów wskazało odpowiedzi: bardzo istotne, średnio istotne.

W opinii respondentów najważniejszymi zadaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są: motywowanie do podjęcia leczenia oraz procedura kierowania na leczenie odwykowe – każdy z tych obszarów uzyskał po 100% wskazań.

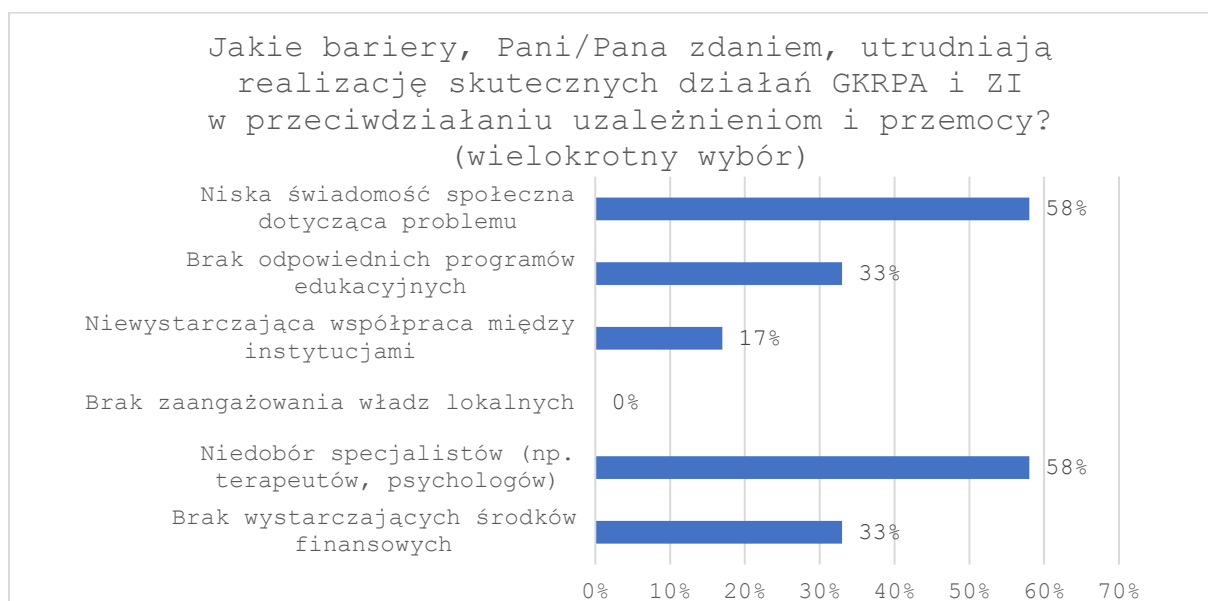
Współpraca między GKRPA a ZI w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej została oceniona przez badanych jako skuteczna (67%) oraz bardzo skuteczna (8%). 25% respondentów ocenia ją jako umiarkowanie skuteczną.

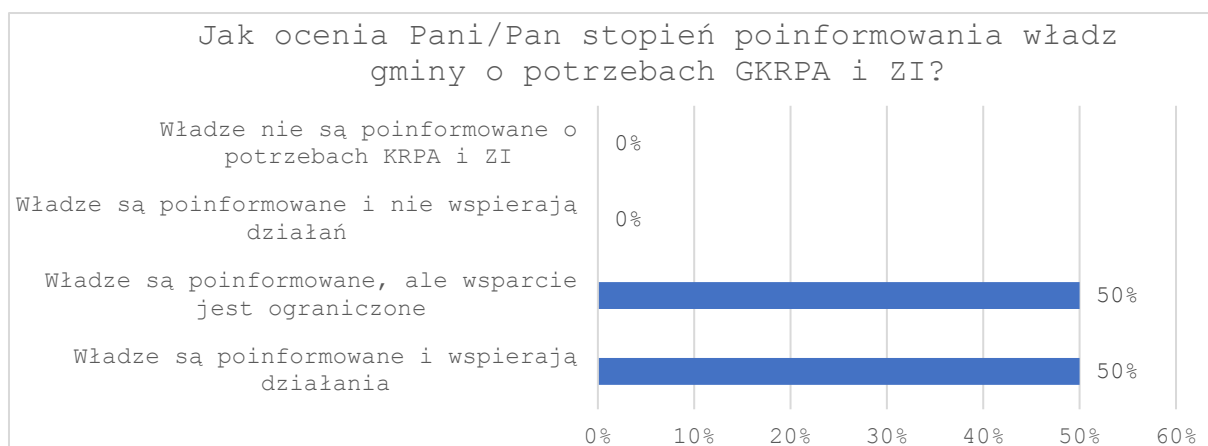
Najbardziej efektywne sposoby zwiększenia skuteczności współpracy pomiędzy ZI a GKRPA w opinii badanych to: wspólne szkolenia dla członków obydwu instytucji (58%), wspólne projekty i programy profilaktyczne (58%), ustalanie wspólnych celów i strategii działania (42%), regularne spotkania i wymiana informacji (25%) oraz zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej (17%).

Największymi barierami utrudniającymi realizację skutecznych działań GKRPA i ZI w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy są: niedobór specjalistów (58%) oraz niska świadomość społeczna dotycząca problemu (58%).

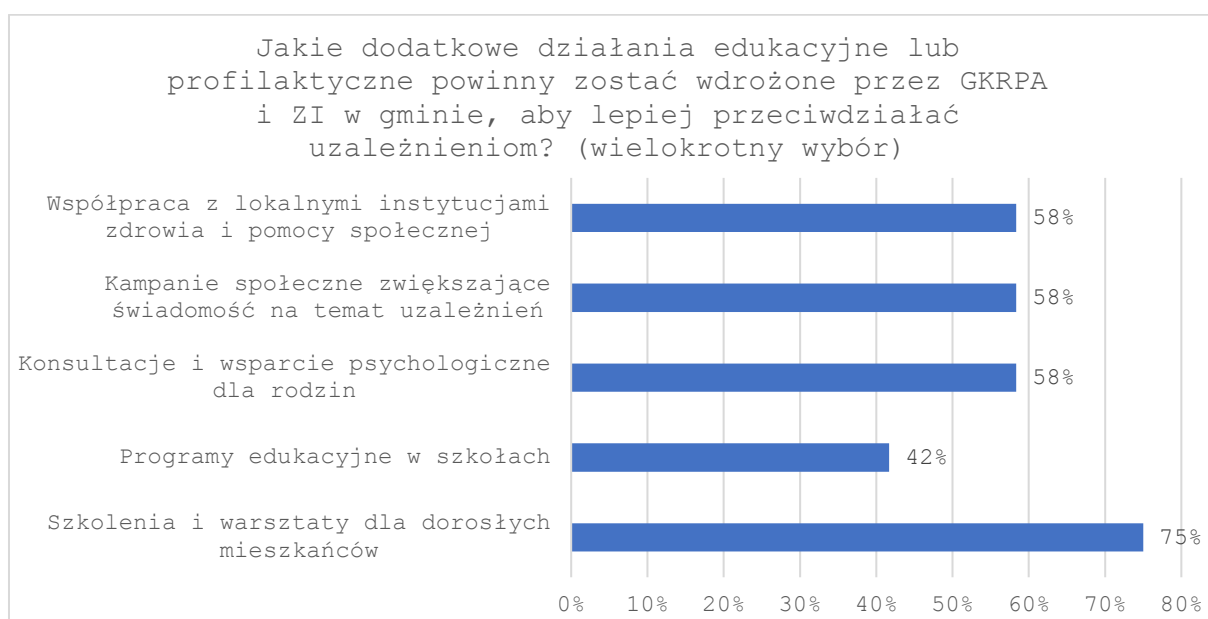
Połowa ocenia, że władze Gminy są poinformowane o potrzebach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) i Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) oraz aktywnie wspierają ich działania. Druga połowa (50%) badanych wskazuje, że choć władze są poinformowane, to wsparcie jest ograniczone.

Analiza wskazań respondentów pokazuje, że w opinii członków GKRPA i ZI w Śremie najważniejszym działaniem w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom są szkolenia i warsztaty dla dorosłych mieszkańców, które uzyskały najwyższy odsetek wskazań – 75%.

Na kolejnych miejscach znalazły się: współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej, kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień, konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin – każda z tych propozycji została wskazana przez 58% respondentów. Nieco rzadziej wybierano programy edukacyjne w szkołach, które otrzymały 42% głosów.

Wyniki te podkreślają potrzebę prowadzenia wieloaspektowych działań profilaktycznych, uwzględniających nie tylko edukację dzieci i młodzieży, ale również wsparcie dorosłych mieszkańców oraz współpracę z lokalnymi instytucjami i specjalistami. Szczególną wagę respondenci przypisują działaniom skierowanym do dorosłych, co może świadczyć o dostrzeganiu luk w obecnym systemie profilaktyki w tej grupie społecznej.

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badanie w Szkołach Podstawowych Gminy Śrem przeprowadzono metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
 - narkotyków i dopalaczy,
- a także:
- zagadnienia związane z przemocą w środowisku szkolnym,
 - zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

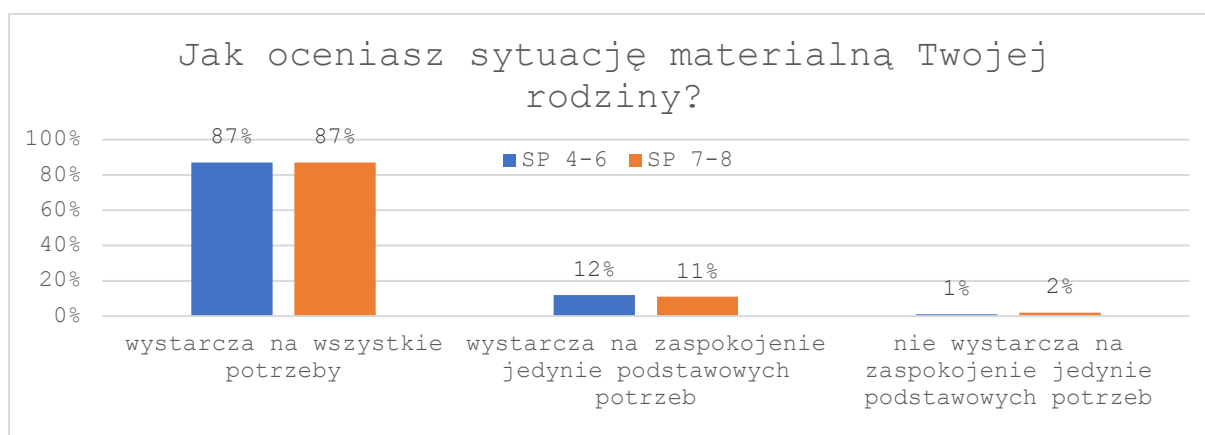
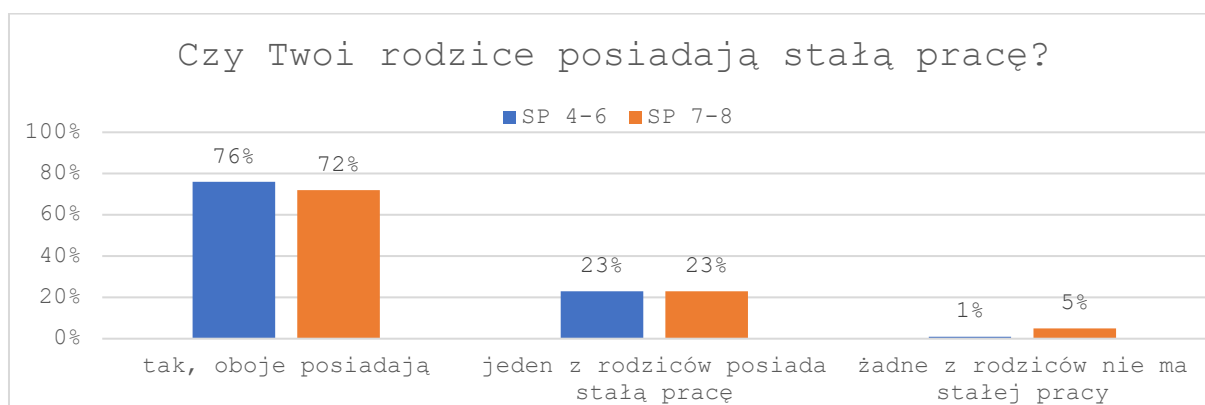
W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych Gminy Śrem w przedziale wiekowym:

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4 – 6 (SP 4-6)	493
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7 – 8 (SP 7-8)	283
Razem:	776

WYNIKI

SYTUACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA RODZINY I RELACJE Z RODZICAMI

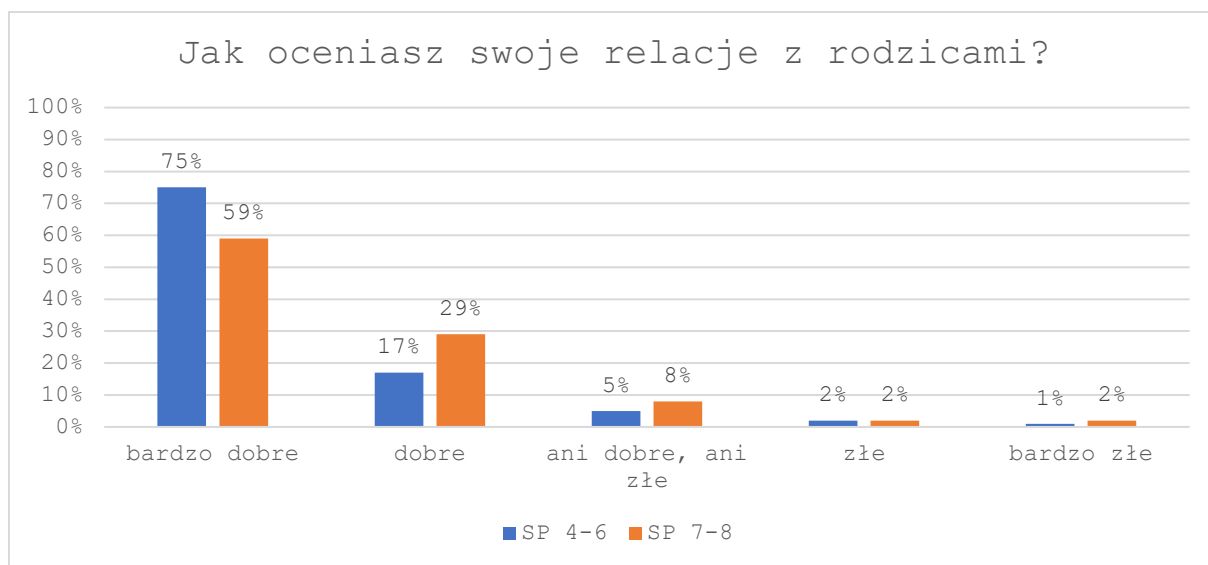
Sytuacja materialna rodziny jest bardzo silnie uzależniona od tego, ile osób z gospodarstwa domowego pracuje. Uczniowie najczęściej deklarowali, iż oboje ich rodzice pracują (SP 4-6: 76%; SP 7-8: 72%), a sytuację materialną rodziny oceniają jako wystarczającą na zaspokojenie wszystkich potrzeb (SP 4-6: 87%; SP 7-8: 87%).

Rozwijanie pozytywnych relacji rodzinnych w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym

przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy.

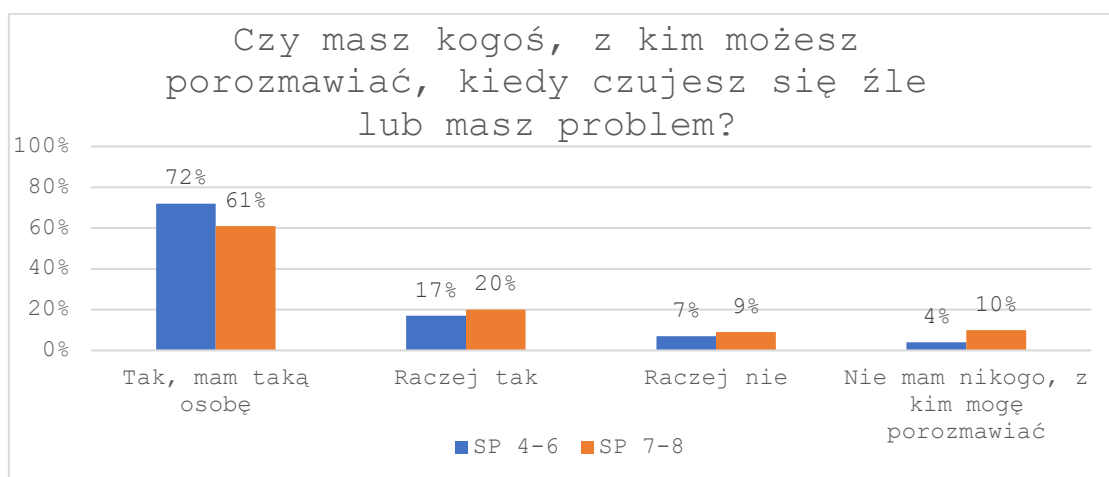
Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Śrem deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 92%; SP 7-8: łącznie 88%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

SUBIEKTYWNA OCENA KONDYCJI PSYCHICZNEJ I POTRZEBY EMOCJONALNE

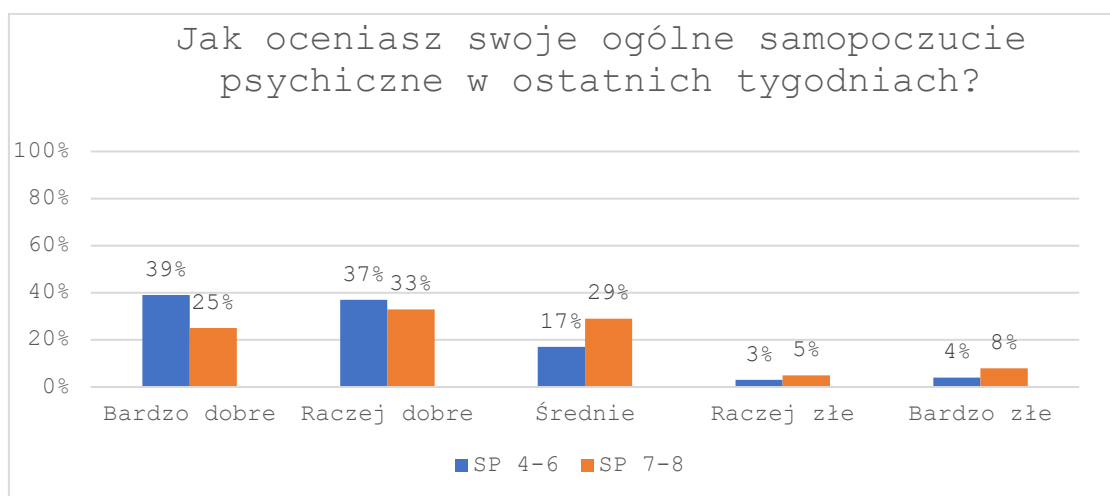
Stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży odgrywa kluczową rolę w ich funkcjonowaniu w środowisku szkolnym, rodzinnym i rówieśniczym. Wczesne rozpoznanie trudności emocjonalnych oraz dostępność osób, z którymi młodzi ludzie mogą porozmawiać o problemach, ma istotne znaczenie w zapobieganiu pogłębianiu się kryzysów. Coraz częściej obserwuje się u uczniów objawy przeciążenia, stresu, rozdrażnienia czy poczucia osamotnienia. Poniższe dane ilustrują, jak młodzież ocenia swoje samopoczucie psychiczne, jak często doświadcza trudnych emocji oraz czy ma dostęp do wsparcia emocjonalnego w trudnych chwilach.

Większość uczniów klas 4–6 (72%) oraz 7–8 (61%) deklaruje, że ma osobę, z którą może porozmawiać, gdy czuje się źle lub ma problem. Uczniowie starszych klas częściej niż młodsi wybierali odpowiedź „raczej tak” co może wskazywać na większą niepewność lub mniej stabilne relacje wspierające. Odsetek uczniów, którzy nie mają nikogo, z kim mogliby porozmawiać wynosi SP 4-6: 4%, a SP 7-8: 10%.

Wśród uczniów klas 4–6 aż 76% ocenia swoje samopoczucie psychiczne w ostatnich tygodniach jako bardzo dobre lub raczej dobre, natomiast wśród uczniów klas 7–8 ten odsetek wynosi 58%. Młodszy uczniowie rzadziej wskazywali odpowiedzi negatywne – jedynie 7% z nich oceniło swoje samopoczucie jako raczej złe lub bardzo złe, podczas gdy wśród starszych uczniów było to łącznie 13%. Uczniowie klas 7–8 częściej niż młodsi wybierali odpowiedź

„średnie” (29% wobec 17%), co może świadczyć o większym odczuwaniu przeciążenia lub spadku nastroju w tej grupie wiekowej.

Wśród uczniów klas 7–8 częściej niż w młodszej grupie pojawiają się trudne emocje i objawy obniżonego nastroju. Aż 35% uczniów klas 7-8 codziennie czuło się bez energii i zmęczonych, w porównaniu do 22% uczniów klas 4-6. Zestresowanych codziennie było 34% starszych uczniów i tylko 16% młodszych. Odczucia smutku i przygnębienia codziennie towarzyszyły 18% uczniów klas 7-8 oraz 8% z klas 4-6, a rozdrażnienie – odpowiednio 29% i 12%. Uczniowie młodszych klas częściej niż starsi deklarowali, że nigdy nie czuli się samotni (49% wobec 28%), smutni (18% wobec 11%) czy rozdrażnieni (21% wobec 11%), co może świadczyć o większym poczuciu bezpieczeństwa emocjonalnego w młodszej grupie wiekowej.

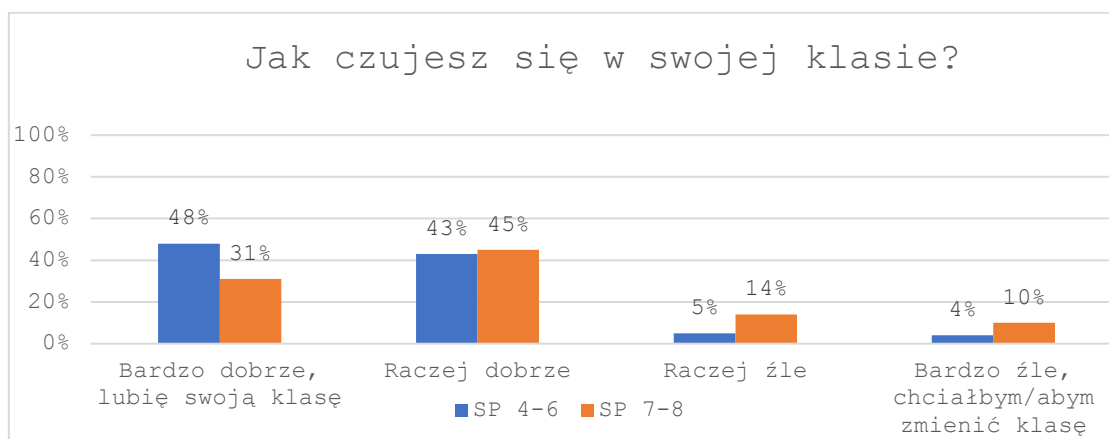
Jak często w ciągu ostatniego miesiąca czułeś/aś się:					
SP 4-6					
	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Raz w tygodniu	Rzadziej	Nigdy
Smutny/a, przygnębiony/a	8%	19%	15%	39%	18%
Zestresowany/a	16%	30%	21%	22%	12%
Samotny/a	9%	9%	8%	26%	49%
Bez energii, zmęczony/a	22%	27%	17%	20%	15%

Rozdrażniony/a lub zły/a	12%	20%	17%	30%	21%
SP 7-8					
	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Raz w tygodniu	Rzadziej	Nigdy
Smutny/a, przygnębiony/a	18%	26%	19%	26%	11%
Zestresowany/a	34%	29%	12%	17%	8%
Samotny/a	19%	11%	12%	30%	28%
Bez energii, zmęczony/a	35%	30%	16%	11%	7%
Rozdrażniony/a lub zły/a	29%	25%	17%	19%	11%

PRZEMOC RÓWIEŚNICZA

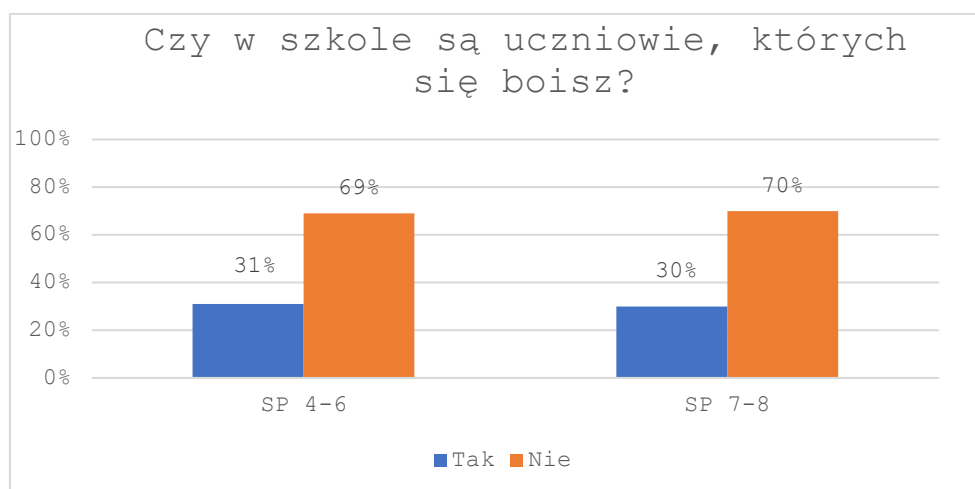
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkole pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające, ponieważ zdecydowana większość lubi swoją klasę i czuje się w niej raczej dobrze: uczniowie klas 4-6: łącznie 91%⁵. Takiego samego zdania jest 76% uczniów klas 7-8. Należy jednak zwrócić uwagę, że 9% w klasach 4-6 oraz 24% uczniów klas 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia.

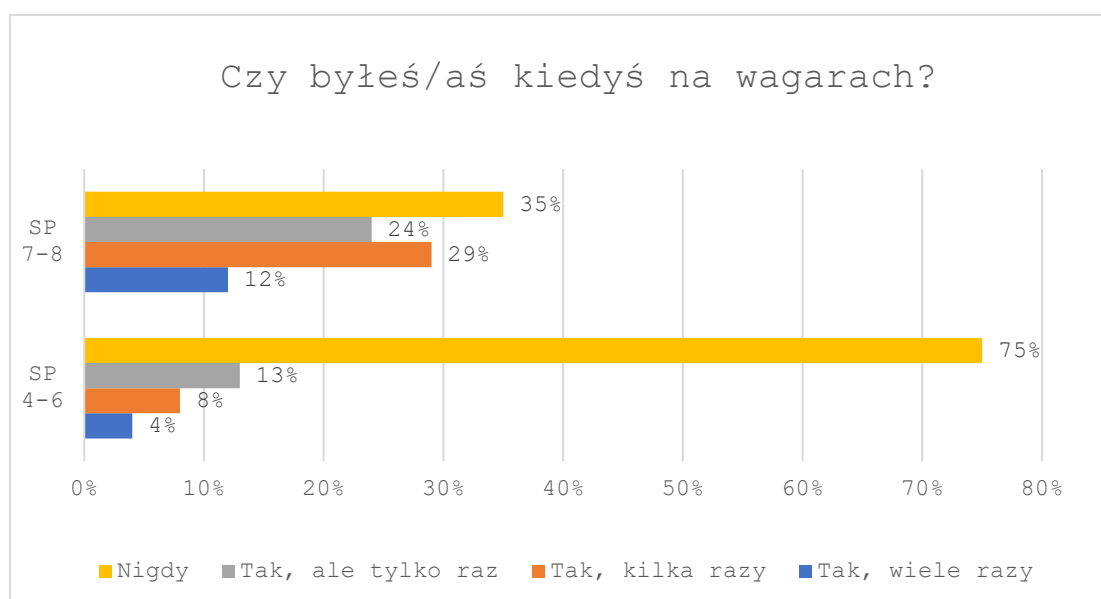

⁵ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

Uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. **31% uczniów klas SP 4-6 oraz 30% klas SP 7-8 ze szkół podstawowych Gminy Śrem przyznało, że czują się w swojej szkole niezupełnie bezpiecznie, ponieważ są uczniowie, których się boją.**

Na poniższym wykresie przedstawiono wyniki dotyczące wagarowania wśród uczniów. **25% uczniów młodszych klas oraz 65% starszych przyznaje, że przynajmniej raz w życiu było na wagarach.**

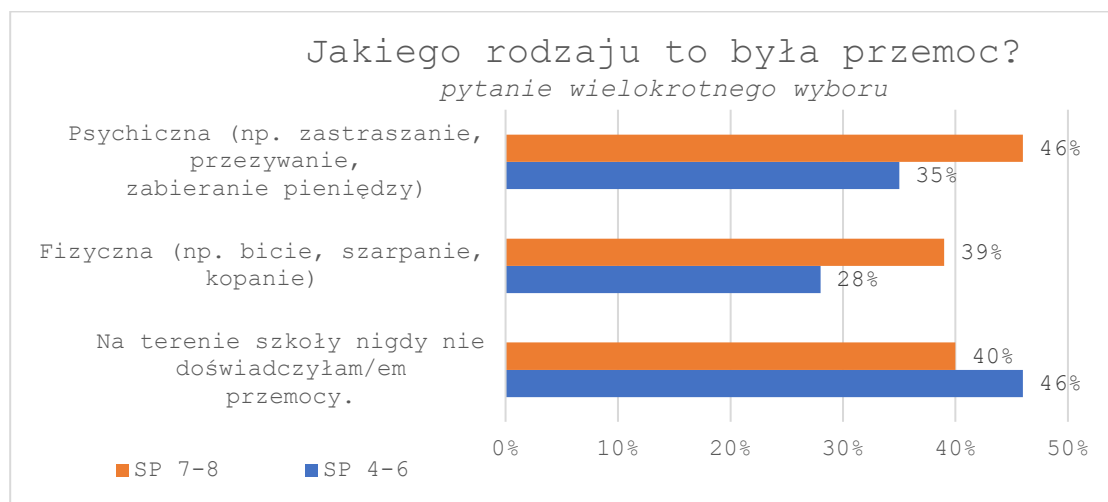
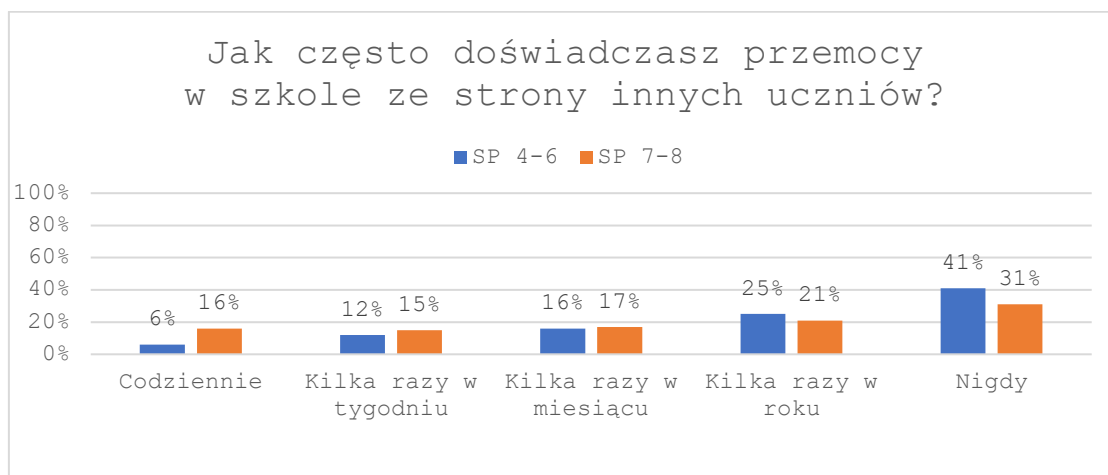

W poniższej tabeli zawarto szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów dotyczący ich opinii na temat częstotliwości występowania w szkole, do której uczęszczają, różnych zachowań i sytuacji będących przejawem przemocy rówieśniczej. Można zauważyć, że w opinii uczniów najczęściej – bo codziennie i kilka razy w tygodniu – dochodzi do: obgadywania, wyśmiewania oraz unikania/ignorowania, a nawet wykluczania z grupy.

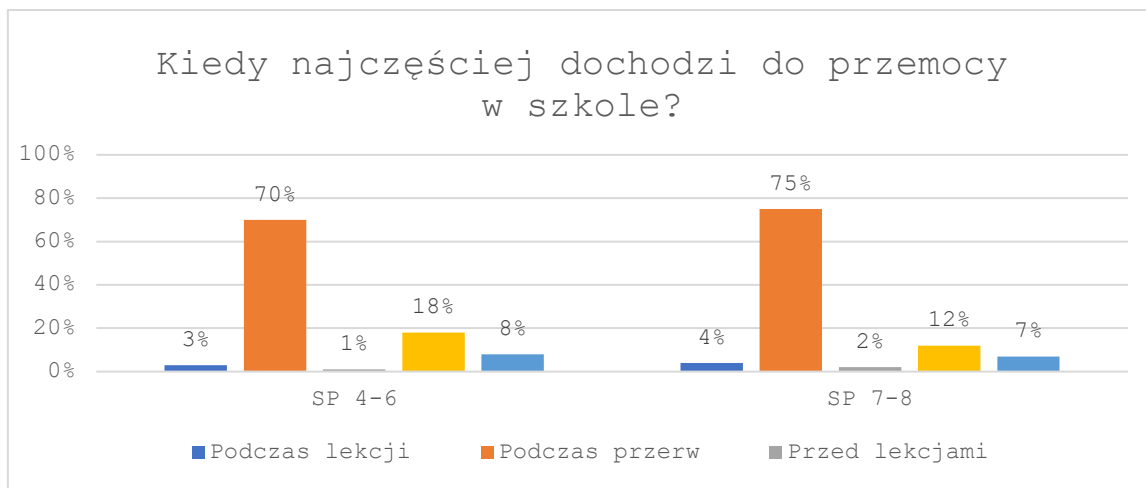
Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? SP 4-6					
	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
<i>Wyśmiewanie kogoś, przezywanie</i>	23%	23%	20%	18%	17%
<i>Obgadywanie za plecami</i>	26%	24%	17%	16%	16%
<i>Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy</i>	15%	15%	21%	20%	29%
<i>Grożenie komuś, szantażowanie</i>	5%	8%	10%	17%	59%
<i>Kopanie, bicie</i>	12%	13%	17%	23%	35%
<i>Zabieranie pieniędzy lub rzeczy</i>	5%	5%	8%	17%	64%
<i>Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły</i>	6%	7%	13%	25%	50%
Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? SP 7-8					
	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
<i>Wyśmiewanie kogoś, przezywanie</i>	49%	22%	14%	8%	7%
<i>Obgadywanie za plecami</i>	57%	19%	12%	8%	4%
<i>Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy</i>	33%	23%	16%	13%	15%
<i>Grożenie komuś, szantażowanie</i>	19%	7%	16%	23%	35%
<i>Kopanie, bicie</i>	27%	16%	14%	24%	19%
<i>Zabieranie pieniędzy lub rzeczy</i>	12%	4%	17%	16%	51%
<i>Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły</i>	17%	13%	22%	17%	31%

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy. **Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.**

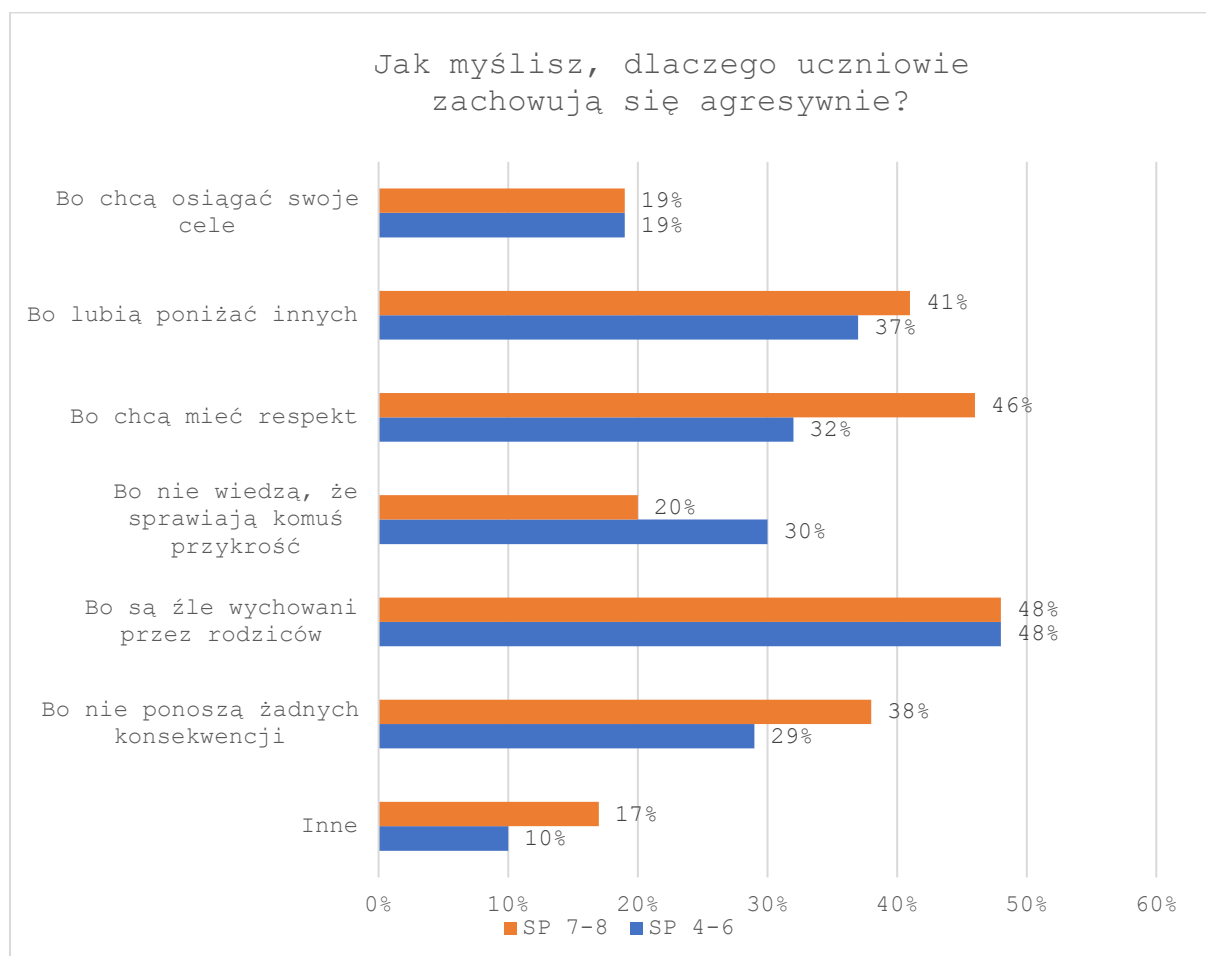
Uczniowie młodsi oraz starsi deklarują, że częściej doświadczają w szkole przemocy psychicznej.

Okazuje się, że do aktów przemocy w szkole dochodzi zdecydowanie najczęściej w trakcie przerw. Uczniowie doświadczają przemocy również po lekcjach.

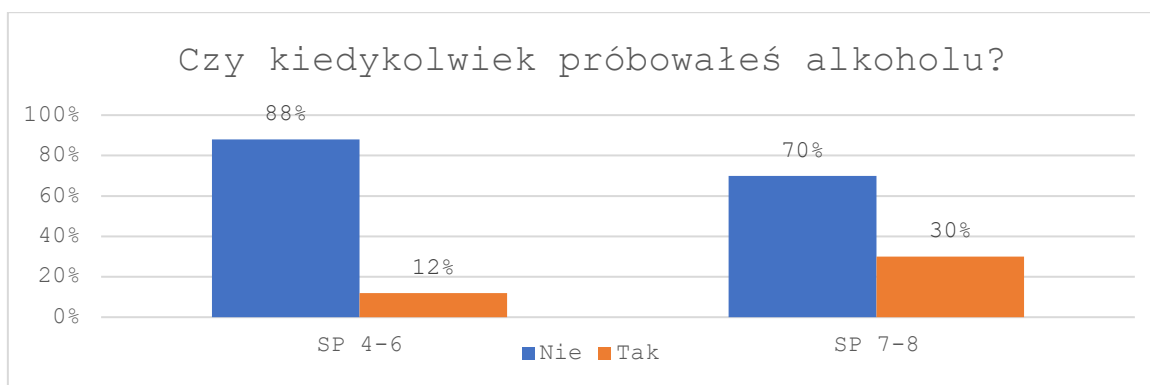
Uczniów zapytano również o to, jakie są ich zdaniem powody tego, że rówieśnicy zachowują się agresywnie. Poniższy wykres ilustruje, że wskazania uczniów rozłożyły się równomiernie względem wszystkich zaproponowanych przyczyn, jednak najwięcej wskazań uzyskały: złe wychowanie, lubią poniżać innych lub chcą mieć respekt.

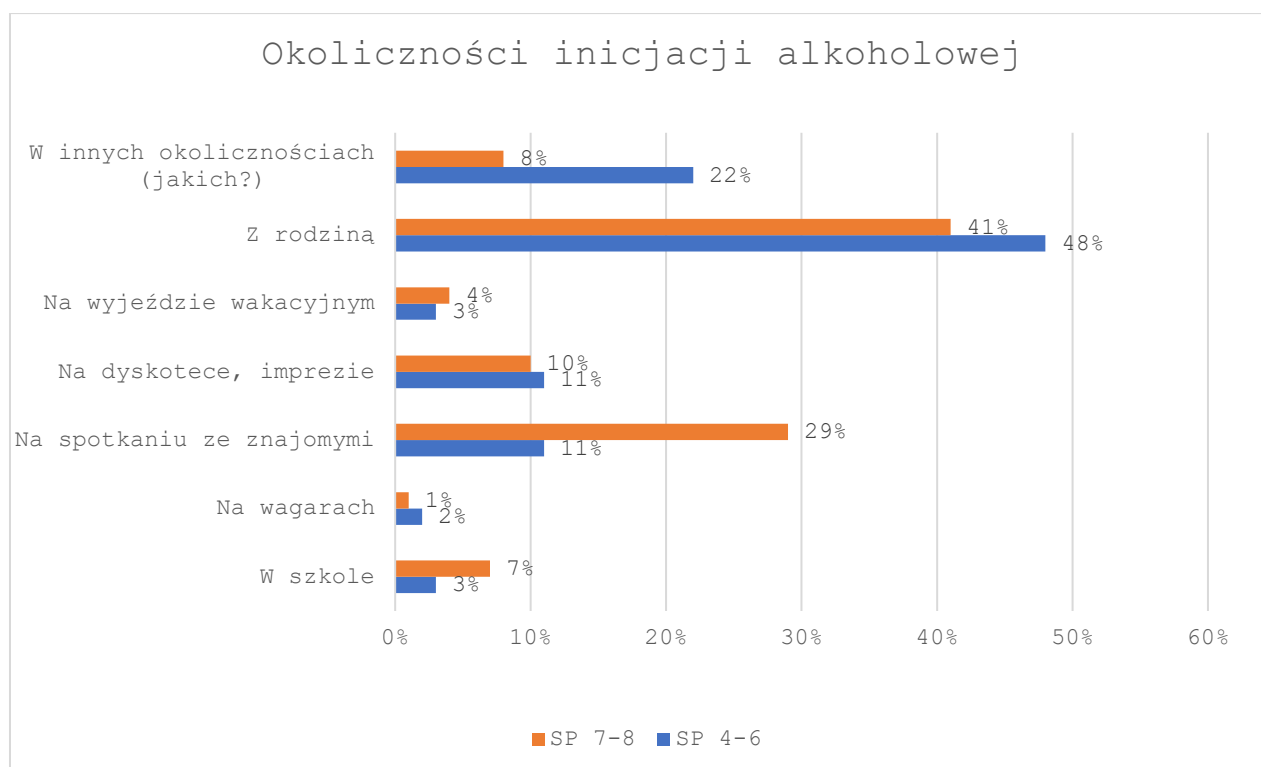
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

Wśród uczniów szkół podstawowych Gminy Śrem 12% młodszych i 30% starszych ankietowanych ma za sobą inicjację alkoholową.

Wśród uczniów mających za sobą inicjację alkoholową najczęściej deklarowaną okolicznością jest **towarzystwo rodziny, spotkanie ze znajomymi** oraz impreza/dyskoteka.

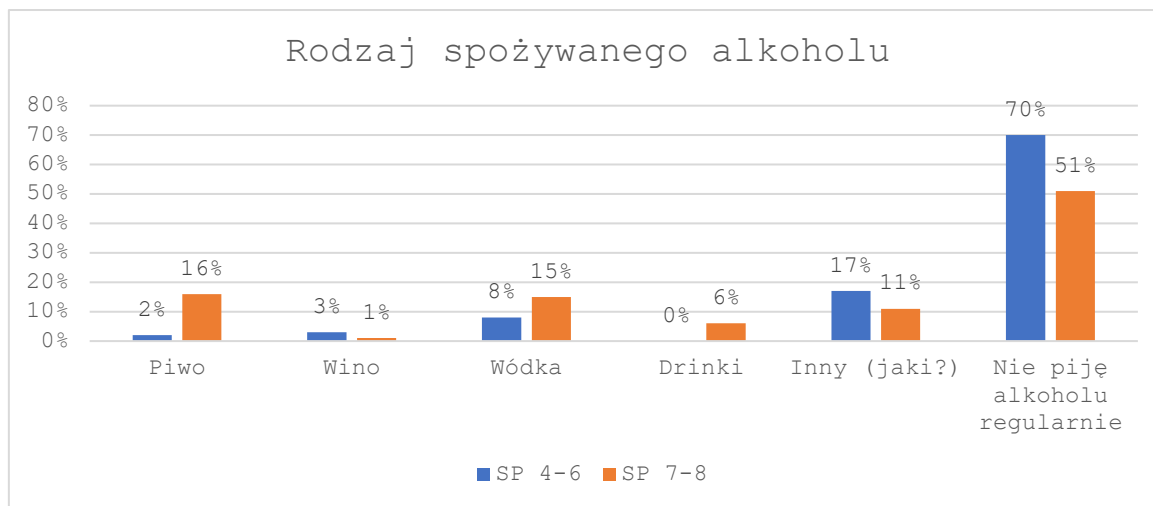

Spożywanie alkoholu jest też powszechnie tolerowane, traktowane, jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń — niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyczaj” osób niepełnoletnich. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. **Większość uczniów (SP4-6: 80%, SP7-8: 54%), którzy mają za sobą inicjację alkoholową zadeklarowało jednorazowe spożycie alkoholu.**

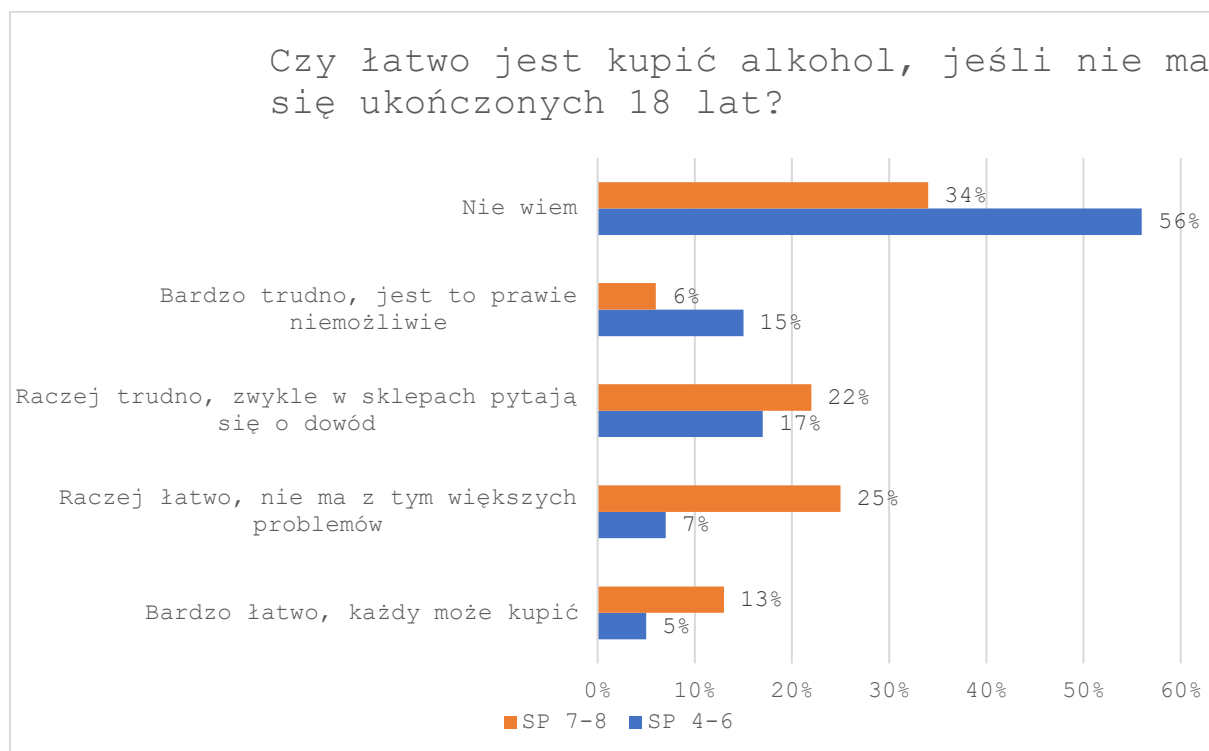

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie deklarowali, że najczęściej sięgają po wódkę, piwo oraz wino.**

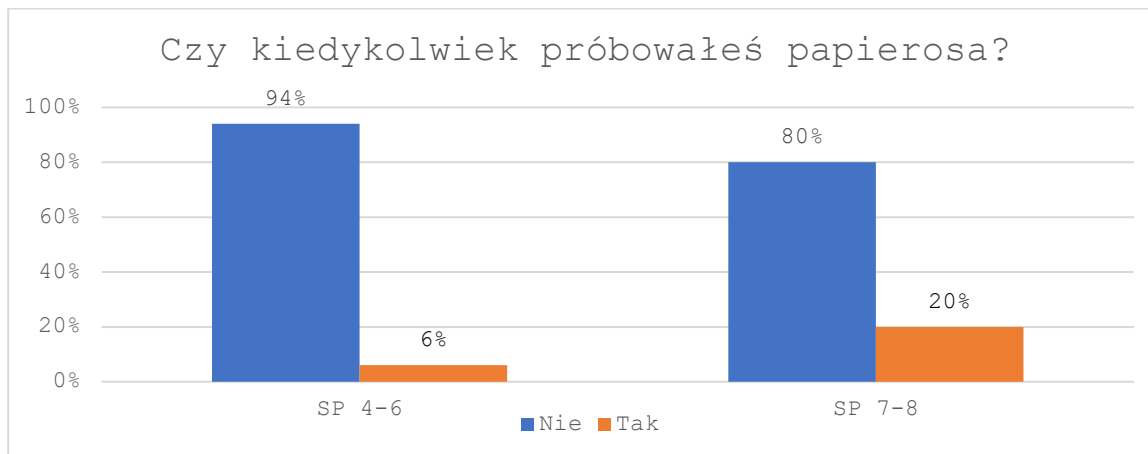
Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. **Pokazane poniżej wyniki sugerują, że 56% uczniów klas 4-6 SP i 34% uczniów klas 7-8 SP nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.**

Z kolei łącznie 7% uczniów SP 4-6 oraz 25% klas SP7-8 wskazuje, że nie miałyby większego problemu z zakupem alkoholu w lokalnych sklepach, co oznacza, że oni lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach sprzedaży alkoholu.

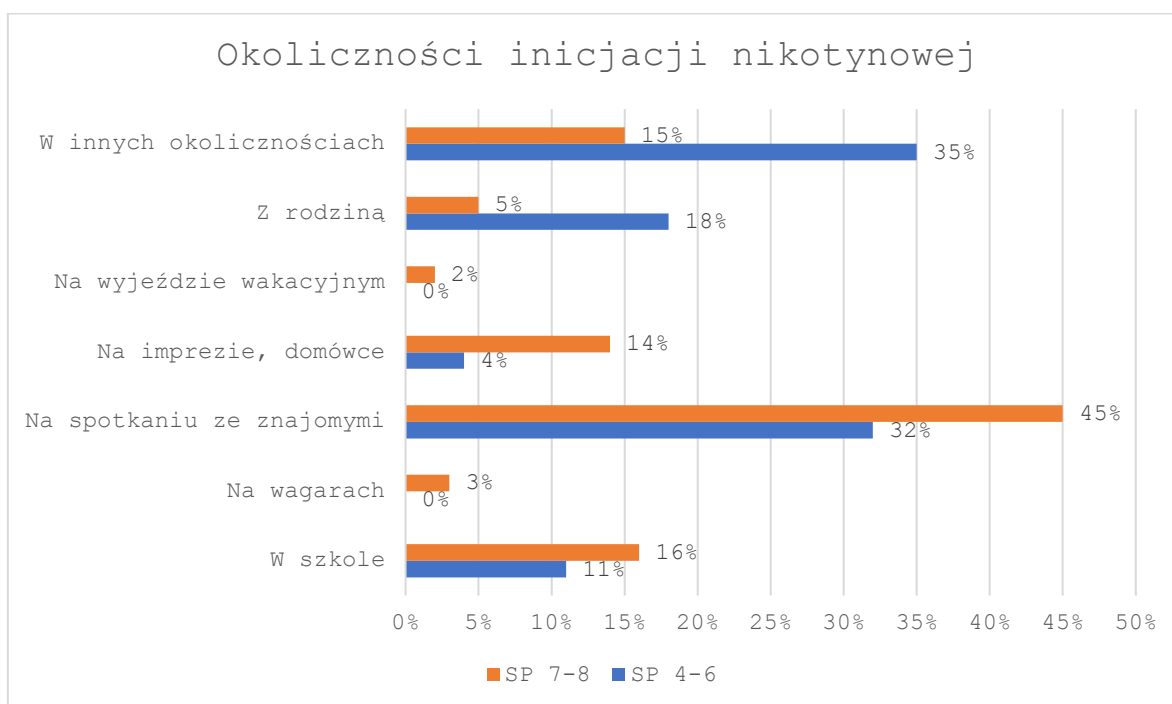

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

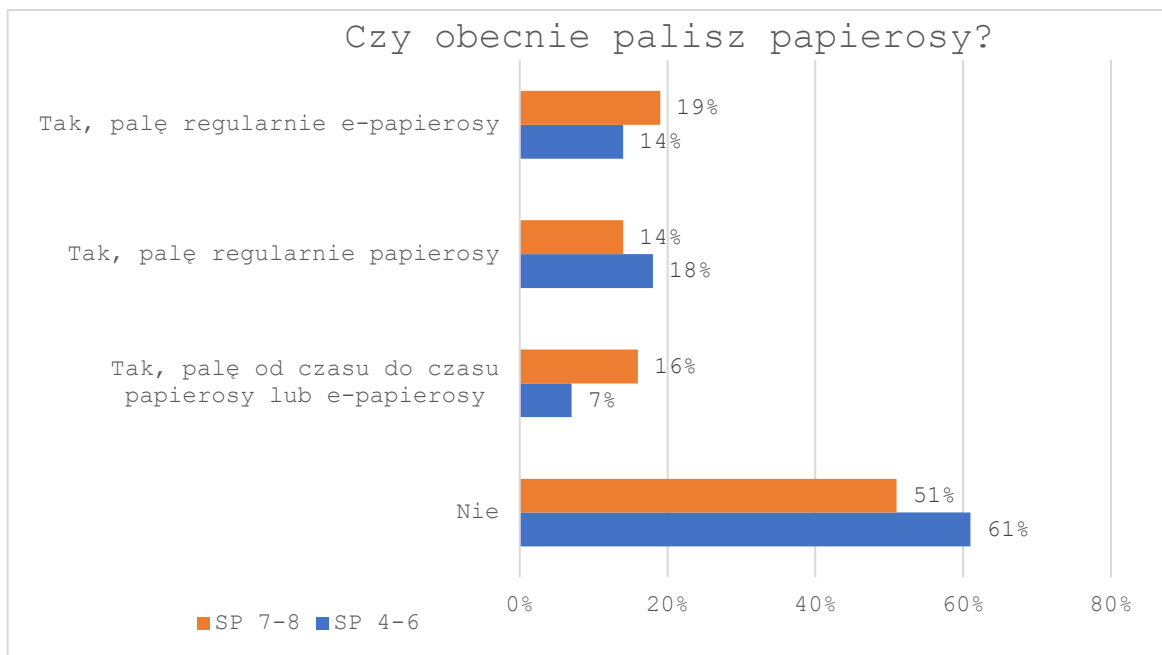
Mimo słabnącej popularności papierosów w naszym społeczeństwie są one wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów, czy kiedykolwiek próbowali palenia papierosów. **6% młodszych uczniów i 20% starszych zadeklarowało, że ma za sobą inicjację nikotynową.**

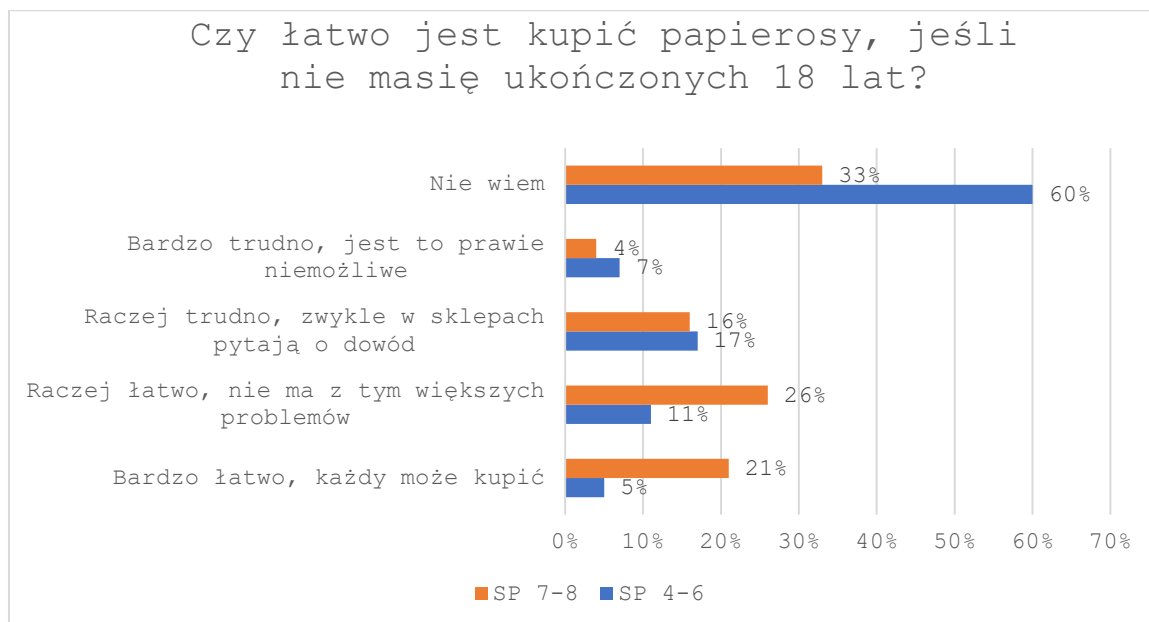
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było **spotkanie ze znajomymi.**

61% uczniów klas SP 4-6 oraz 51% SP 7-8, którzy mają za sobą inicjację nikotynową aktualnie deklarują, że nie palą papierosów. 7% uczniów młodszych oraz 16% uczniów starszych pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy. 14% uczniów klas SP 4-6 oraz 19% uczniów klas SP 7-8 deklaruje regularne palenie papierosów.

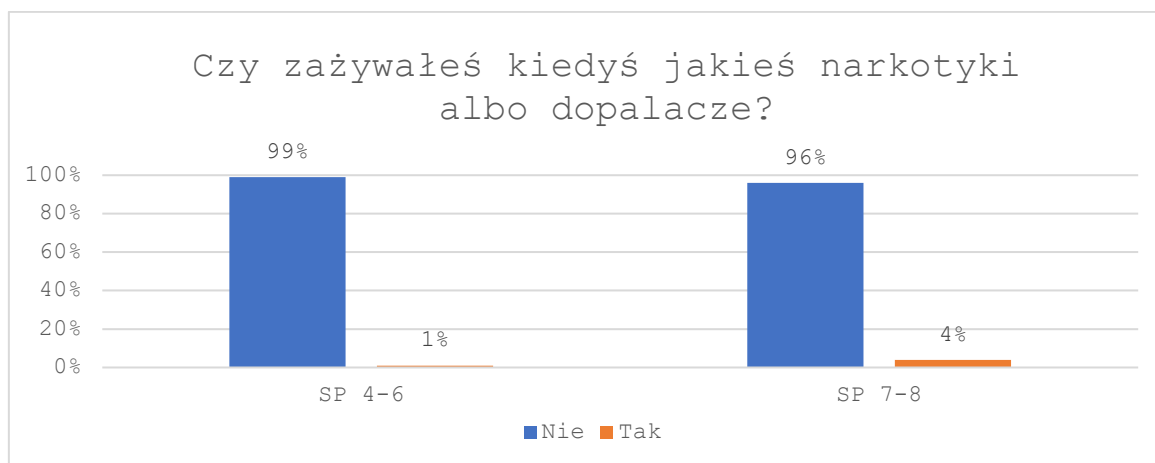

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości z jaką można dokonać zakupu papierosów. Uczniowie w większości odpowiadali, że nie ma takiej możliwości oraz że w sklepach zwykle pytają o dowód (łącznie SP 4-6 – 84%, SP 7-8 – 53%). Jednakże część młodych ludzi uważa, że nie ma z tym większego problemu (łącznie SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 47%).

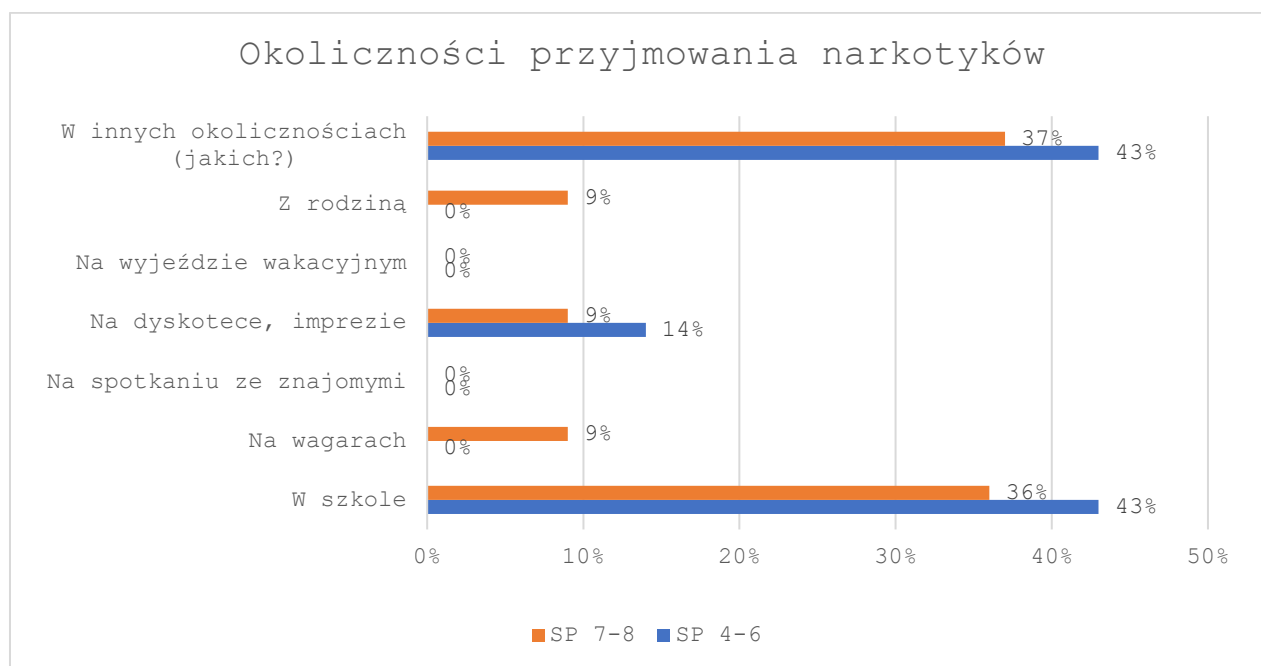

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

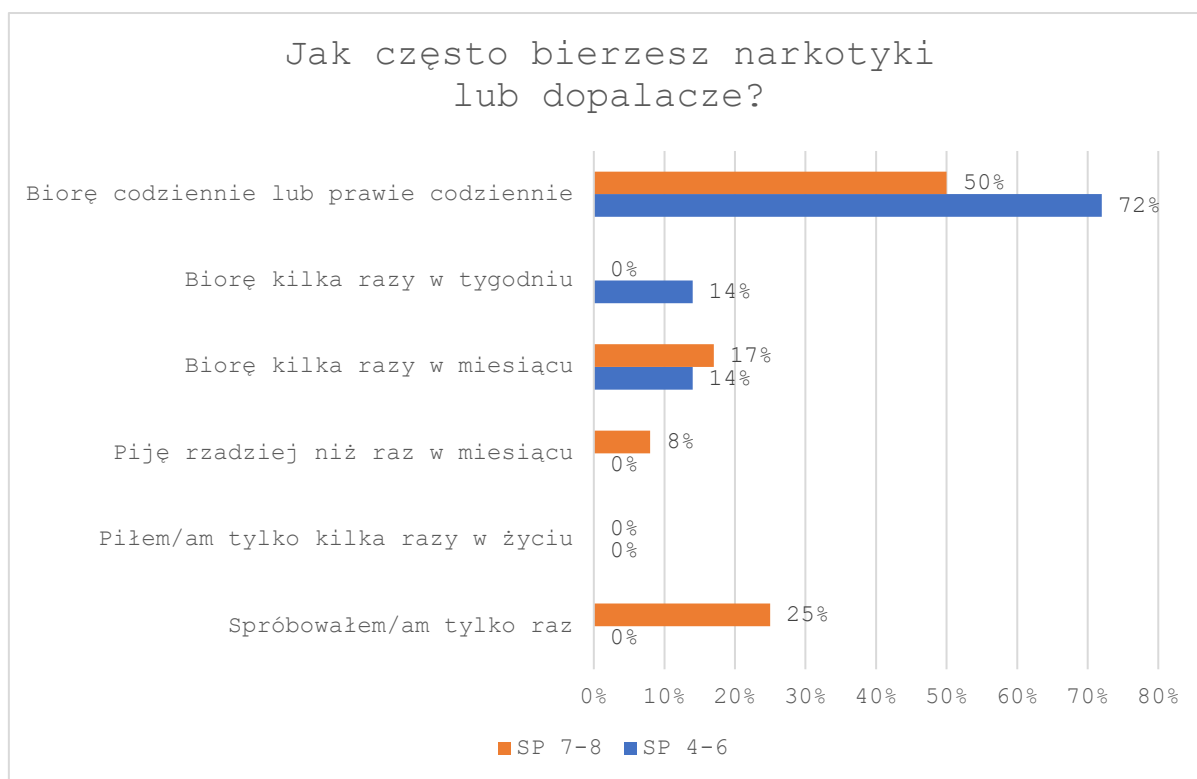
Wyniki badań wskazują, że 1% młodszych oraz 4% starszych uczniów z Gminy Śrem deklaruje, iż zdarzyło im się przyjmować substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.

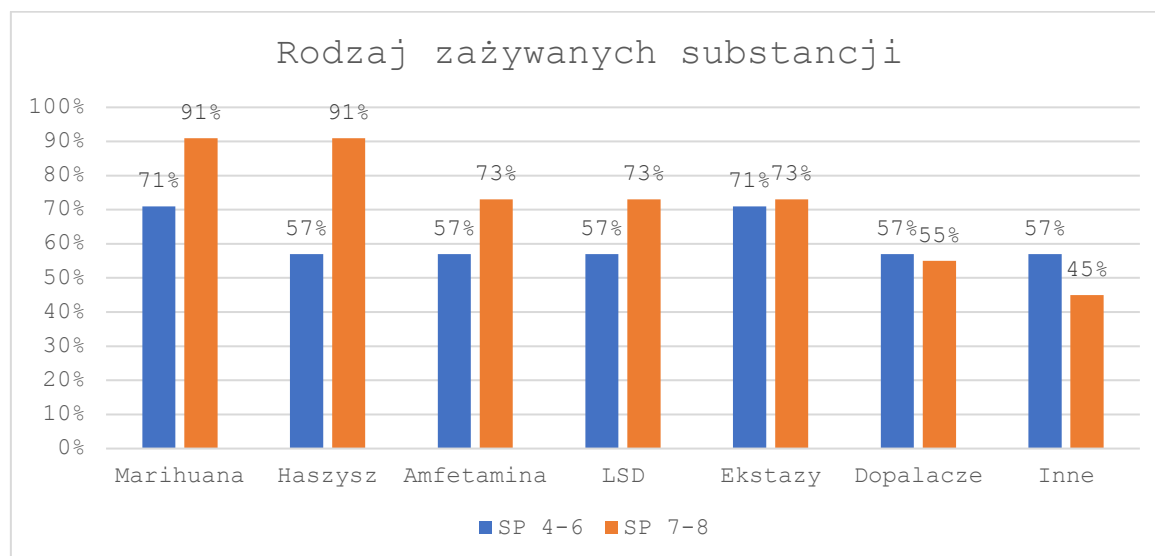
Wśród uczniów mających za sobą inicjację narkotykową najczęściej deklarowaną okolicznością jest **środowisko szkolne, dyskoteka/imprezy oraz inne okoliczności**.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, jak często młodzi ludzie sięgają po narkotyki i dopalacze. **Większość uczniów (SP4-6: 72%, SP7-8: 50%), którzy mają za sobą inicjację narkotykową zadeklarowało spożywanie narkotyków codziennie.**

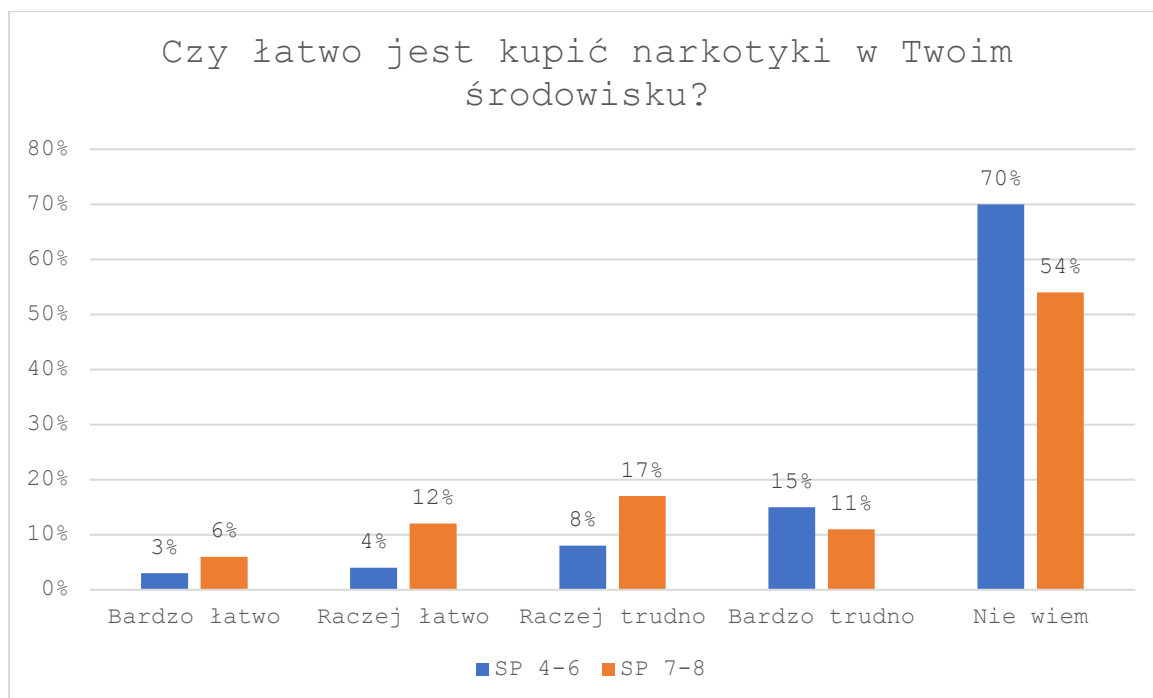

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj zażywanych substancji. Na poniższym wykresie zaprezentowano szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów dotyczący przyjmowanych przez nich substancji psychoaktywnych.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (SP 4-6: 70%, SP 7-8: 54%). Jednakże, 7% uczniów młodszych oraz 18% uczniów

starszych klas twierdzi, że byłoby to łatwe. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych.

Dokładne wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

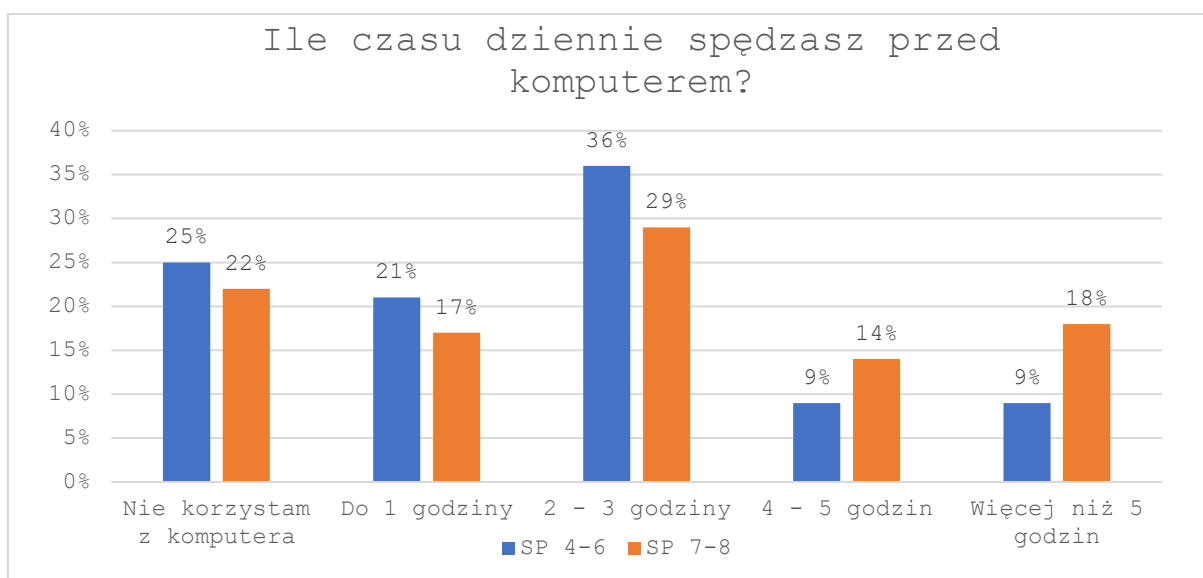
Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 4-6				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	16%	39%	14%	31%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	9%	17%	23%	51%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	72%	11%	3%	14%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	5%	3%	12%	80%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	9%	6%	15%	70%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	10%	20%	24%	46%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	4%	4%	9%	83%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	64%	19%	6%	11%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	9%	11%	19%	61%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	9%	14%	24%	53%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 7-8				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	27%	39%	15%	19%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	16%	25%	30%	29%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	66%	18%	5%	11%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	10%	7%	24%	59%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	7%	17%	64%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	8%	19%	30%	43%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	8%	6%	16%	70%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	67%	19%	4%	10%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	9%	8%	23%	60%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	29%	27%	25%	19%

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD

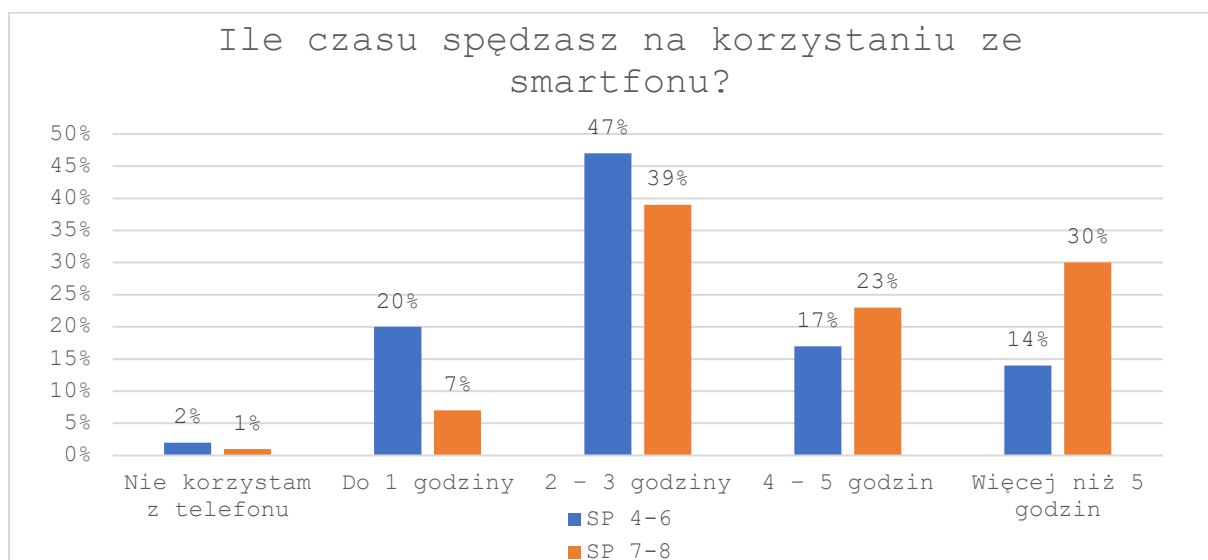
Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo, że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁶

Uczniowie szkół podstawowych z Gminy Śrem deklarują, że na korzystaniu z komputera spędzają najczęściej 2 – 3 godziny dziennie (SP 4-6: 36%, SP 7-8: 29%).

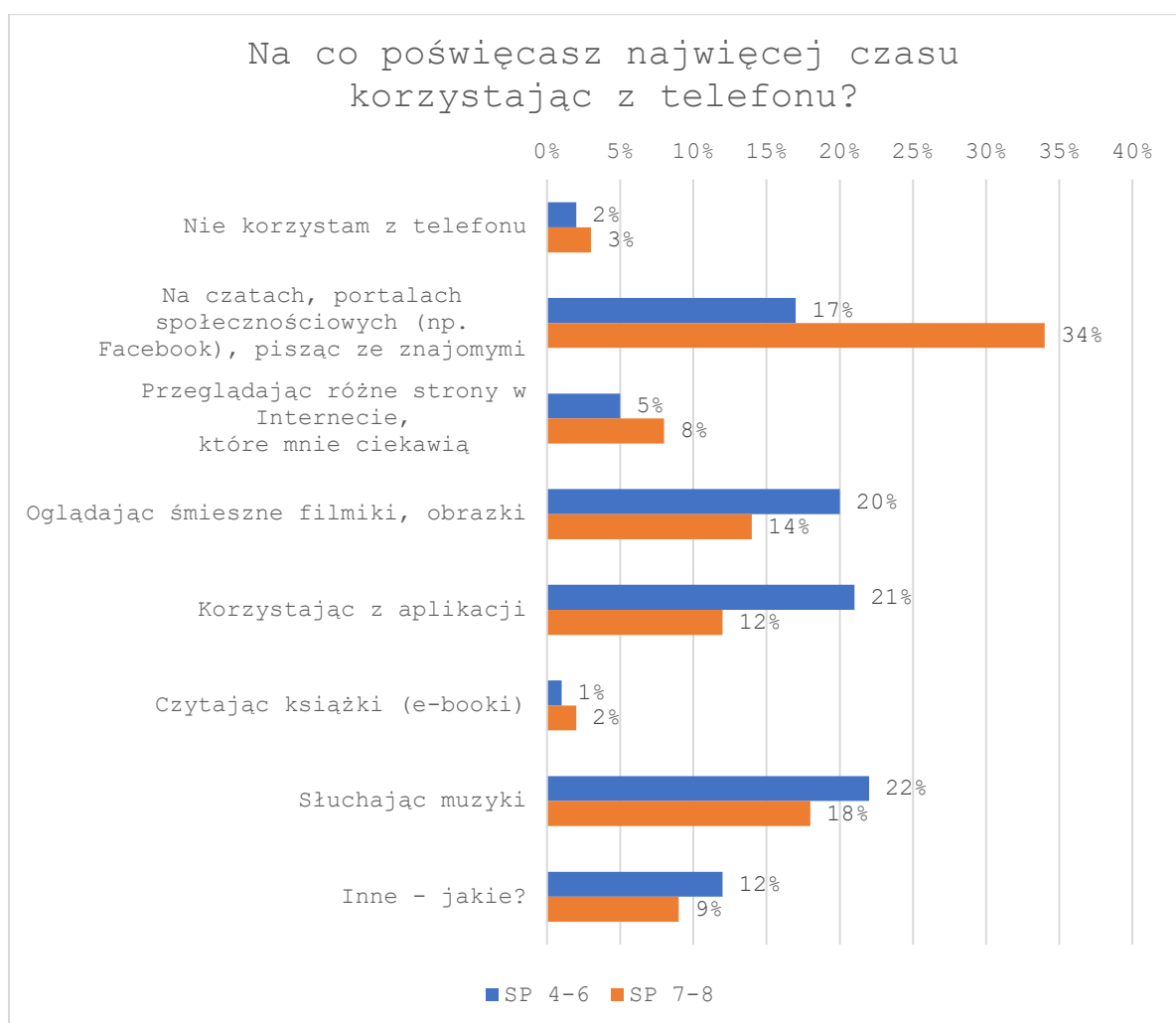

W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie również deklarują najczęściej czas w przedziale 2-3 godzinny dziennie (SP 4-6: 47%, SP 7-8: 39%).

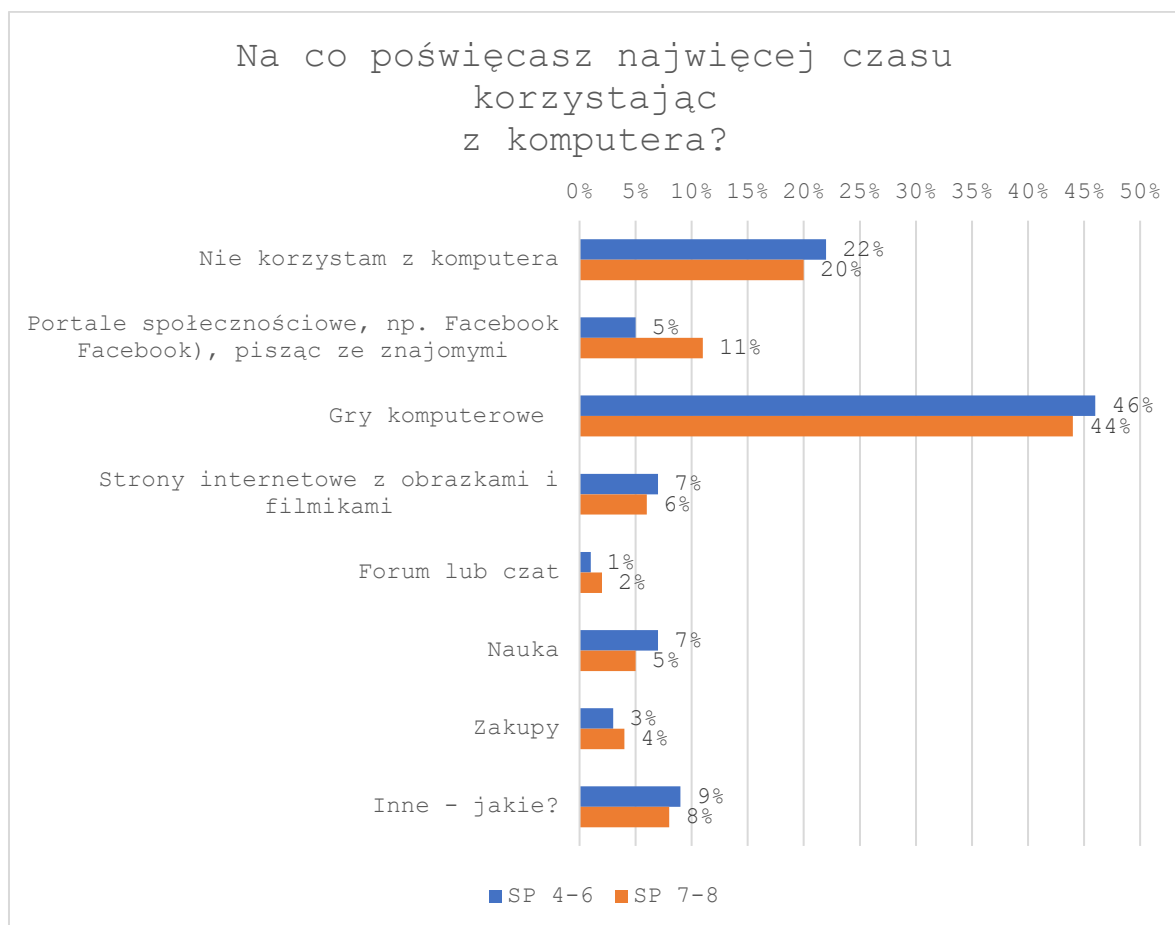
⁶ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

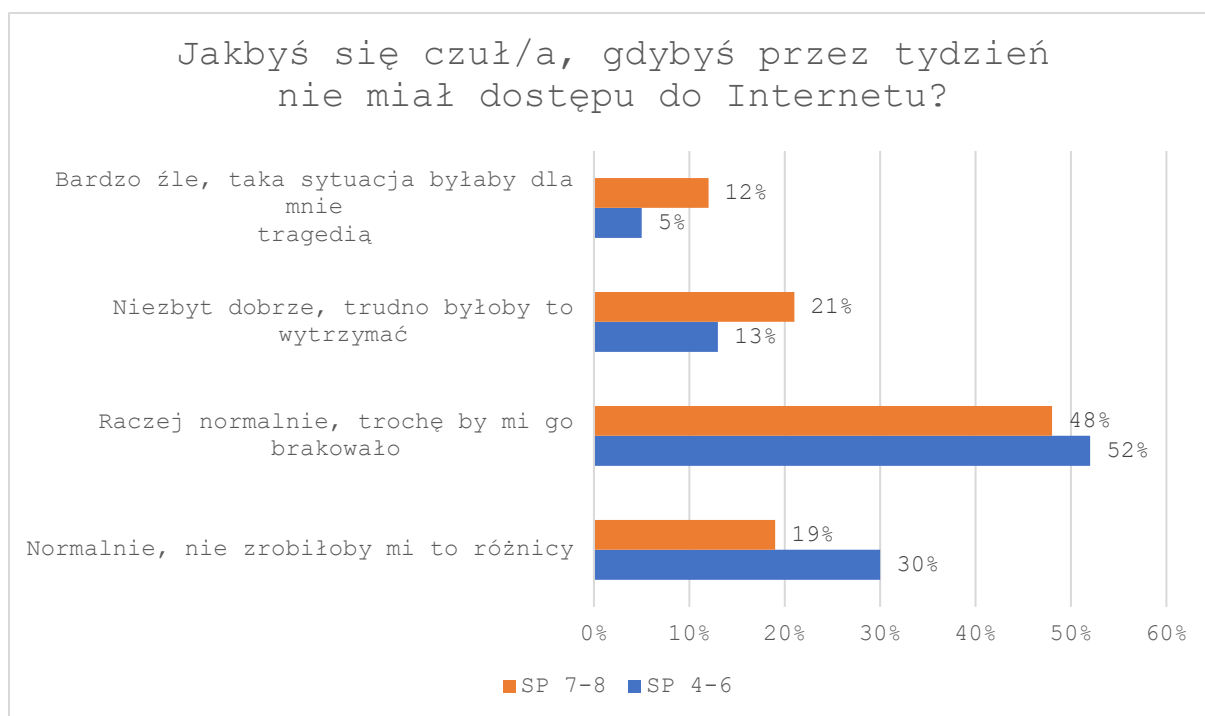
Najbardziej popularnymi formami aktywności ze smartfonem okazują się być czaty oraz portale społecznościowe – takie jak Facebook i Instagram (SP 4-6: 17%, SP 7-8: 34%) oraz słuchanie muzyki (SP 4-6: 22%, SP 7-8: 18%).

Natomiast poniżej przedstawiono dane dotyczące korzystania z komputera. **Najbardziej popularnymi formami aktywności okazują się być gry komputerowe (SP 4-6: 46%, SP 7-8: 44%) oraz portale społecznościowe np. Facebook (SP 4-6: 5%; SP 7-8: 11%).**

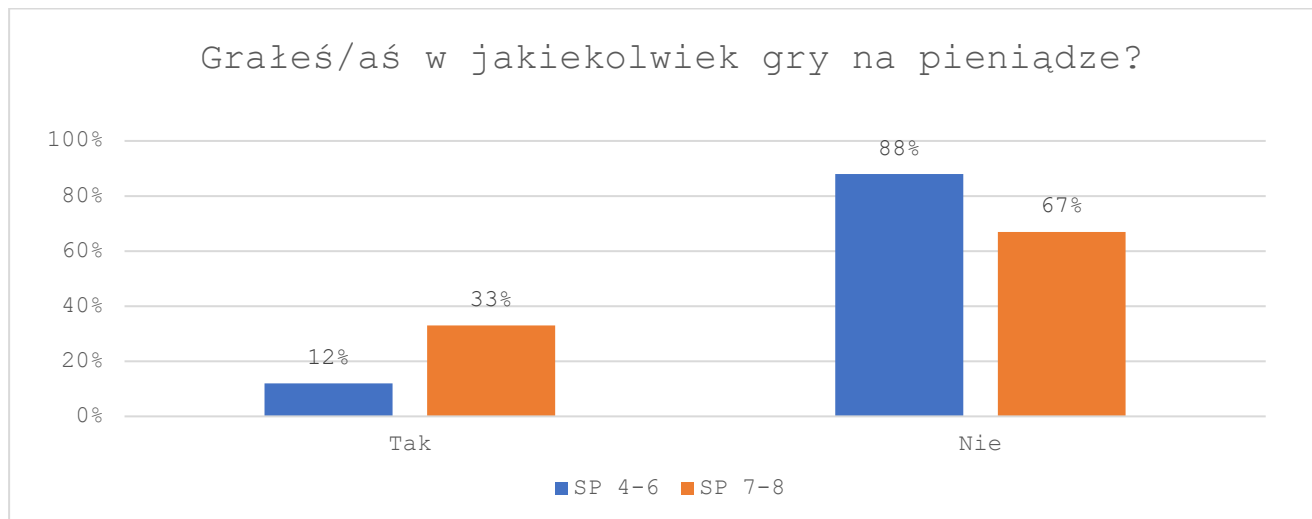
Łącznie **82% uczniów klas 4- 6** oraz **67% klas 7-8** deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia** lub też **wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **odczuwałaby brak dostępu do Internetu** (SP 4-6: 13%, SP 7-8: 21%). Jednocześnie 5% uczniów SP 4-6 oraz 12% SP 7-8 stwierdziło, że **korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliłby bardzo negatywnie – wręcz tragicznie**.

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2018 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)⁷.

⁷ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

Uczniowie z Gminy Śrem w większości (SP 4-6: 88%, SP 7-8: 67%) nie mają doświadczenia z grami hazardowymi na pieniądze. Jednakże 12% uczniów klas młodszych oraz 33% uczniów klas starszych miało do czynienia z taką formą hazardu.

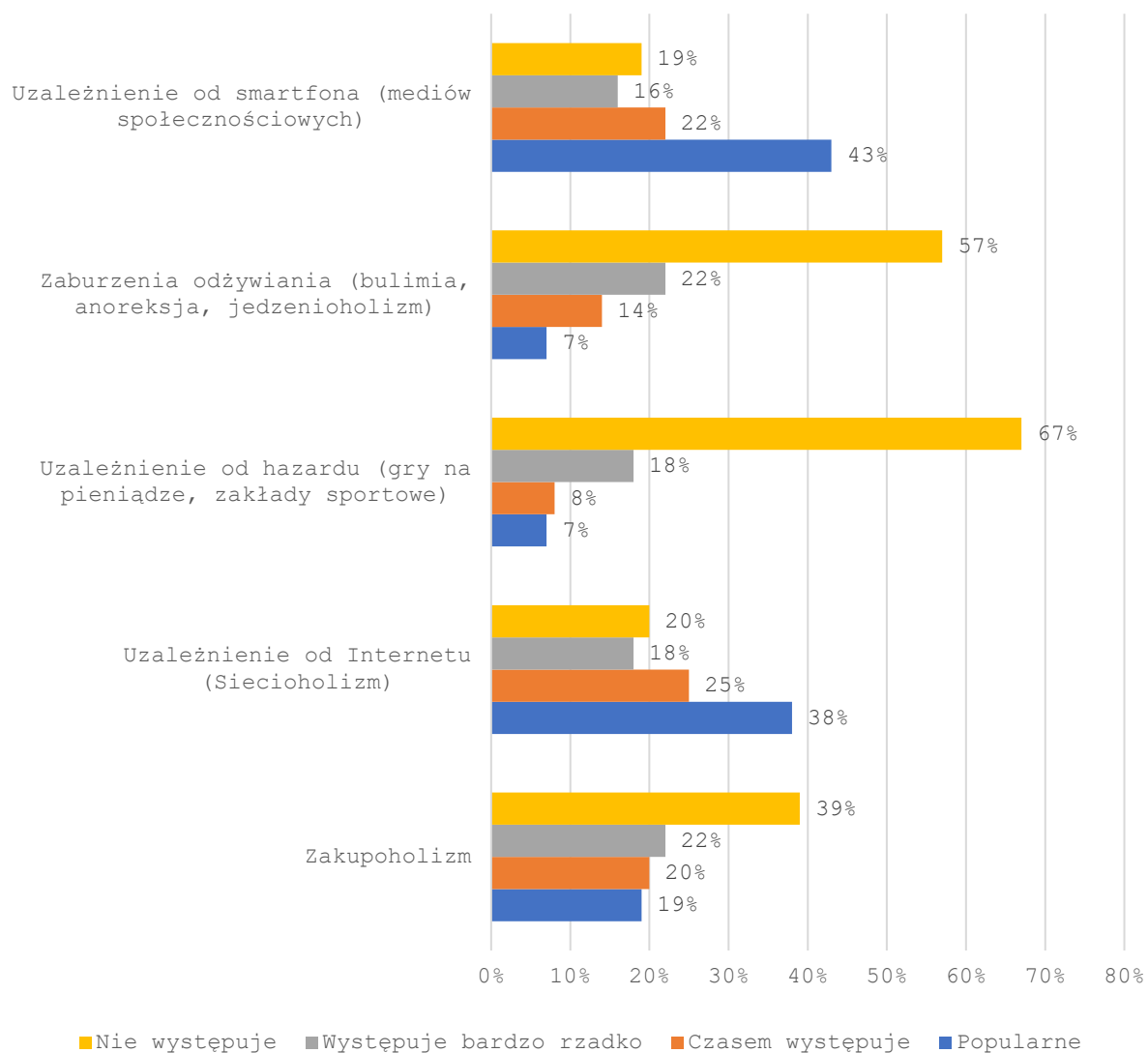
Poprosiliśmy również uczniów Gminy Śrem o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci oceniali poszczególne zjawiska uzależnień na skali od nie występującego do występującego bardzo często.

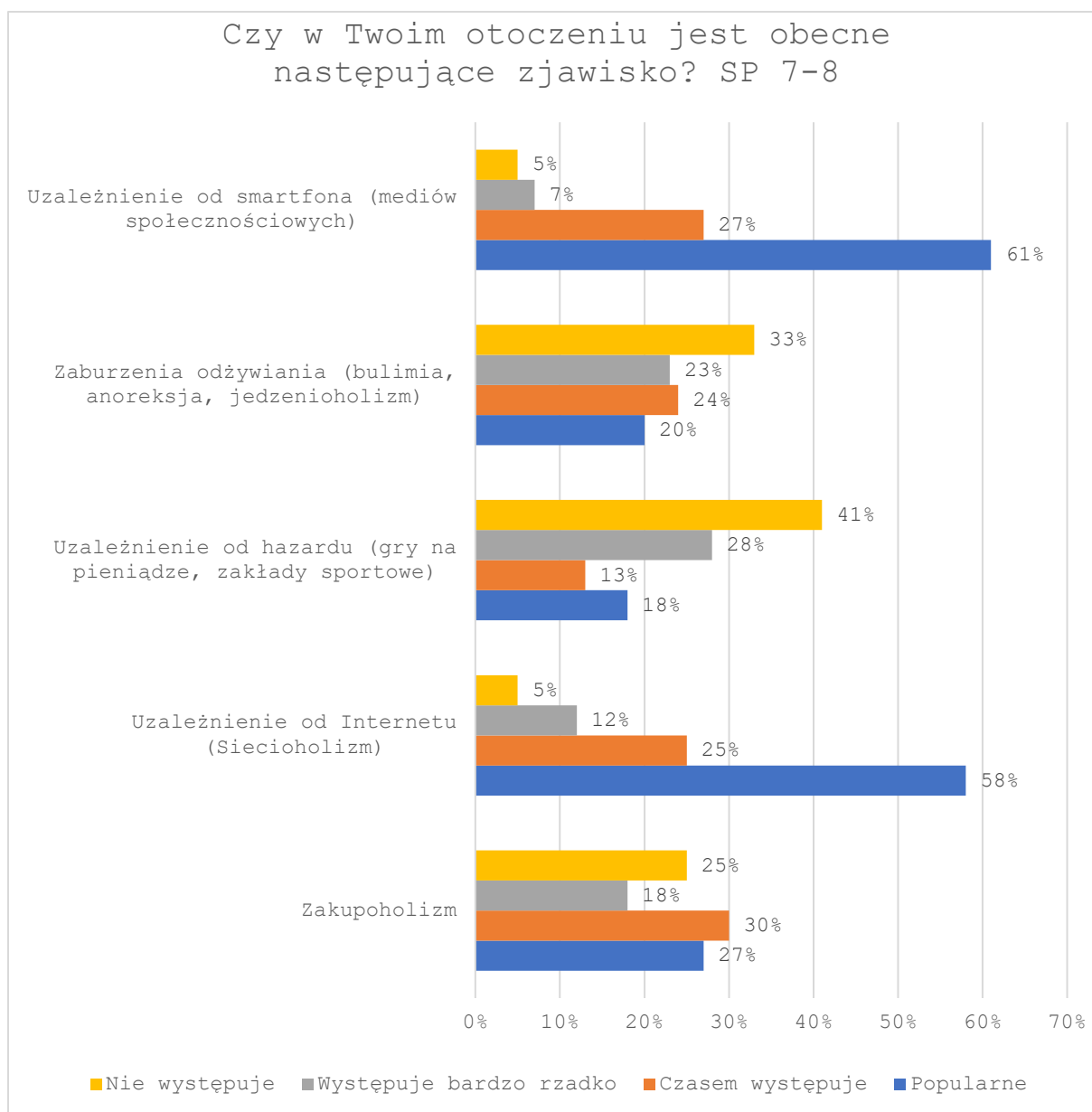
Za najbardziej powszechne uzależniania behawioralne uczniowie Gminy Śrem uznali:

- **SP 4-6:** uzależnienie od smartfonu (65%) oraz siecioholizm (63%);
- **SP 7-8:** uzależnienie od smartfonu (88%) oraz siecioholizm (83%);

Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają poniższe wykresy.

Czy w Twoim otoczeniu jest obecne
następujące zjawisko? SP 4-6

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Śrem nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

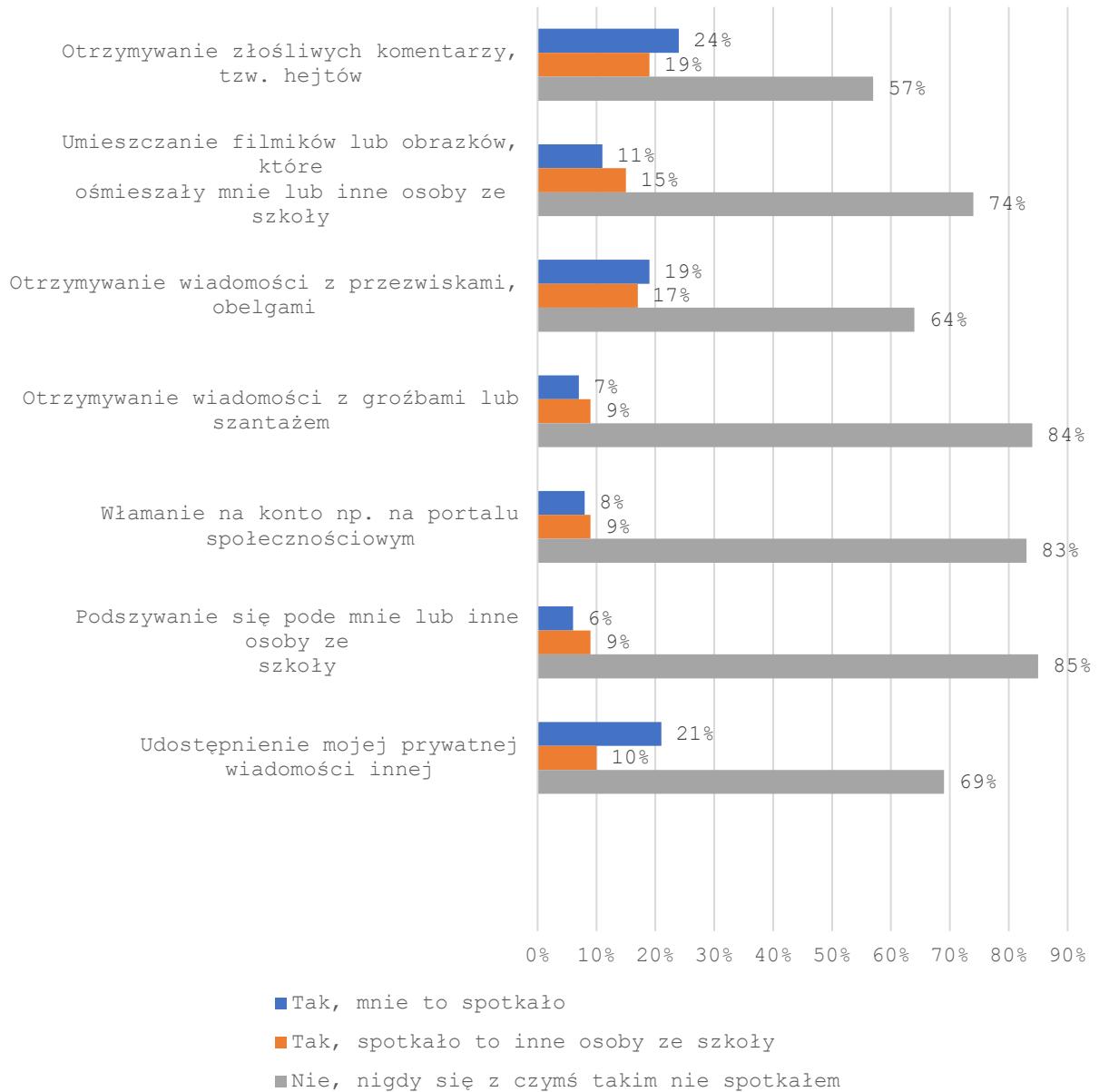
24% młodszych oraz 34% starszych uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne

publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powodując falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

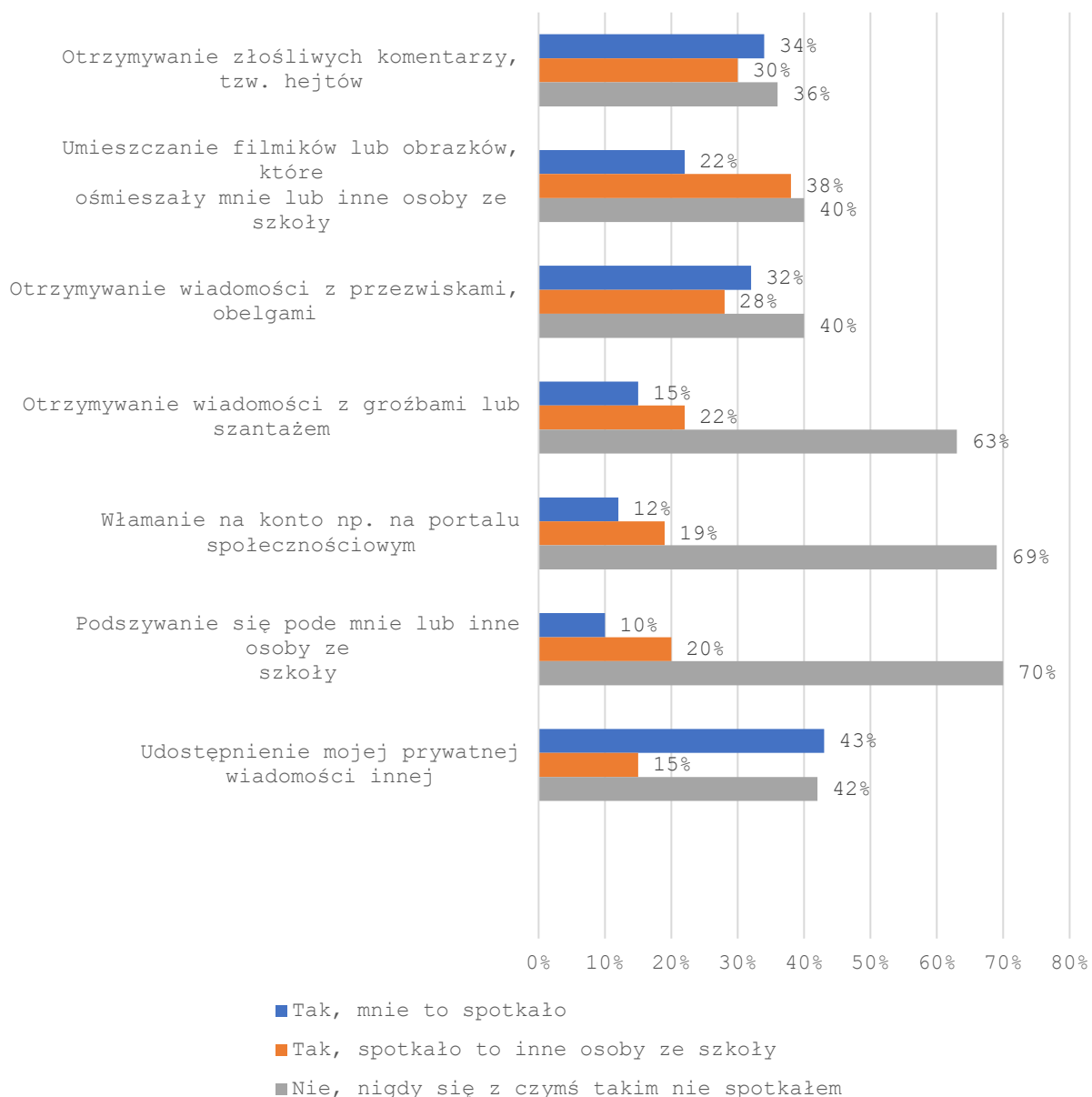
Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6: 19%; SP 7-8: 32%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (SP 4-6: 21%; SP 7-8: 43%).

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą 4-6

Styczność z cyberprzemocą 7-8

CZAS WOLNY

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Zarówno młodszy, jak i starsi uczniowie najczęściej spędzają czas wolny na korzystaniu z Internetu dla przyjemności (codziennie robi to 53% uczniów klas 4–6 i aż 70% uczniów klas 7-8) oraz na alternatywnych formach wypoczynku, takich jak słuchanie muzyki, oglądanie filmów czy gra na instrumencie (44% młodszych i 58% starszych uczniów wskazało, że robi to codziennie). Czynności te stanowią dominującą formę codziennego relaksu.

Gry online jest także popularne – codziennie gra 36% uczniów klas 4-6 i 37% uczniów klas 7-8. Wychodzenie z przyjaciółmi do centrów handlowych lub parków jest częstsze niż wychodzenie do kawiarni czy na dyskoteki – regularnie (kilka razy w tygodniu) robi to 13% uczniów klas 4-6 i 22% starszych uczniów. Sporadycznie, ale nadal w zauważalnym stopniu, młodzież uczestniczy w spotkaniach towarzyskich także w godzinach wieczornych.

Czytanie książek dla przyjemności wypada słabiej – codziennie robi to jedynie 9% młodszych i 6% starszych uczniów, a duża grupa w ogóle nie sięga po książki (28% SP 4–6 i 45% SP 7-8). Zajęcia w placówkach wsparcia dziennego praktycznie nie są popularne – aż 62% młodszych i 71% starszych uczniów zadeklarowało, że nigdy w nich nie uczestniczyło.

Uczniowie uczą się języków obcych w różnym natężeniu – najczęściej (27% SP 4–6 i 24% SP 7-8) robi to kilka razy w tygodniu.

Podsumowując, młodzież zdecydowanie preferuje bierne formy spędzania czasu (Internet, muzyka, filmy, gry), co może być impulsem do planowania działań profilaktycznych, promujących bardziej aktywne, rozwijające lub integrujące sposoby spędzania wolnego czasu.

Sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów klas 4-6						
	<i>kilka razy w roku</i>	<i>raz lub dwa razy w miesiącu</i>	<i>co najmniej raz na tydzień</i>	<i>kilka razy w tygodniu</i>	<i>codziennie</i>	<i>nigdy</i>
czytasz książki dla przyjemności	21%	19%	10%	13%	9%	28%
uczysz się języków obcych	11%	9%	18%	27%	18%	17%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (dyskoteka, kawiarnia)	13%	14%	6%	7%	4%	56%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (centrum handlowe, park)	9%	18%	9%	13%	6%	45%
uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego	10%	9%	6%	8%	5%	62%
granie w gry online	6%	9%	10%	33%	36%	6%
korzystanie z Internetu dla przyjemności	3%	3%	8%	28%	53%	5%
alternatywne formy spędzania czasu wolnego (słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie)	5%	5%	9%	28%	44%	9%

Sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów klas SP 7-8						
	<i>kilka razy w roku</i>	<i>raz lub dwa razy w miesiącu</i>	<i>co najmniej raz na tydzień</i>	<i>kilka razy w tygodniu</i>	<i>codziennie</i>	<i>nigdy</i>
czytasz książki dla przyjemności	20%	13%	7%	9%	6%	45%
uczysz się języków obcych	15%	10%	16%	24%	13%	22%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (dyskoteka, kawiarnia)	18%	21%	11%	13%	5%	32%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (centrum handlowe, park)	14%	18%	15%	22%	11%	20%
uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego	9%	8%	3%	5%	4%	71%
granie w gry online	9%	9%	10%	22%	37%	13%
korzystanie z Internetu dla przyjemności	4%	2%	4%	12%	70%	8%
alternatywne formy spędzania czasu wolnego (słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie)	4%	4%	7%	20%	58%	7%

WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U.
PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY ŚREM
Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2024 ROKU

METODOLOGIA

W niniejszym opracowaniu zostanie przeprowadzone porównanie wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu Gminy Śrem z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego na próbie ogólnopolskiej w 2024 roku.

Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną (*European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*, w skrócie ESPAD) to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co kilka lat według tych samych wystandaryzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach uczniów w grupie wiekowej 15-18 lat. Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Badania ESPAD z 2024 roku objęło 6486 uczniów.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy zbadano wybrane zagadnienia zawarte w kwestionariuszu ESPAD. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD- u, przeprowadzonego w roku 2024.

CEL BADANIA

Celem przeprowadzenia ankiety było głównie zbadanie zjawiska natężenia korzystania przez uczniów z substancji psychoaktywnych, w tym: napojów alkoholowych, papierosów, narkotyków, leków i substancji wziewnych, dopalaczy, a następnie porównania głównych wyników z wynikami próby ogólnopolskiej badania ESPAD 2024.

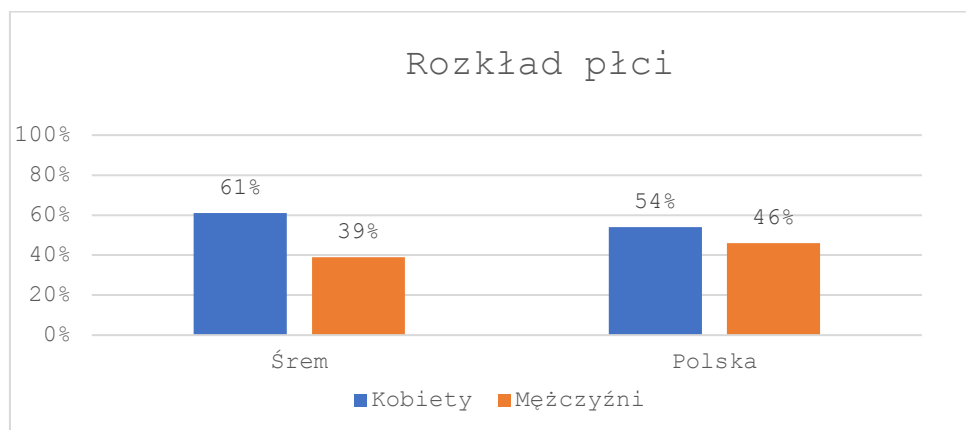
GRUPA BADANA

Badaniami objęto 213 uczniów klas I i III szkół ponadpodstawowych z Gminy Śrem – 130 kobiet oraz 83 mężczyzn. W celu umożliwienia porównania wyników lokalnych z szerszym kontekstem krajowym, opracowano wykres przedstawiający rozkład płci osób badanych. Na wykresie zestawiono dane dotyczące badanych uczniów z Gminy Śrem z wynikami uzyskanymi w ramach ogólnopolskiego badania ESPAD co pozwala na ocenę stopnia podobieństw lub różnic pomiędzy lokalną młodzieżą a uczniami z innych rejonów Polski.

Liczebność grupy badanej

Uczniowie klas I i III szkół ponadpodstawowych z Gminy Śrem

213

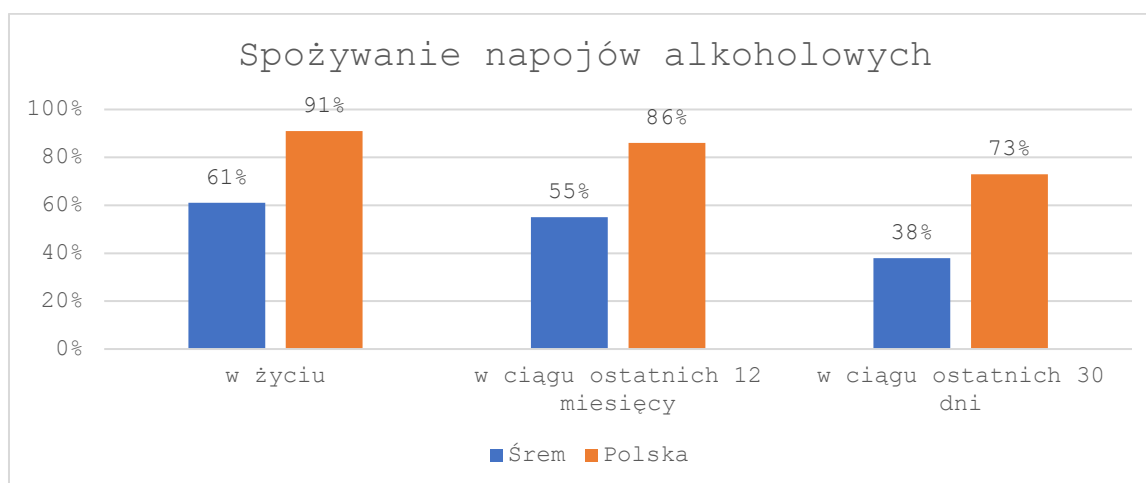
WYNIKI

ALKOHOL

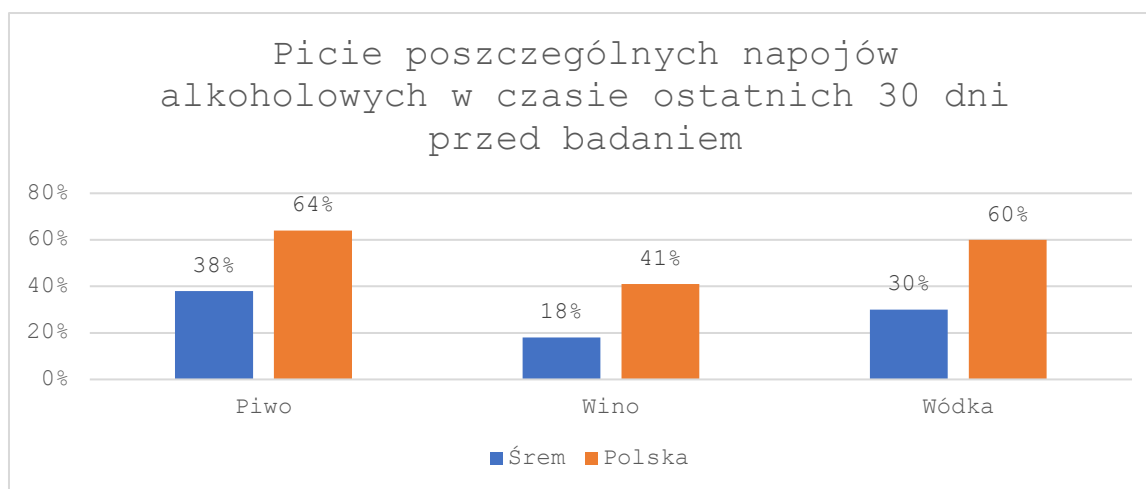
Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa.

Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Śrem, zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, jest na niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży próby ogólnopolskiej. Uczniowie w Gminie Śrem sięgają po alkohol rzadziej niż ich rówieśnicy na terenie Polski, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu.

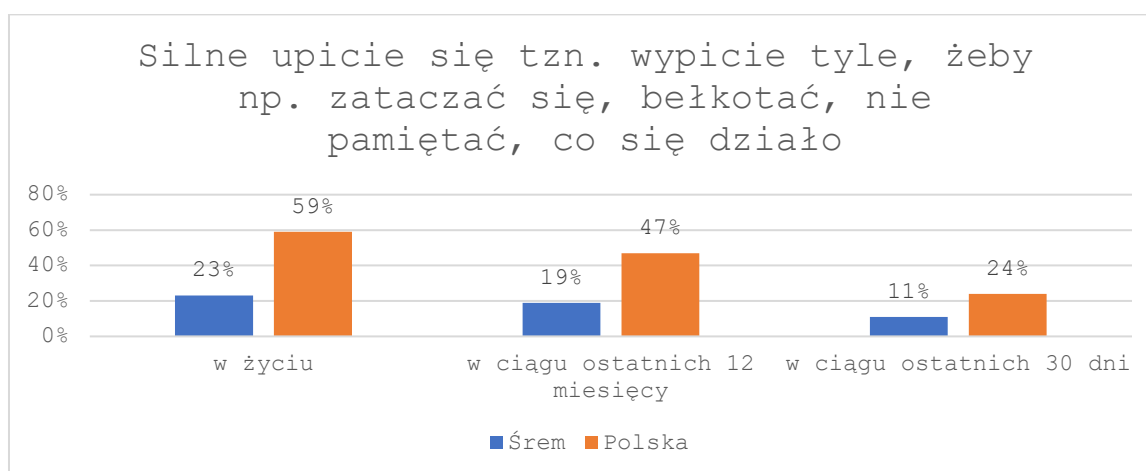
Warto zauważyć, iż inicjację alkoholową ma za sobą o 30% mniej badanych uczniów z Gminy Śrem w porównaniu do uczniów próby ogólnopolskiej.

W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem 38% uczniów z Gminy Śrem spożywało piwo, co jest wynikiem niższym niż średnia krajowa wynosząca 64%. W przypadku wina odsetki wykazywały różnicę – 18% w Gminie Śrem i 41% w skali ogólnopolskiej. Spożycie wódki zadeklarowało 30% uczniów w Śremie, podczas gdy w Polsce odsetek ten wyniósł 60%. Wyniki wskazują, że młodzież z Gminy Śrem rzadziej niż ich rówieśnicy w kraju sięgała po piwo, wódkę oraz wino.

Silne upicie się chociaż raz w życiu zadeklarowało 23% uczniów z Gminy Śrem, podczas gdy w skali kraju było to 59%. W ciągu ostatnich 12 miesięcy silne upicie zgłosiło 19% uczniów z Gminy Śrem i 47% uczniów w Polsce. W ostatnich 30 dniach odsetek ten wyniósł 11% w Gminie Śrem i 24% w kraju. Dane wskazują, że młodzież z Gminy Śrem znacznie rzadziej doświadczała silnego upojenia alkoholowego niż ich rówieśnicy w Polsce.

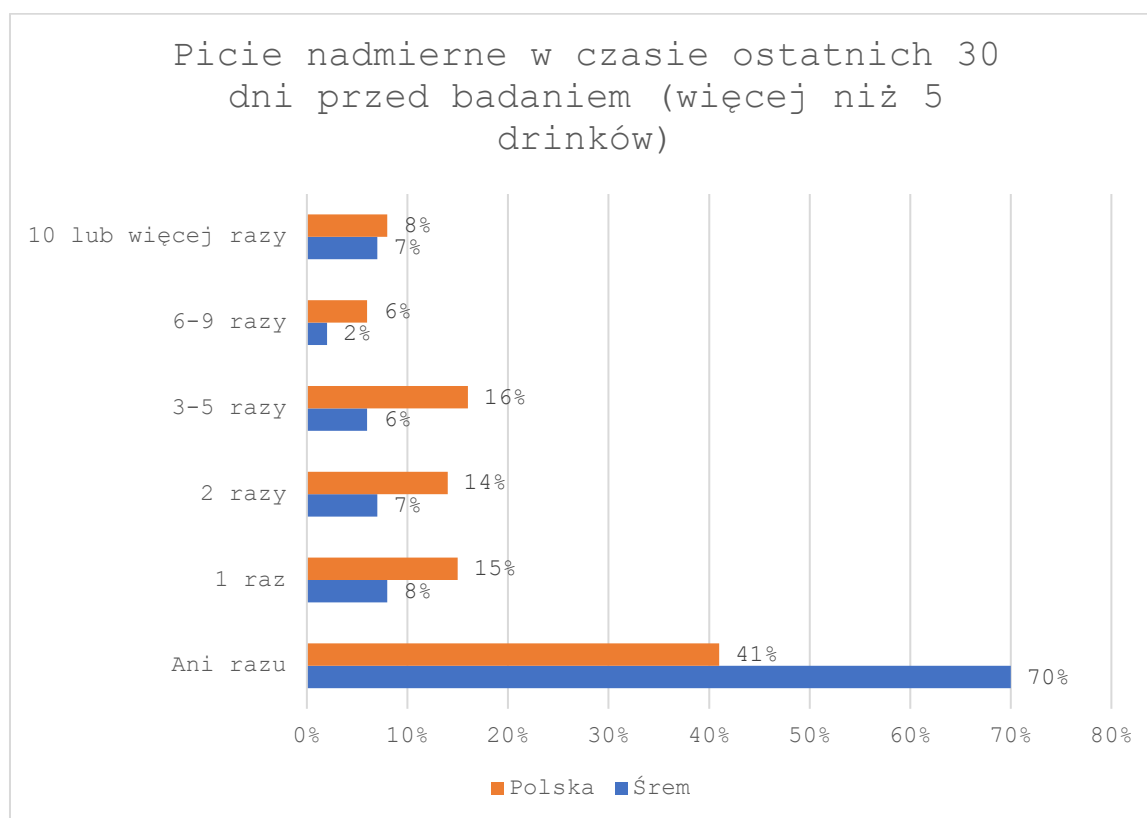

Niezależnie od samooceny badanych w kwestii upicia się, w badaniu przyjęto obiektywną miarę nadmiernego spożycia alkoholu przy jednej okazji, definiując ją jako wypicie 5 drinków lub więcej.

W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem aż 70% uczniów z Gminy Śrem zadeklarowało, że ani razu nie spożyło więcej niż 5 drinków podczas jednej okazji, gdy w skali kraju odsetek ten wyniósł tylko 41%. Jednorazowe nadmierne picie zgłosiło 8% uczniów z Gminy Śrem i 15% uczniów w Polsce. W przypadku spożycia alkoholu 2 razy w tym okresie wynik w Gminie Śrem

wyniósł 7%, a w Polsce 14%. Znacznie większe różnice widać przy wyższej częstotliwości – picie 3–5 razy, 6–9 razy oraz 10 lub więcej razy było wśród uczniów z Gminy Śrem zdecydowanie rzadsze niż w próbie ogólnopolskiej.

Dane wskazują, że młodzież z Gminy Śrem rzadziej podejmowała ryzykowne zachowania związane z nadmiernym piciem alkoholu w porównaniu z ich rówieśnikami w całym kraju.

Poniższe wartości odzwierciedlają strukturę odpowiedzi uczniów na pytanie: „Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?” Oczekiwania uczniów szkół Gminy Śrem wobec alkoholu różnią się w porównaniu do próby ogólnopolskiej.

Uczniowie szkół z terenu Gminy Śrem w porównaniu do próby ogólnopolskiej, zgłaszali:

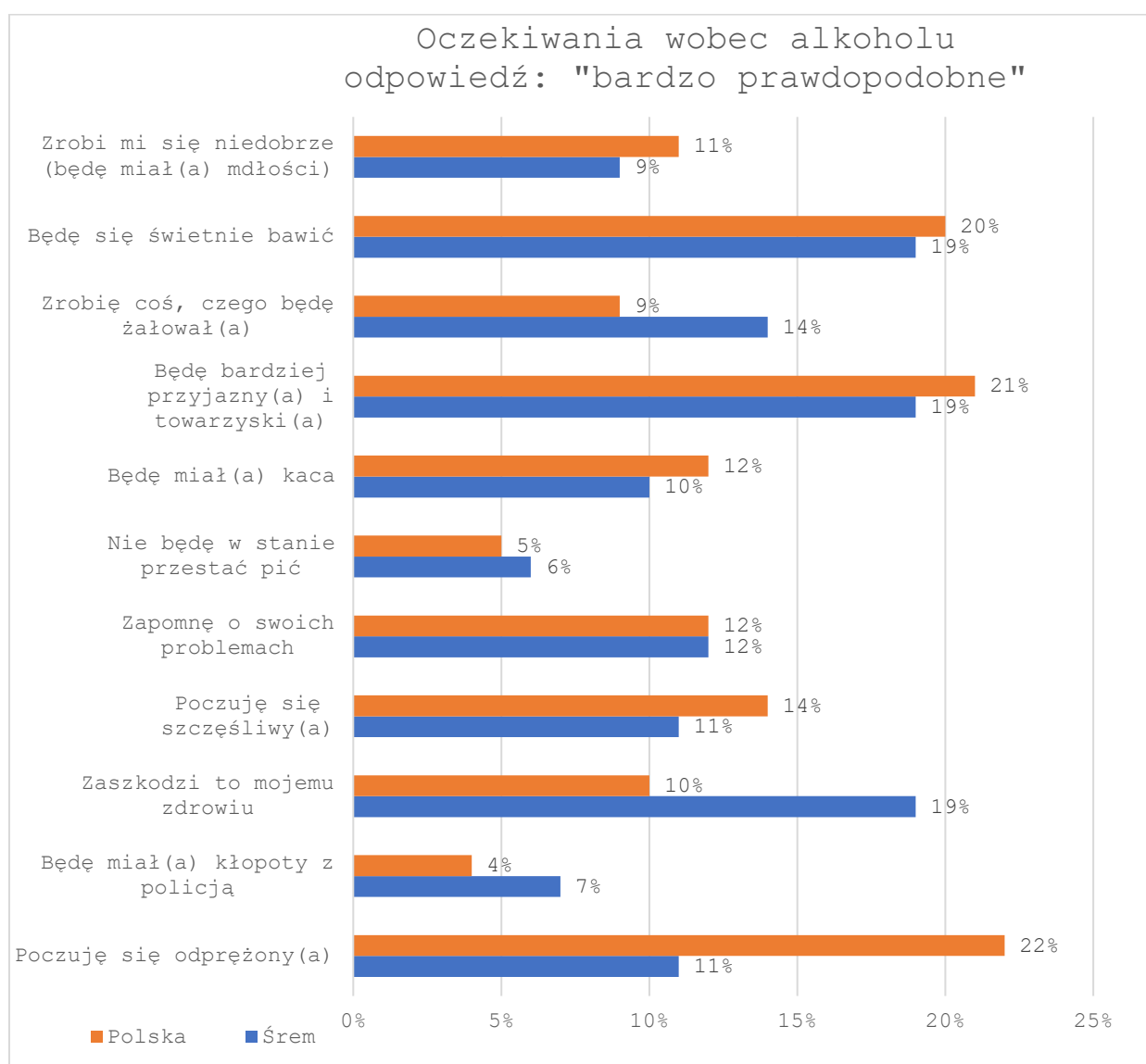
- **rzadziej:**
 - poczucie odprężenia (o 11 p.p.);
 - poczucie bycia szczęśliwym (o 3 p.p.);
 - obawy przed kacem (o 2 p.p.);
 - bycie bardziej przyjaznym i towarzyskim (o 2 p.p.);

- **częściej:**

- będę mieć kłopoty z policją (o 3 p.p.);
- strach przed problemami zdrowotnymi (o 9 p.p.);
- niemożność przestania picia (o 1 p.p.);
- zrobienie czegoś, czego będę żałowali (o 5 p.p.);
- przekonanie o świetnej zabawie (o 1 p.p.);
- strach przed pojawiającymi się mdłościami (o 2 p.p.);

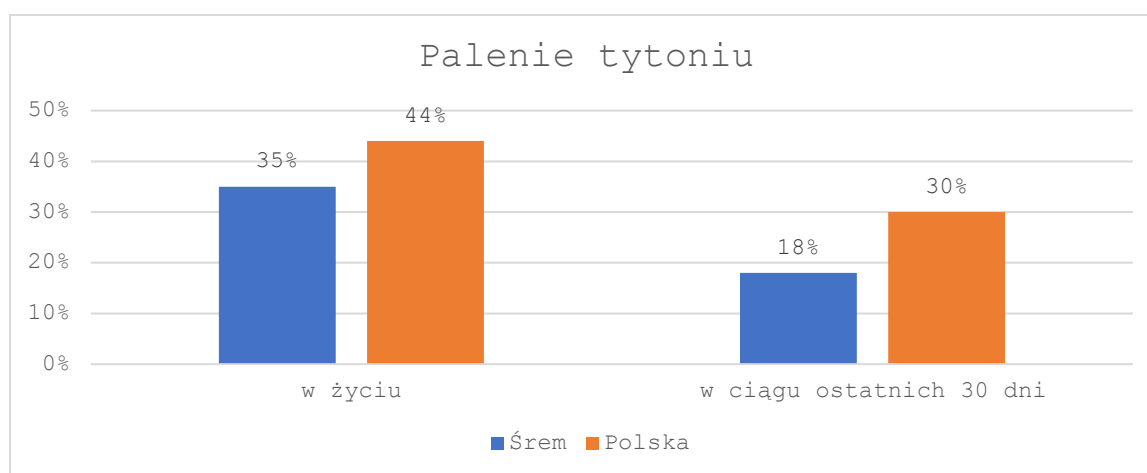
- **na tym samym poziomie:**

- zapominanie o swoich problemach.

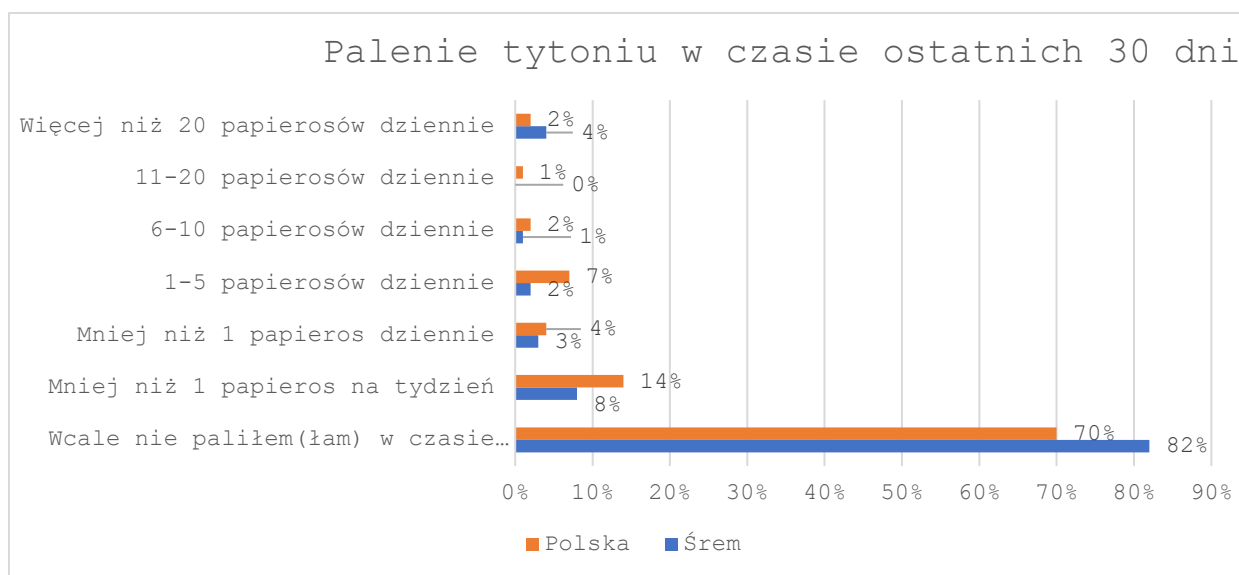

PAPIEROSY I E-PAPIEROSY

Kolejna poddana badaniu kwestia dotyczyła deklaracji uczniów na temat palenia przez nich papierosów. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu zadeklarowało 35% uczniów szkół ponadpodstawowych z Gminy Śrem i 44% uczniów w skali kraju, co wskazuje na znaczącą różnicę pomiędzy wynikami lokalnymi a ogólnopolskimi. W odniesieniu do palenia w ciągu ostatnich 30 dni, odsetek uczniów z Gminy Śrem wyniósł 18%, podczas gdy w Polsce 30%. Dane pokazują, że aktualne (do 30 dni przed badaniem) jak i kiedykolwiek w życiu palenie tytoniu było wyraźnie rzadsze wśród młodzieży z Gminy Śrem niż w populacji ogólnopolskiej.

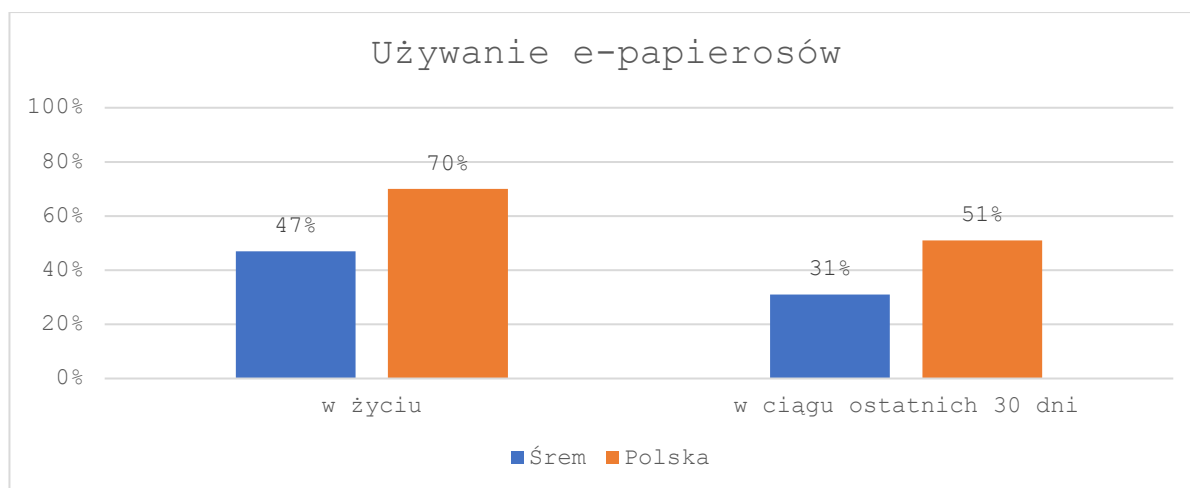

W ciągu ostatnich 30 dni 82% uczniów z Gminy Śrem nie paliło papierosów, podczas gdy w skali kraju takich uczniów było 70%. Palenie w ograniczonym zakresie (mniej niż 1 papieros na tydzień lub dziennie) deklarowało łącznie 11% uczniów z Gminy Śrem i 18% uczniów w Polsce. Jeśli chodzi o regularne palenie (1–5 papierosów dziennie), w Gminie Śrem zadeklarowało je 2% badanych, a w Polsce 7%. Palenie w większych ilościach (6 lub więcej papierosów dziennie) było marginalne w obu próbach, ale odsetki w Polsce były nieco wyższe niż w Gminie Śrem. Dane wskazują, że młodzież z Gminy Śrem rzadziej paliła tytoń i paliła mniej intensywnie niż uczniowie w całym kraju.

Używanie e-papierosów kiedykolwiek w życiu zadeklarowało 47% uczniów z Gminy Śrem oraz 70% uczniów w skali kraju. W ciągu ostatnich 30 dni e-papierosów używało 31% uczniów z Gminy Śrem, podczas gdy w Polsce było to 51%.

Dane pokazują, że zarówno eksperymentowanie z e-papierosami, jak i aktualne ich używanie było wyraźnie rzadsze wśród młodzieży z Gminy Śrem w porównaniu do wyników ogólnopolskich.

NARKOTYKI, DOPALACZE, LEKI

W przypadku używania substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu, uczniowie z Gminy Śrem w większości kategorii osiągnęli niższe wyniki niż uczniowie z próby ogólnopolskiej.

Najczęściej wskazywaną substancją była marihuana lub haszysz – używało ich 14% uczniów z Gminy Śrem i 33% uczniów w Polsce. Wyraźnie mniej uczniów sięgało także po alkohol z marihuaną (11% w Gminie Śrem vs 19% w Polsce) oraz leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (14% vs 21%).

W pozostałych kategoriach (takich jak amfetamina, ecstasy, grzyby halucynogenne, kokaina, inhalanty i inne narkotyki) różnice między Gminą Śrem, a wynikami ogólnopolskimi były niewielkie lub zbliżone.

Dane wskazują, że młodzież z Gminy Śrem rzadziej eksperymentowała z substancjami psychoaktywnymi niż ich rówieśnicy w całym kraju.

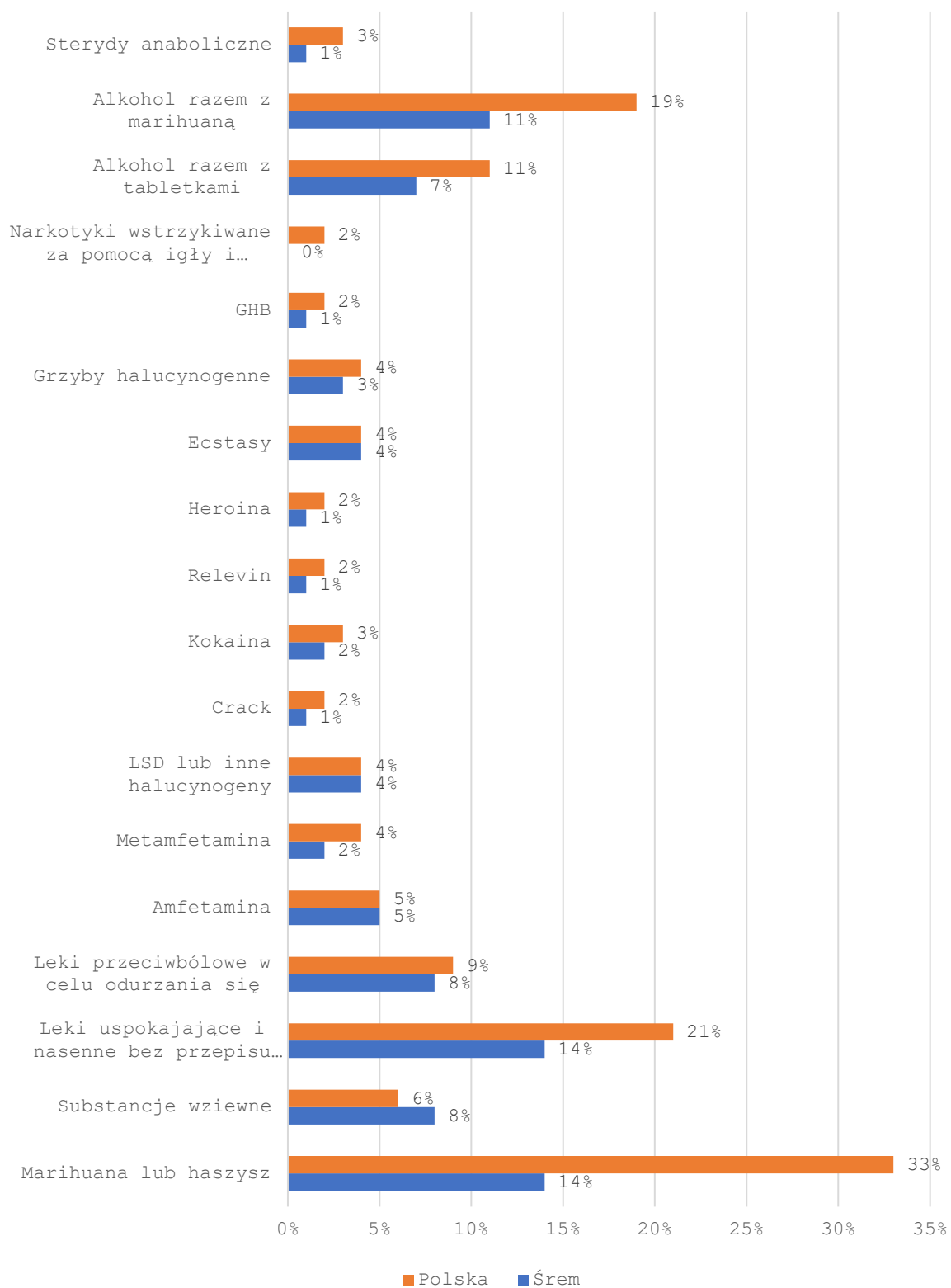
W ciągu ostatnich 12 miesięcy najczęściej używaną substancją psychoaktywną wśród uczniów była marihuana lub haszysz – 10% uczniów z Gminy Śrem i 24% uczniów w Polsce deklarowało jej użycie. W przypadku innych substancji, takich jak ecstasy, amfetamina, metamfetamina, kokaina, crack czy heroina, odsetki były niskie w obu próbach, lecz w skali kraju były one nieco wyższe niż w Śremie. Wyjątkiem były substancje wziewne, które częściej wskazywali uczniowie z Gminy Śrem (6% wobec 3% w Polsce).

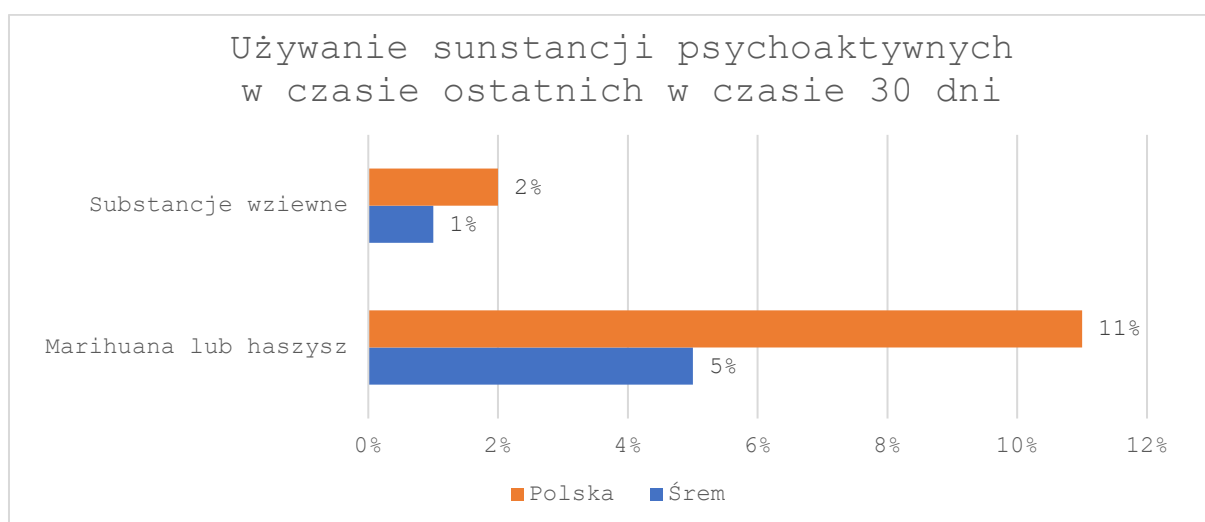
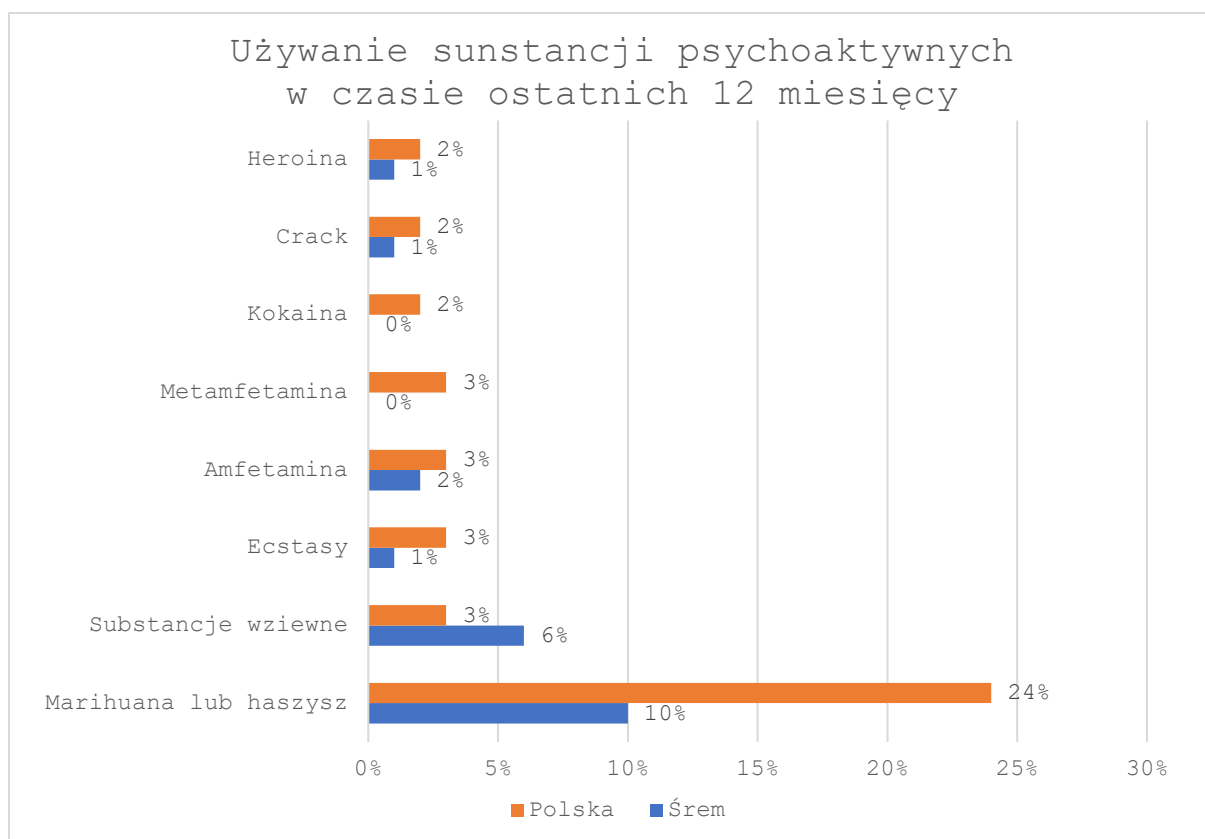
Dane te pokazują, że w ostatnim roku młodzież z Gminy Śrem rzadziej niż średnia krajowa sięgała po większość substancji psychoaktywnych.

W ciągu ostatnich 30 dni 5% uczniów z Gminy Śrem zadeklarowało użycie marihuany lub haszyszu, podczas gdy w skali kraju odsetek ten wyniósł 11%. Używanie substancji wziewnych zgłosiło 1% uczniów z Gminy Śrem i 2% uczniów w Polsce.

Dane te pokazują, że w krótkiej perspektywie czasowej (ostatni miesiąc) młodzież z Gminy Śrem rzadziej sięgała po substancje psychoaktywne niż ich rówieśnicy w całym kraju.

Używanie sunstancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu

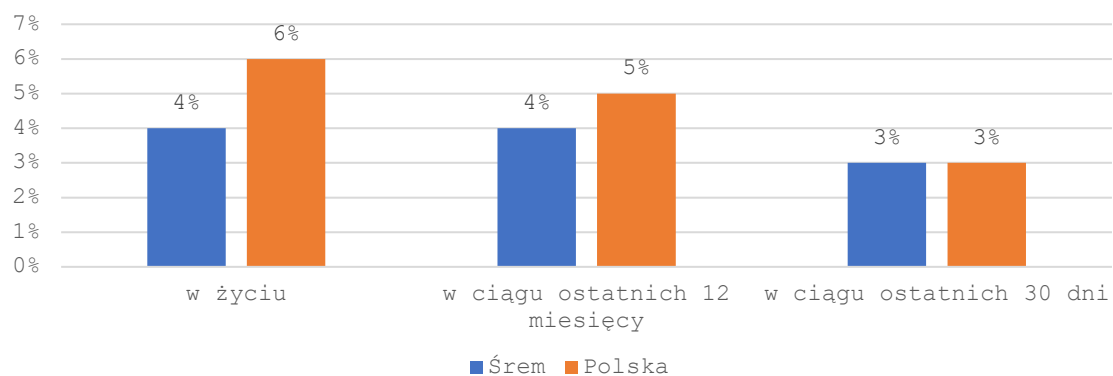

Używanie nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) kiedykolwiek w życiu zadeklarowało 4% uczniów z Gminy Śrem i 6% uczniów w Polsce. W ciągu ostatnich 12 miesięcy dopalaczy używało 4% uczniów, natomiast w skali ogólnopolskiej 5%. W ciągu ostatnich 30 dni 3% z uczniów w Gminie Śrem zgłosiło użycia dopalaczy, podczas gdy w Polsce było to również 3% badanych.

Dane pokazują, że młodzież z Gminy Śrem rzadziej sięgała po nowe substancje psychoaktywne w porównaniu do krajowych wyników.

Używanie nowych substancj i psychoaktywnych - dopalaczy

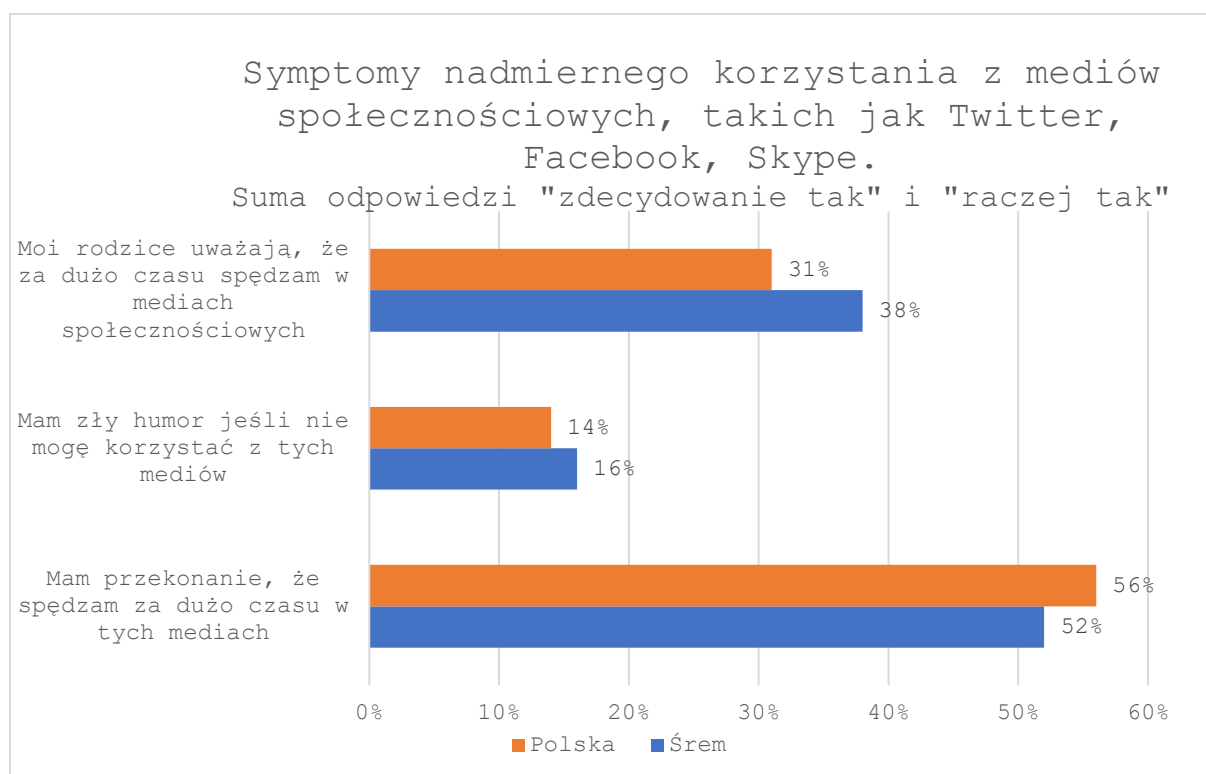
KORZYSTANIE Z MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH I GIER

W kwestionariuszu zawarto również pytania dotyczące korzystania z mediów społecznościowych takich jak Twitter, Facebook czy Skype oraz grania w gry na urządzeniach elektronicznych, takich jak komputer, smartfon, konsola, czyli gier wideo.

Kolejna badana kwestia dotyczy symptomów nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, takich jak Twitter, Facebook czy Skype.

Wśród uczniów z Gminy Śrem 38% zadeklarowało, że ich rodzice uważają, iż spędzają za dużo czasu w mediach społecznościowych, co jest wskazaniem wyższym niż w przypadku uczniów w skali kraju (31%). 16% uczniów z Gminy Śrem przyznało, że odczuwa zły humor w sytuacji braku dostępu do mediów społecznościowych, podczas gdy w Polsce było to 14% badanych. Poczucie, że spędzają zbyt dużo czasu w mediach, miało 52% uczniów z Gminy Śrem i 56% uczniów w Polsce.

Dane wskazują, że młodzież z Gminy Śrem w podobny sposób co rówieśnicy z kraju odczuwa symptomy nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, choć postrzeganie tego przez rodziców jest bardziej restrykcyjne w Gminie Śrem.

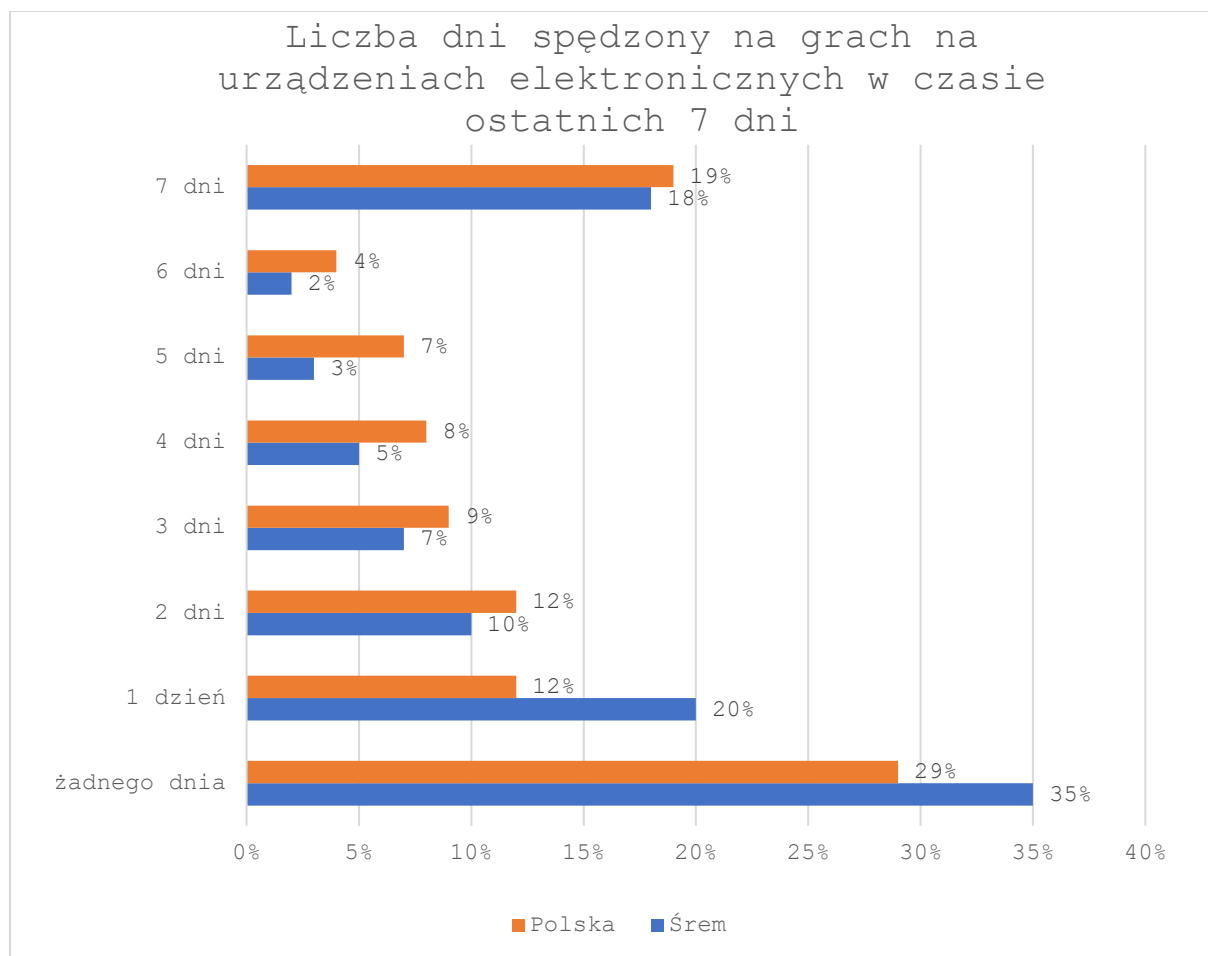

Analiza liczby dni spędzonych na graniu w gry na urządzeniach elektronicznych w ciągu ostatniego tygodnia pokazuje, że 35% uczniów z Gminy Śrem nie grało wcale, w porównaniu do 29% uczniów w Polsce. Codzienne granie (7 dni w tygodniu) zadeklarowało 18% uczniów z Gminy Śrem oraz 19% uczniów w skali kraju.

W przypadku sporadycznego grania (1–3 dni w tygodniu) uczniowie ze Śremu częściej deklarowali granie tylko przez 1 dzień (20% wobec 12% w Polsce). Przy grze przez 2 lub 3 dni różnice były niewielkie – odpowiednio 10% i 7% w Śremie wobec 12% i 9% w Polsce.

W zakresie umiarkowanego grania (4–6 dni) uczniowie ze Śremu również rzadziej angażowali się w gry – odpowiednio 5% dla 4 dni (wobec 8% w Polsce), 3% dla 5 dni (wobec 7%) i 2% dla 6 dni (wobec 4%).

Wyniki sugerują, że młodzież z Gminy Śrem nieco rzadziej niż ich rówieśnicy w całym kraju gra w gry na urządzeniach elektronicznych, zarówno codziennie, jak i przez większość dni tygodnia. Jednocześnie znacznie częściej w ogóle nie sięgają po tego typu rozrywkę.

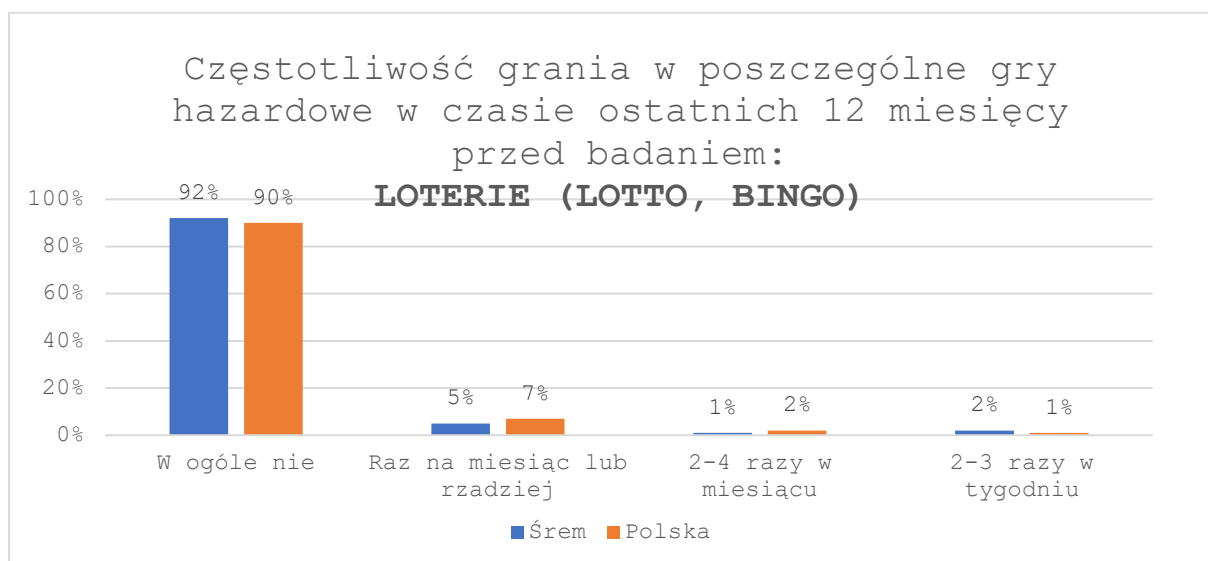
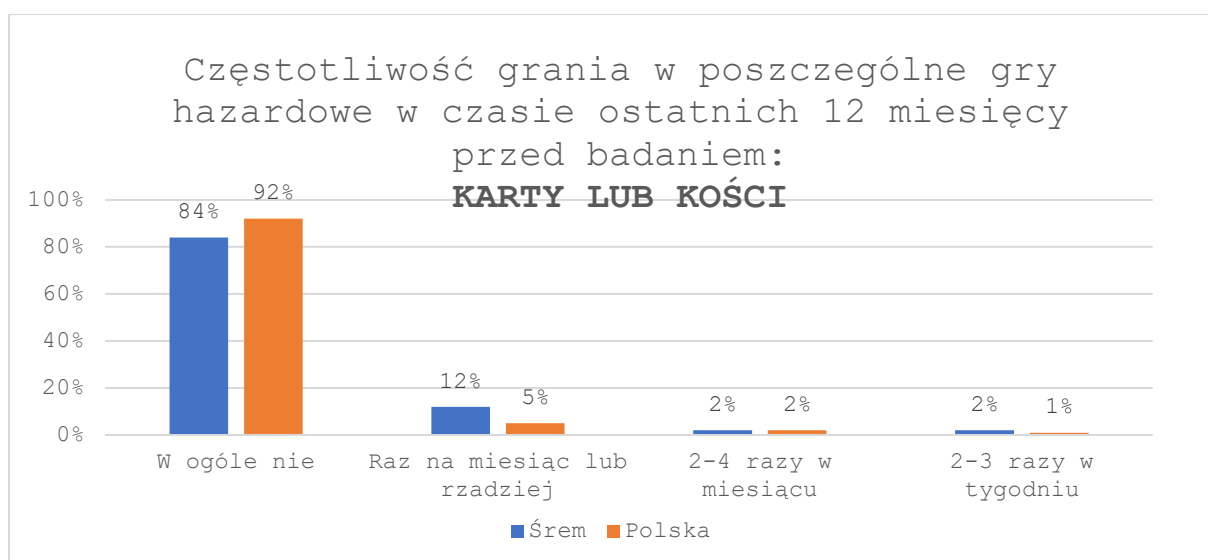
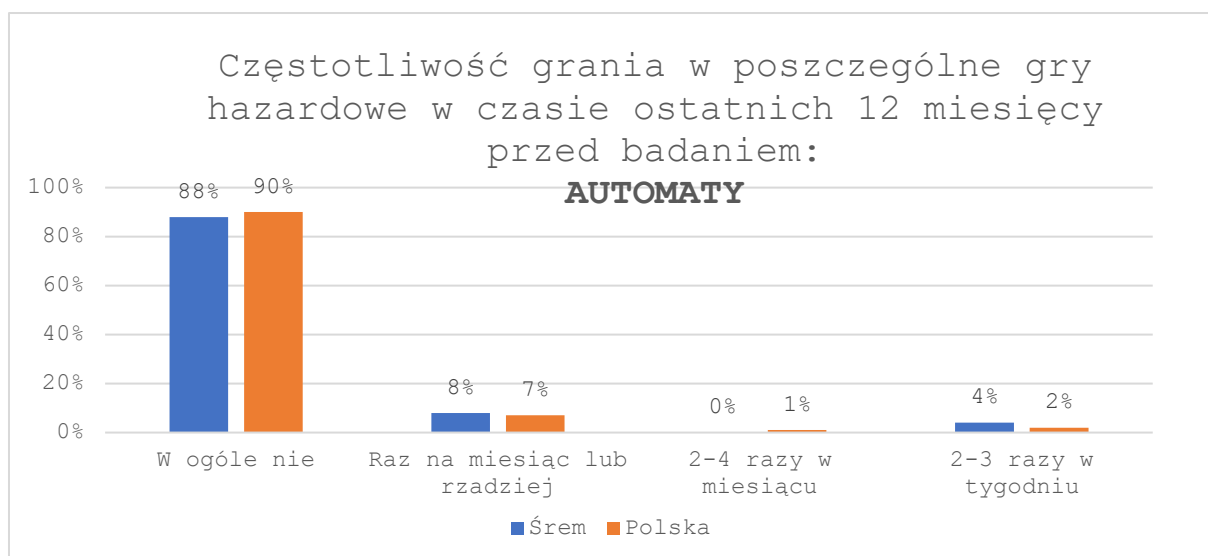
GRY HAZARDOWE

Sektor gier i zakładów wzajemnych w Polsce, obejmujący takie formy działalności jak: loterie pieniężne, gry liczbowe, zakłady wzajemne, salony gry bingo, kasyna, salony gry na automatach, punkty gry na automatach o niskich wygranych. Gry hazardowe uprawiać można w Internecie oraz poprzez uczestnictwo w loteriach SMS.

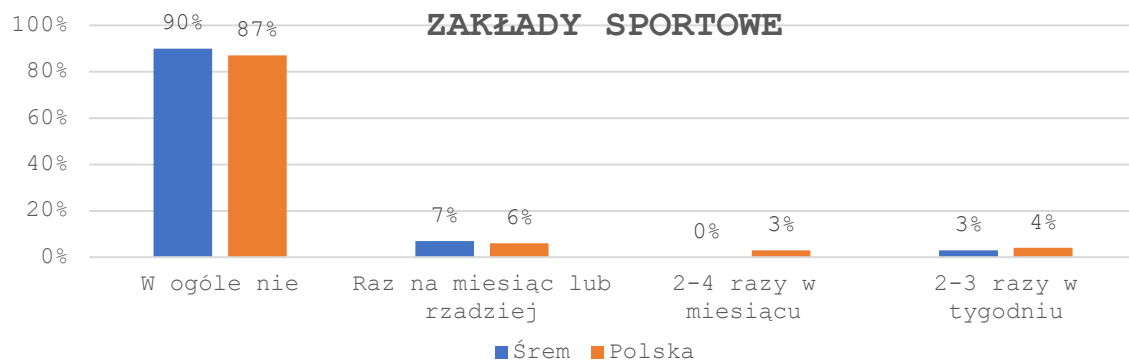
W części badania dotyczącej częstotliwości grania w gry hazardowe w ciągu ostatnich 12 miesięcy większość uczniów **nie uczestniczyła w tego typu aktywnościach**.

- **Automaty: 88% uczniów z Gminy Śrem i 90% uczniów w Polsce** zadeklarowało, że **w ogóle nie grało**. Sporadyczne granie (raz w miesiącu lub rzadziej) było nieco częstsze w Gminie Śrem (**8%**) niż w Polsce (**7%**).
- **Karty lub kości: 84% uczniów z Gminy Śrem i 92% uczniów w Polsce** nie brało udziału w tego rodzaju grach hazardowych. Również tutaj uczniowie z Gminy Śrem częściej zgłaszali pojedyncze przypadki gry.
- **Loterie (Lotto, Bingo):** brak udziału zadeklarowało **92% uczniów z Gminy Śrem i 90% uczniów w Polsce**. Sporadyczne granie było bardzo rzadkie, ale odsetek grających raz w miesiącu lub rzadziej był zbliżony.
- **Zakłady sportowe: 90% uczniów z Gminy Śrem i 87% uczniów w Polsce** nigdy nie uczestniczyło w zakładach. Młodzież z Śremu młodzież **nieco rzadziej** niż ogólnopolska deklarowała udział w tej formie hazardu (głównie sporadycznie).

Młodzież z Gminy Śrem w podobnym stopniu co rówieśnicy próby ogólnopolskiej deklarowała całkowity brak kontaktu z grami hazardowymi, jednak nadal udział w grach hazardowych był marginalny. Sporadyczne granie pojawiało się nieco częściej w Śremie, ale częstotliwość regularnego hazardu była bardzo niska zarówno lokalnie, jak i w skali kraju.

Częstotliwość grania w poszczególne gry hazardowe w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem:

ESPAD - PODSUMOWANIE

Picie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół z terenu Gminy Śrem jest na wyraźnie niższym poziomie w porównaniu z wynikami młodzieży ogólnopolskiej. Uczniowie z Gminy Śrem nie tylko rzadziej sięgają po alkohol, ale także częściej ograniczają się do napojów o niższej zawartości alkoholu. Silne upicia oraz nadmierne picie (powyżej 5 drinków przy jednej okazji) występowały rzadziej niż średnio w kraju, co potwierdza pozytywny trend w zakresie kultury spożycia alkoholu.

Podobnie pozytywne zjawisko obserwujemy w zakresie palenia papierosów – młodzież z Gminy Śrem rzadziej paliła zarówno tytoń tradycyjny, jak i używała e-papierosów w porównaniu do średniej ogólnopolskiej. Widać wyraźną tendencję do ograniczania tych ryzykownych zachowań wśród lokalnej młodzieży.

Jednak mimo tych korzystnych wyników dotyczących alkoholu i tytoniu, pojawiają się pewne sygnały niepokojące. Uczniowie z Gminy Śrem wykazywali problemy związane z używaniem substancji wziewnych oraz leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza, choć w zakresie innych substancji psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy) wyniki były na ogół niższe niż w skali kraju.

Dodatkowo symptomy nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych oraz kontakt z grami hazardowymi były w Gminie Śrem obecne na podobnym lub nieco niższym poziomie niż średnia krajowa. Młodzież częściej niż średnia deklarowała brak grania na urządzeniach elektronicznych oraz bardzo rzadko angażowała się w gry hazardowe.

Dane wskazują na pozytywny obraz stylu życia młodzieży z Gminy Śrem w kontekście spożycia alkoholu, palenia tytoniu i zaangażowania w hazard. Jednak wymagająca uwagi jest kwestia używania substancji wziewnych oraz leków bez recepty, a także konieczność dalszego monitorowania zachowań w obszarze nowych uzależnień (media społecznościowe, e-papierosy). **Wskazane jest prowadzenie profilaktyki ukierunkowanej szerzej, obejmującej różne formy ryzykownych zachowań, nie tylko alkohol i papierosy.**

ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI W GMINIE ŚREM

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

O wyrażenie swojego zdania dotyczącego zachowań ryzykowanych podejmowanych przez dzieci i młodzież, poprosiliśmy **nauczycieli z terenu Gminy Śrem**. Nauczyciele są niejako „osobami pierwszego kontaktu” w środowisku szkolnym, które mogą zainterweniować i pomóc swoim podopiecznym poradzić sobie w sytuacjach trudnych czy przeżywanych problemach. **W badaniu wzięło udział 176 nauczycieli z Gminy Śrem.**

WYNIKI BADAŃ

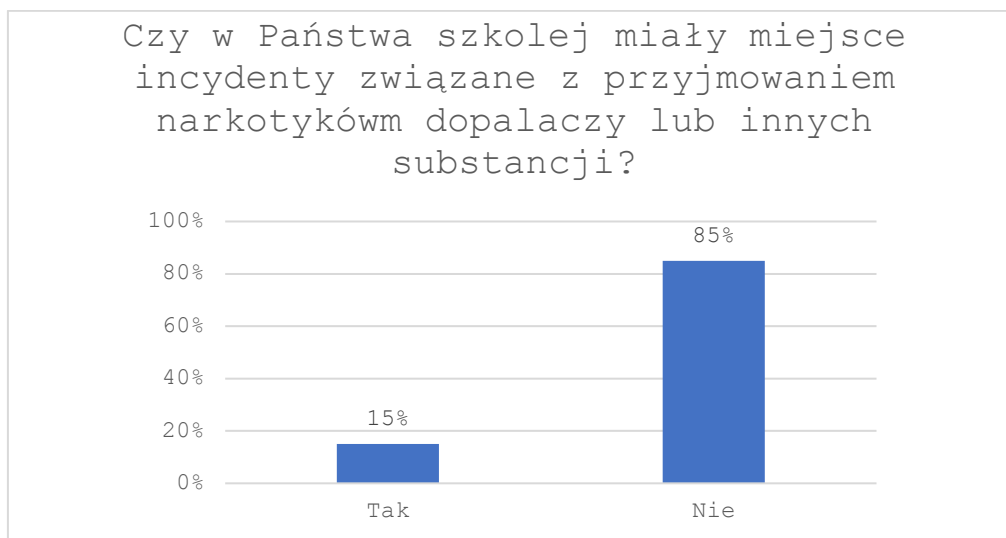
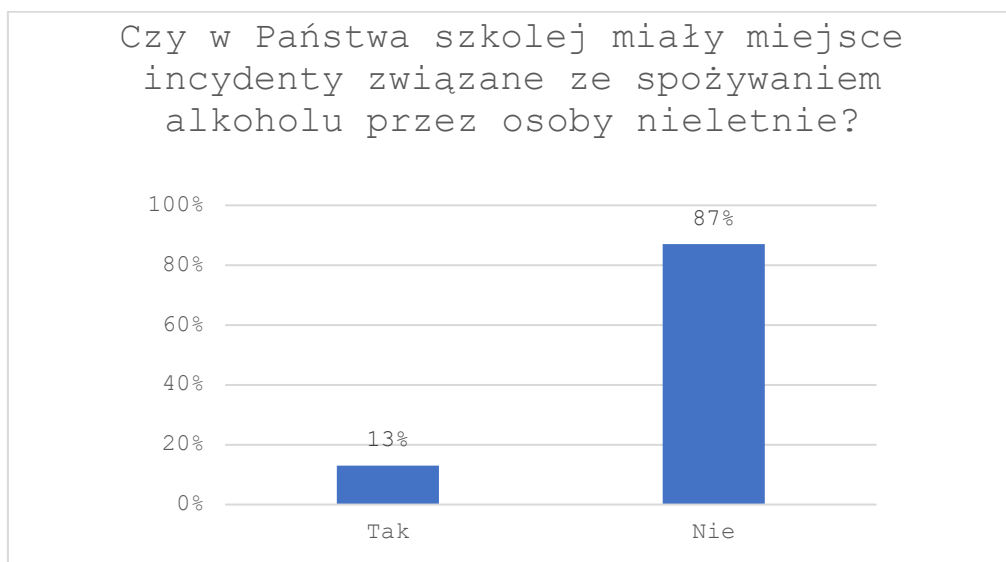
W jednym z pierwszych pytań skierowanych do nauczycieli z Gminy Śrem poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym. **Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi⁸ problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (84%), hejt (79%), agresja między uczniami (67%) oraz cyberprzemoc (67%).** Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli.

	Bardzo istotny	Istotny	Przeciętny	Mało istotny	Nieistotny
Agresja między uczniami	31%	36%	26%	6%	1%
Przemoc w rodzinie uczniów	15%	25%	38%	19%	3%
Cyberprzemoc	35%	32%	24%	8%	1%
Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych	53%	31%	13%	3%	0%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	16%	19%	25%	27%	13%
Palenie papierosów i e-papierosów	25%	32%	22%	15%	6%
Spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie	15%	21%	26%	23%	15%
Zażywanie leków w celach odurzania się	13%	10%	26%	25%	26%
Przyjmowanie narkotyków	13%	13%	23%	25%	26%
Hejt	47%	32%	14%	6%	1%

⁸ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz istotny

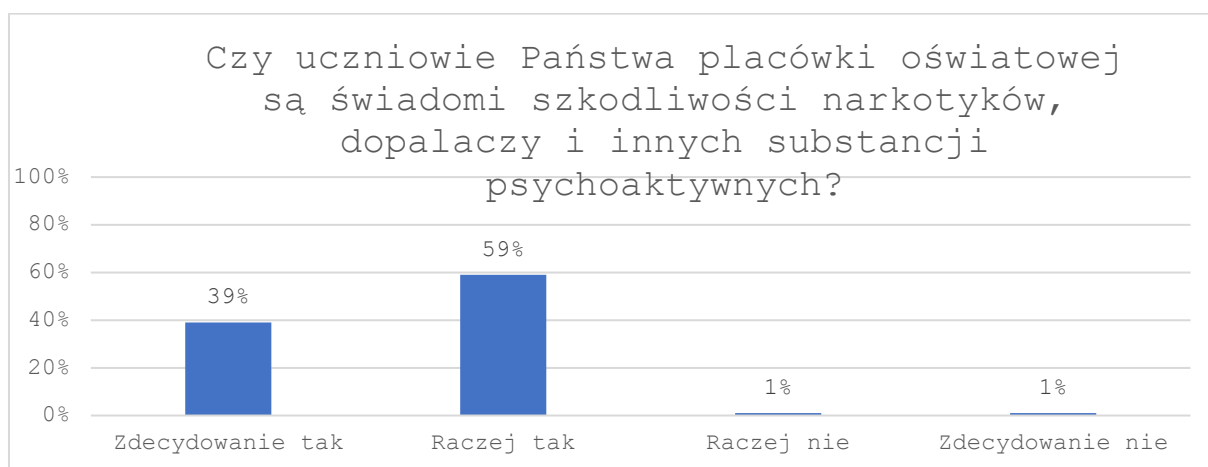
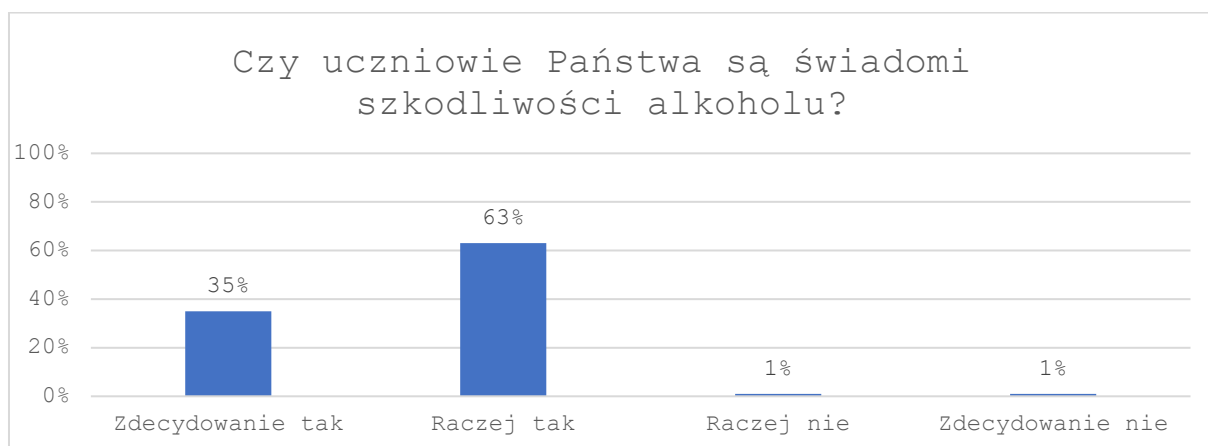
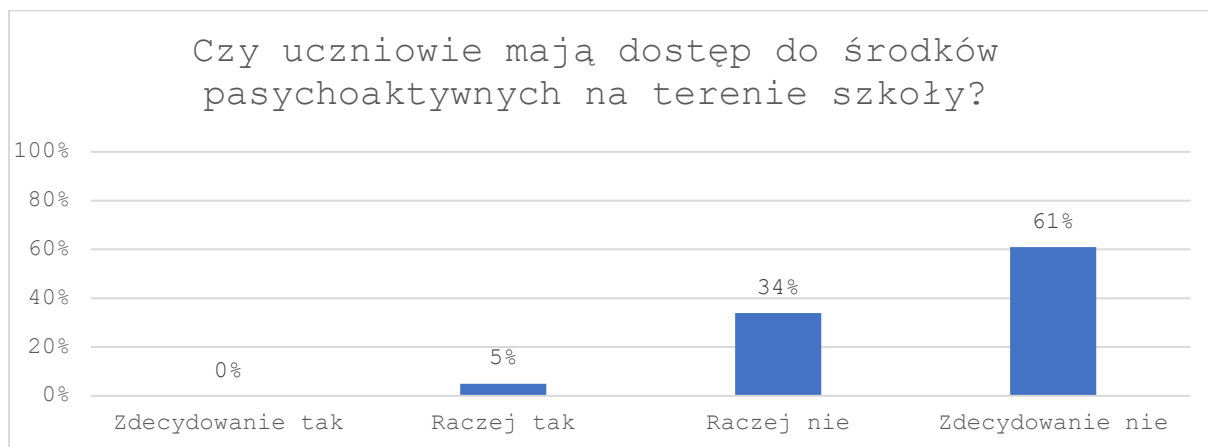
Większość nauczycieli wskazuje, że w ich środowisku szkolnym nie miały miejsca incydenty związane z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów. Incydenty związane ze spożywaniem alkoholu przez osoby nieletnie potwierdziło 13% respondentów, natomiast 87% zadeklarowało, że takie sytuacje nie miały miejsca.

W przypadku narkotyków, dopalaczy lub innych substancji – 15% nauczycieli zadeklarowało, że incydenty takie wystąpiły w ich szkole, natomiast 85% odpowiedziało przecząco.

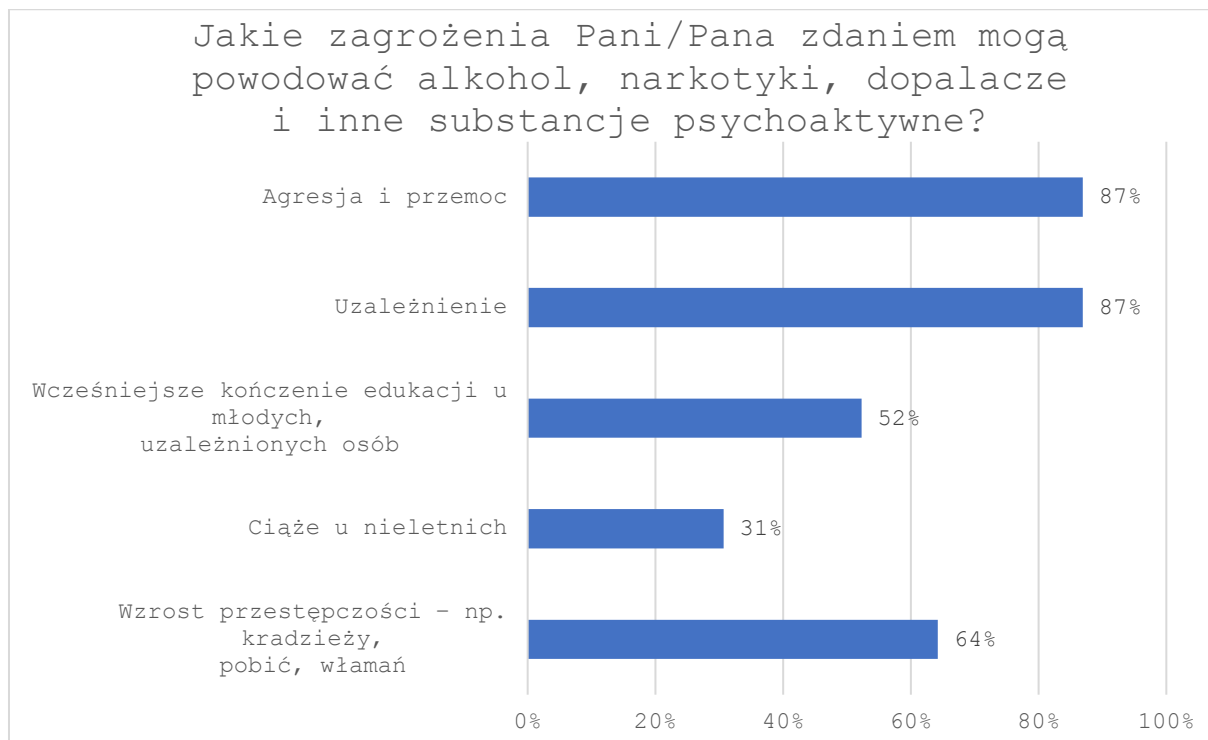
Pedagodzy z Gminy Śrem w zdecydowanej większości wskazują, że ich zdaniem uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu – 98% nauczycieli odpowiedziało „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”. Podobny poziom świadomości dotyczy narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych – łącznie 98% pedagogów uznało, że uczniowie są świadomi ich szkodliwości.

Jednocześnie aż 95% nauczycieli (61% „zdecydowanie nie” i 34% „raczej nie”) zadeklarowało, że uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły. Jedynie 5% respondentów oceniło, że taki dostęp „raczej” istnieje, natomiast nikt nie wybrał odpowiedzi „zdecydowanie tak”.

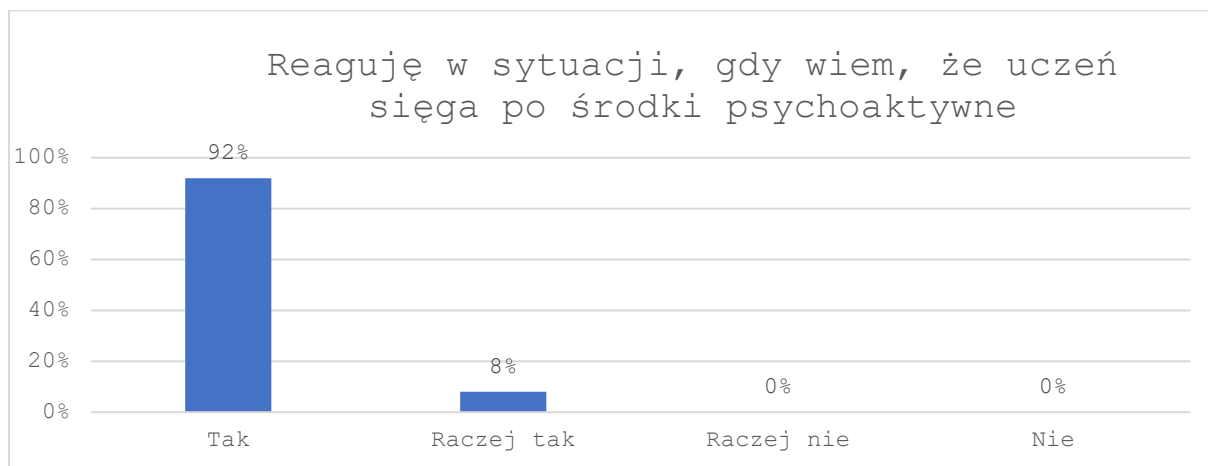

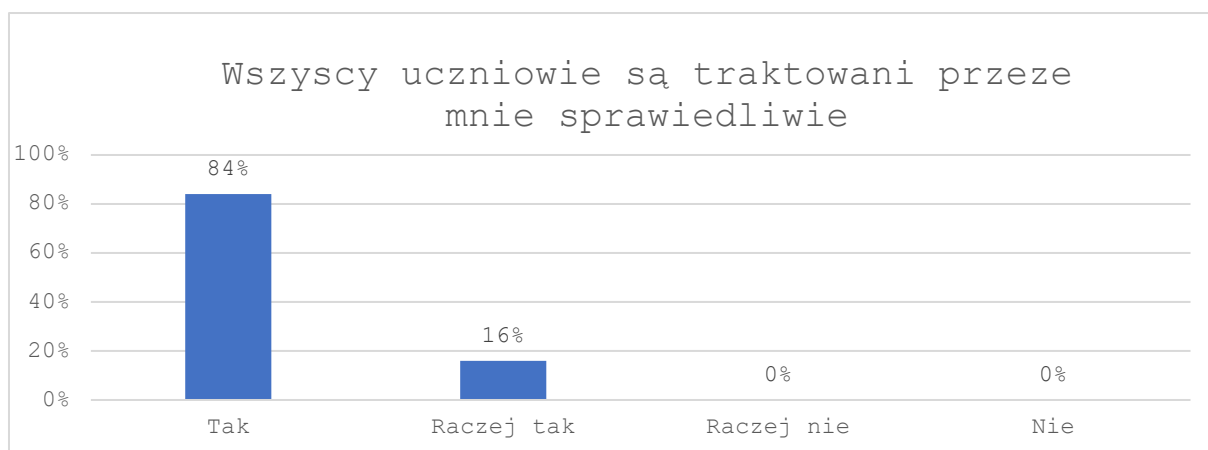
Na poniższym wykresie zaprezentowano szczegółowy rozkład wskazań badanych nauczycieli względem zagrożeń jakie mogą powodować: alkohol, narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne. **87% ankietowanych wskazało na uzależnienia, 87% na agresję i przemoc,**

64% na wzrost przestępczości, 52% na wcześniejsze kończenie edukacji przez młode uzależnione osoby oraz 31% na ciążę u nieletnich.

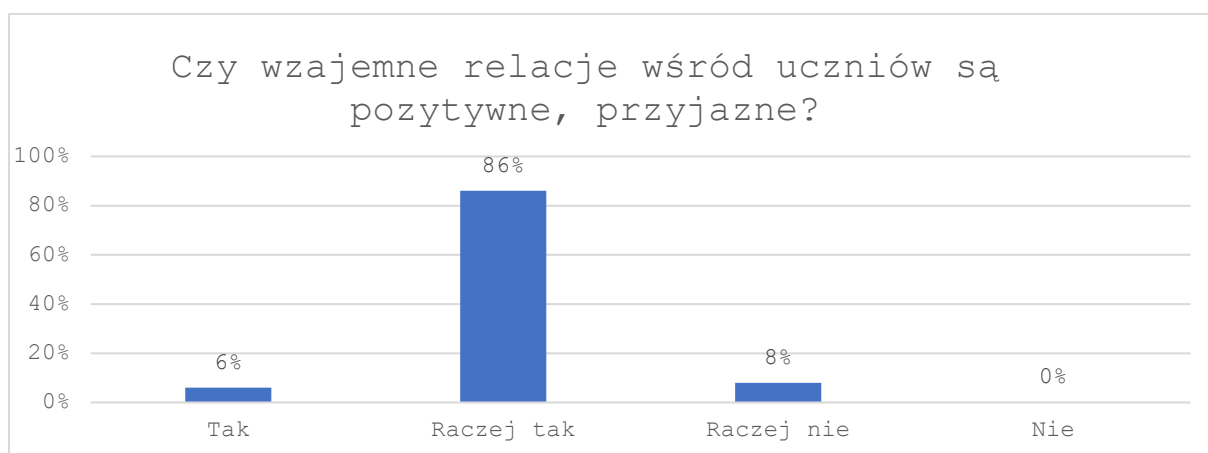
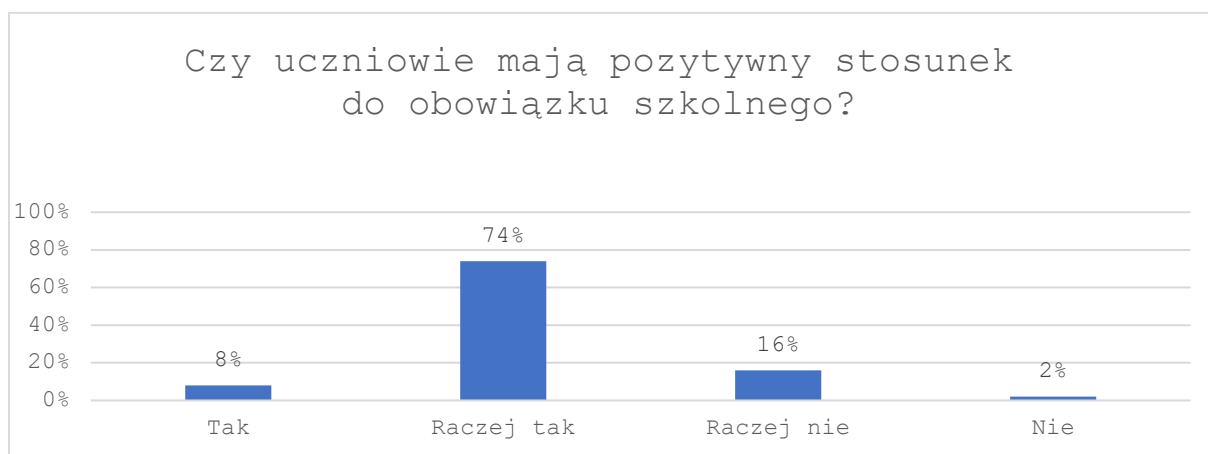

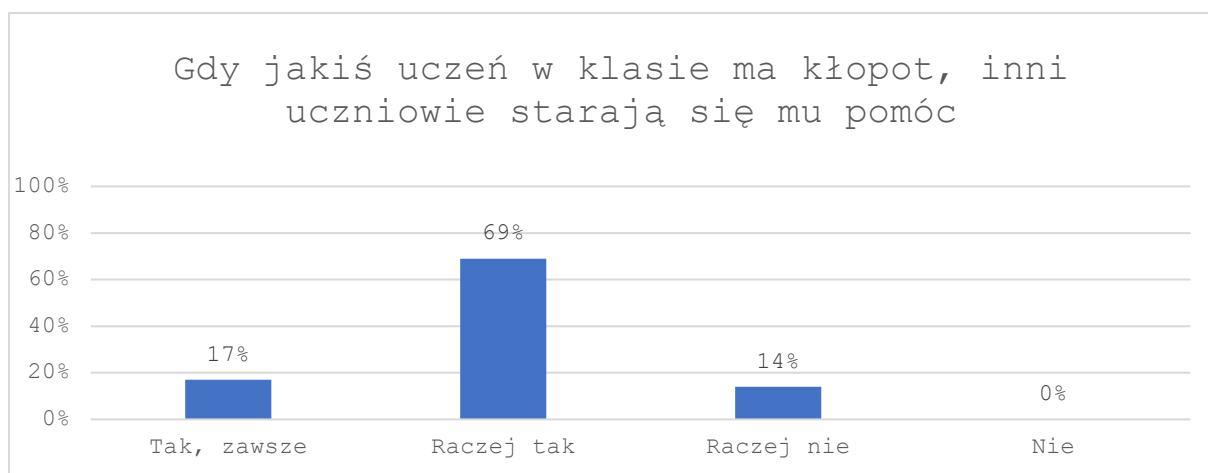
100% nauczycieli deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że uczeń sięga po środki psychoaktywne. Również 100% nauczycieli zdecydowanie stwierdza, że traktuje wszystkich uczniów sprawiedliwie.

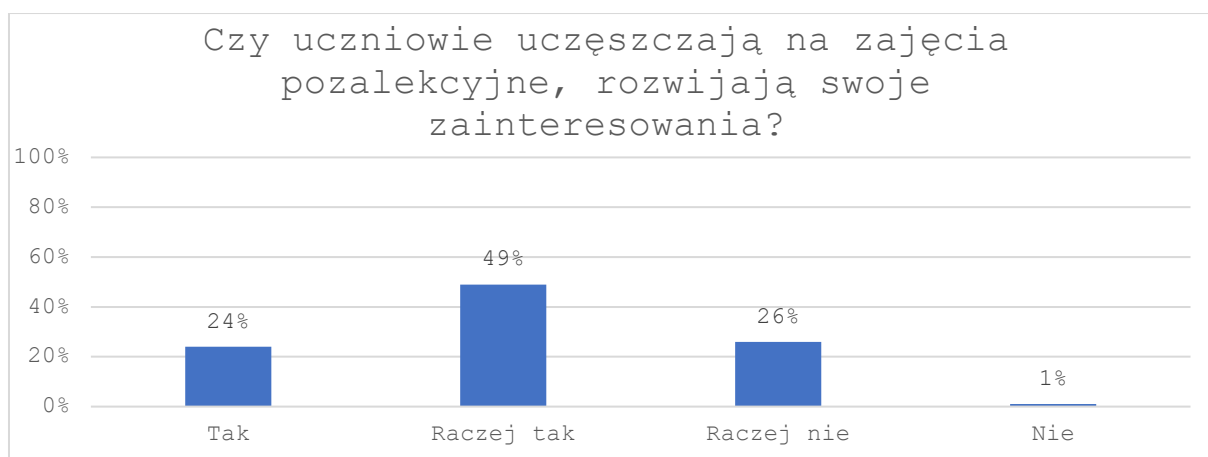
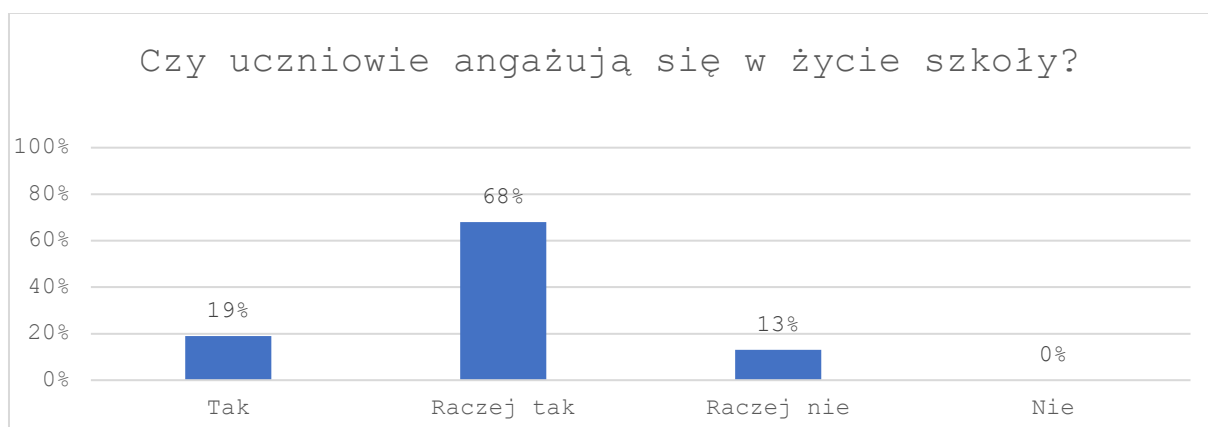

82% badanych nauczycieli deklaruje, że **uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego**. 92% nauczycieli ocenia **relacje między uczniami jako przyjazne i pozytywne**. Jednocześnie 86% nauczycieli określa, że **w sytuacji, kiedy jakiś uczeń w klasie ma kłopot starają się mu pomóc**. Opisane wskazania nauczycieli potwierdzają, że wśród uczniów panuje poczucie przynależności do grupy oraz obserwowane są odpowiedzialne postawy uczniów i chęć udzielania wzajemnie pomocy.

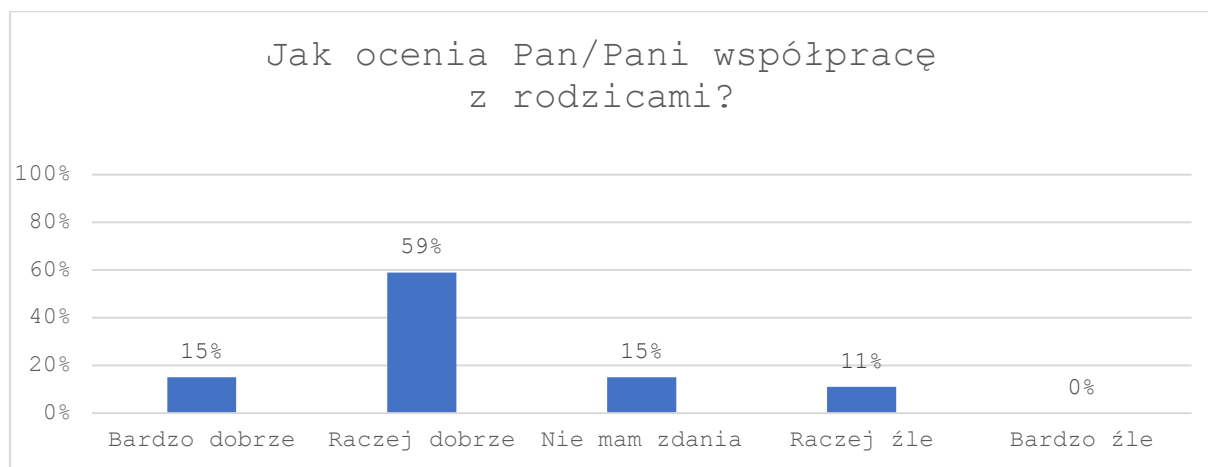

Zdaniem 87% ankietowanych uczniowie angażują się w życie szkoły. Łącznie 73% ankietowanych nauczycieli wskazało, że ich uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne dzięki którym rozwijają swoje zainteresowania i pasje.

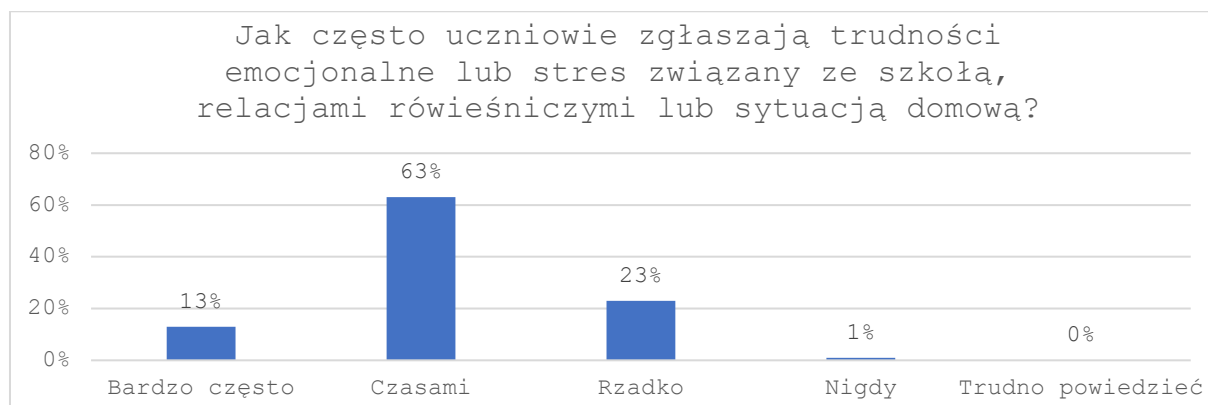

Większość nauczycieli pozytywnie ocenia współpracę z rodzicami. Najwięcej respondentów, bo aż 59%, uznało ją za „raczej dobrą”, a kolejne 15% określiło ją jako „bardzo dobrą”. Oznacza to, że łącznie 74% nauczycieli ma pozytywne zdanie na temat relacji z rodzicami uczniów. Ogółem, wyniki świadczą o przeważająco dobrym postrzeganiu współpracy nauczycieli

z rodzicami, choć niewielki odsetek negatywnych odpowiedzi może wskazywać na istnienie pewnych trudności w wybranych przypadkach.

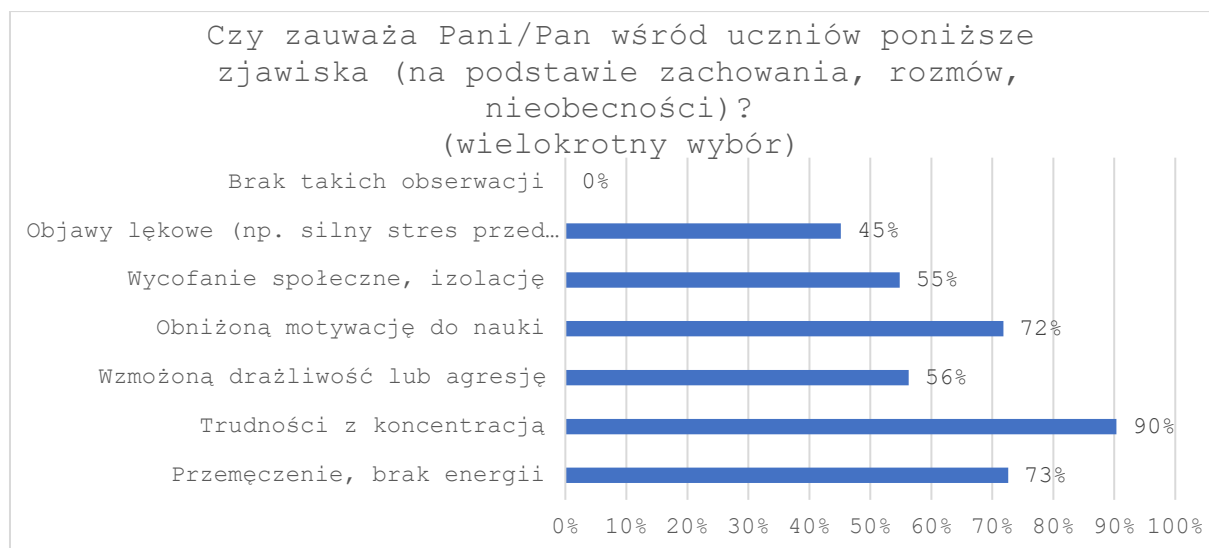

Uczniowie najczęściej zgłaszają trudności emocjonalne lub stres związany ze szkołą, relacjami rówieśniczymi bądź sytuacją domową „czasami” – takiej odpowiedzi udzieliło aż 63% respondentów. Kolejne 23% nauczycieli wskazało, że uczniowie zgłaszają takie trudności „rzadko”, a 13% – że dzieje się to „bardzo często”. Zdecydowana mniejszość uważa, że uczniowie nigdy nie mówią o tego rodzaju problemach (1%). **Wyniki te sugerują, że temat zdrowia emocjonalnego i psychicznego uczniów pojawia się regularnie w relacjach z nauczycielami i wymaga systemowego wsparcia, zwłaszcza że blisko co piąty nauczyciel zauważa bardzo częste sygnały świadczące o trudnościach uczniów.**

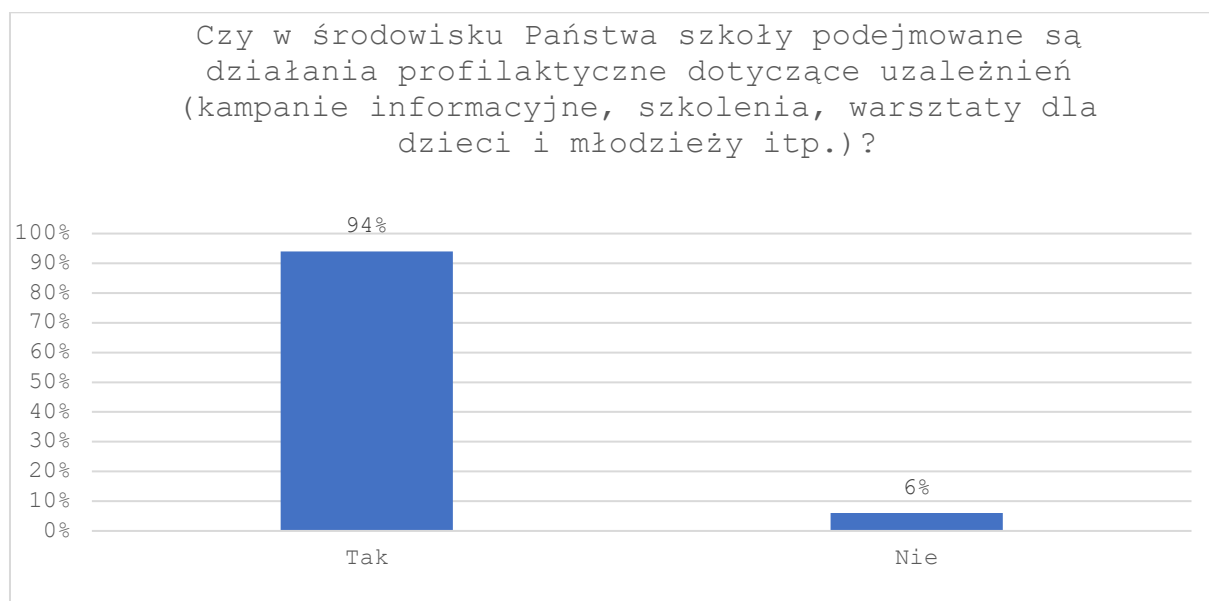

Nauczyciele dostrzegają problemy emocjonalne i psychiczne wśród uczniów. Najczęściej wskazują na trudności z koncentracją (90%), przemęczenie i brak energii (73%) oraz obniżoną motywację do nauki (72%). Ponad połowa zauważa także wycofanie społeczne (55%) i wzmożoną drażliwość lub agresję (56%). Objawy lękowe, takie jak silny stres przed wypowiedzią czy sprawdzianem, wskazało 45% respondentów. Żaden z nauczycieli nie zadeklarował braku takich obserwacji, co podkreśla skalę zjawiska.

Obserwacje nauczycieli wskazują na poważne obciążenie psychiczne uczniów, które przejawia się w trudnościach z koncentracją, przemęczeniu i spadku motywacji do nauki. Skala zjawiska sugeruje, że problemy emocjonalne są powszechne i wymagają systemowego wsparcia – zarówno poprzez działania profilaktyczne, jak i zwiększenie dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach.

Ostatnie pytanie ankiety dla nauczycieli poruszało kwestię organizacji w szkole, w której pracują działań profilaktycznych dotyczących uzależnień. **94% wskazało na odpowiedź TAK – jednocześnie wymieniając następujące działania: warsztaty dla dzieci i młodzieży, pogadanki, rozmowy indywidualne i grupowe, spotkania ze specjalistami, przedstawienia profilaktyczne.**

BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ NA TERENIE GMINY ŚREM

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

Ankietę wypełniło 482 rodziców uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Śrem.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań rodziców uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Śrem wobec:

- problemów społecznych w środowisku szkolnym i domowym,
- zagadnień związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci,
- sposobów spędzania wolnego czasu.

WYNIKI BADAŃ

W jednym z pierwszych pytań skierowanych do rodziców dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół w Gminie Śrem poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym ich dziecka.

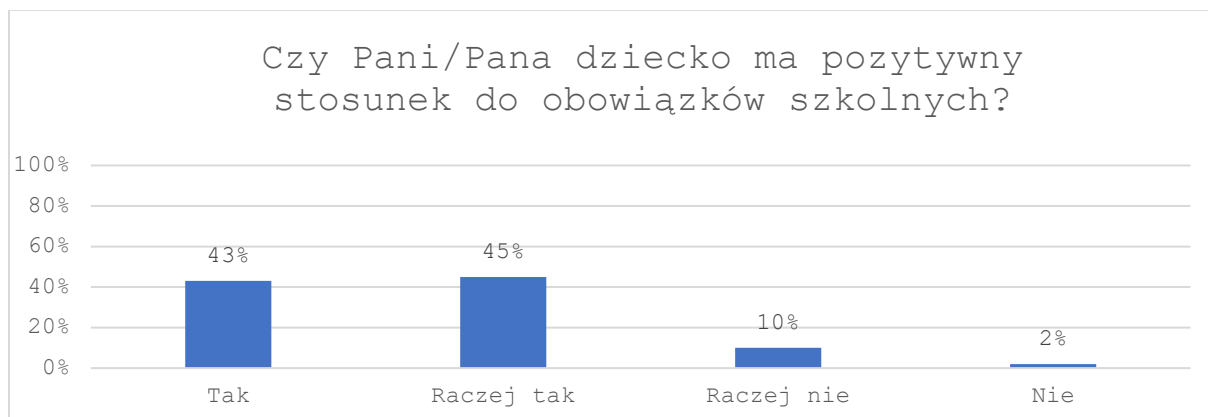
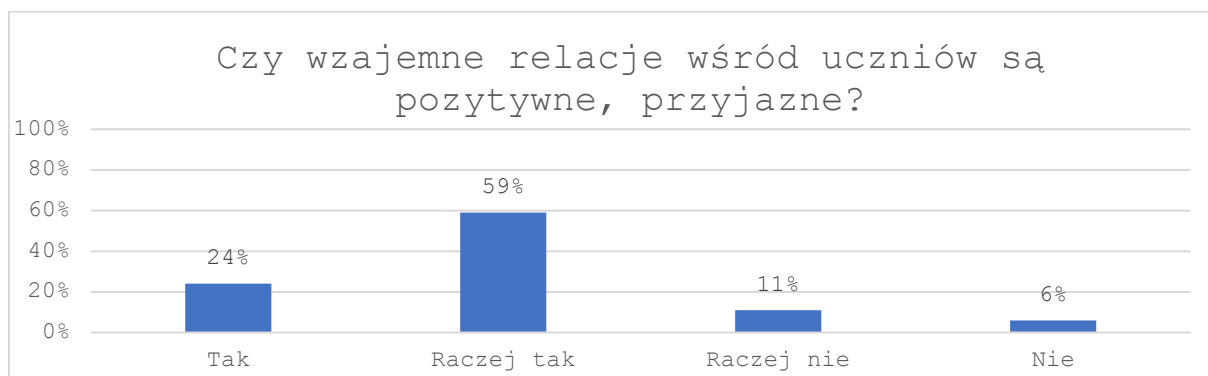
Według ankietowanych rodziców najistotniejszymi⁹ problemami występującymi w szkole są: uzależnienie od gier Internetowych i komputera (94%), hejt (92%), agresja w przestrzeni Internetowej (92%), agresja pomiędzy uczniami (92%), palenie wyrobów tytoniowych (85%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi rodziców przedstawiono w poniższej tabeli.

	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Nieistotny
Agresja pomiędzy uczniami	73%	19%	6%	2%
Autoagresja (np. samookaleczanie, próby samobójcze)	60%	17%	13%	10%
Agresja w przestrzeni internetowej	76%	16%	5%	3%
Zażywanie leków w celach odurzania się	60%	12%	16%	12%
Picie alkoholu	61%	16%	13%	10%
Przyjmowanie narkotyków	65%	11%	12%	12%

⁹ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz raczej istotny

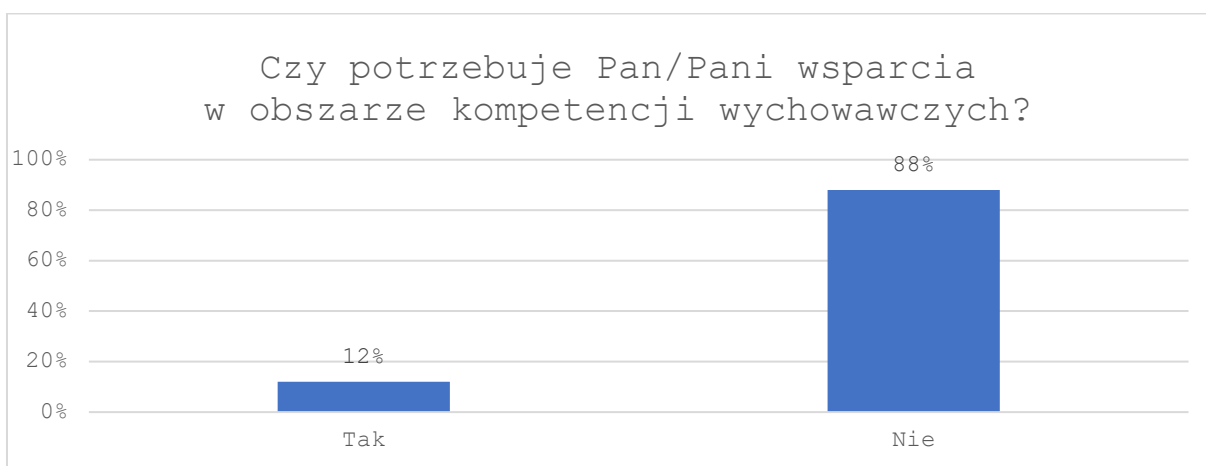
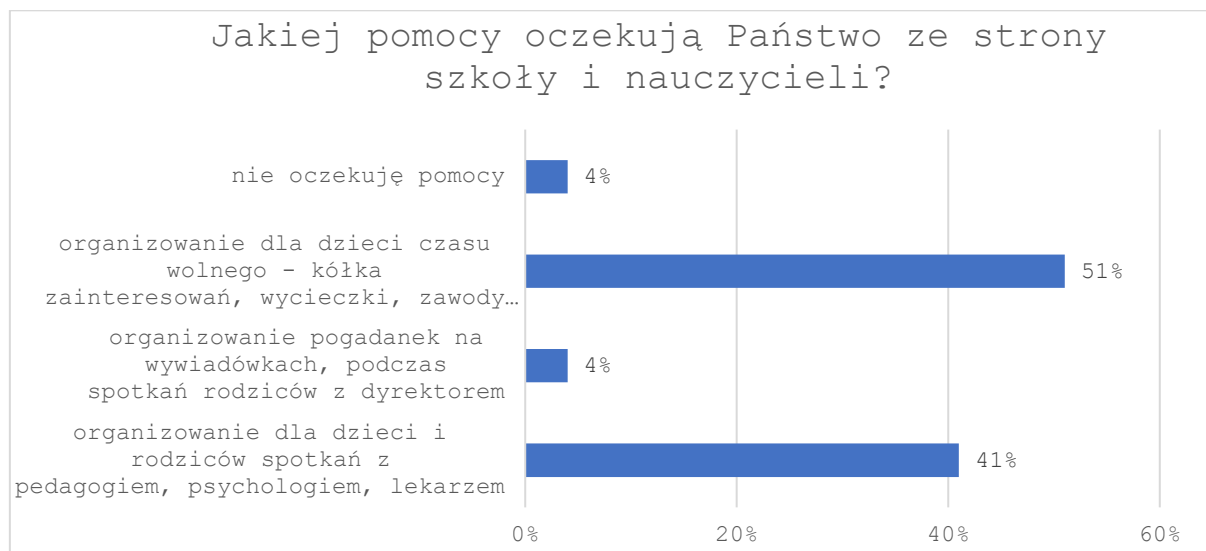
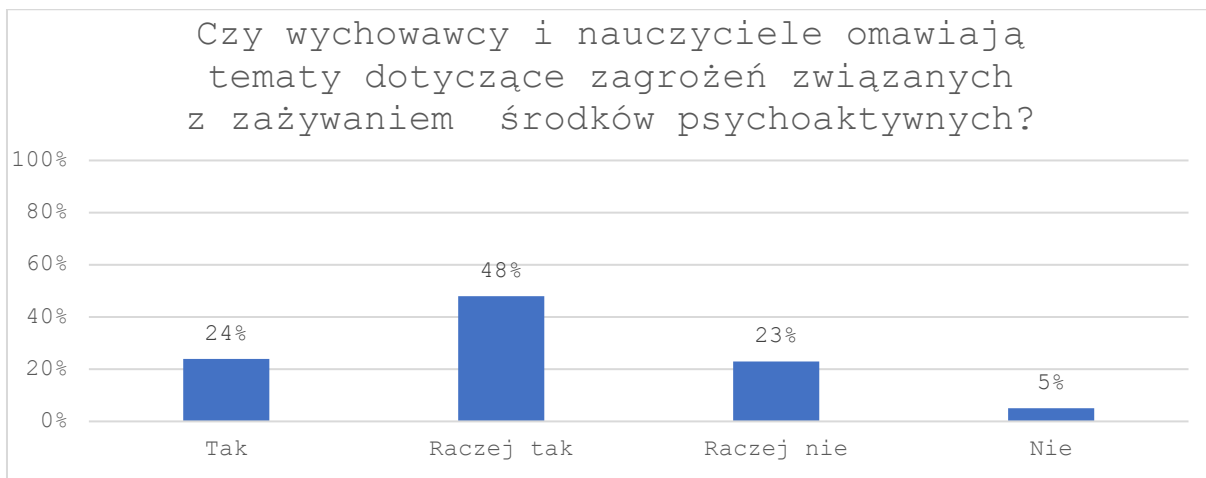
Uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu	74%	20%	5%	1%
Palenie papierosów, e-papierosów	62%	23%	7%	8%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	64%	12%	12%	12%
Hejt	82%	10%	5%	3%

Zdecydowana większość rodziców (łącznie 83%) uważa, że relacje wśród uczniów w szkole, do której uczęszczają ich dzieci, są pozytywne i przyjazne. Odpowiedź „raczej tak” wskazało 59% ankietowanych, a 24% wybrało odpowiedź „tak”. 88% respondentów wskazuje, że ich dzieci mają pozytywny stosunek do obowiązków szkolnych.

71% ankietowanych rodziców deklaruje, że nauczyciele w szkołach omawiają z dziećmi tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych. W kwestii pomocy, której rodzice oczekują od szkoły i nauczycieli, 51% rodziców wskazało na organizację przez szkołę i nauczycieli czasu wolnego dzieci poprzez kółka zainteresowań, zawody sportowe, wycieczki czy festyny, a kolejne 41% wskazało na organizowanie dla dzieci

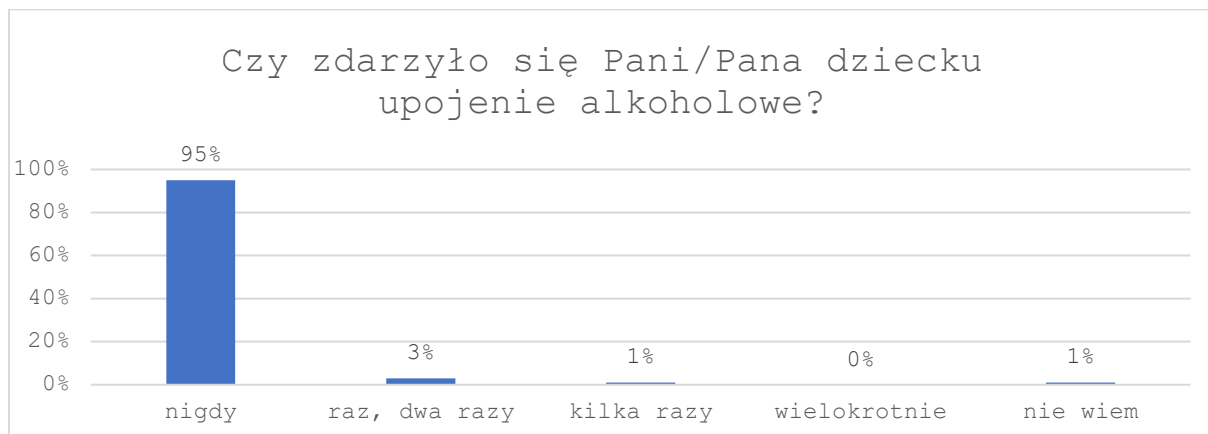
i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Warto zauważyć, że 88% rodziców zaznacza, że nie potrzebuje wsparcia w obszarze kompetencji wychowawczych.

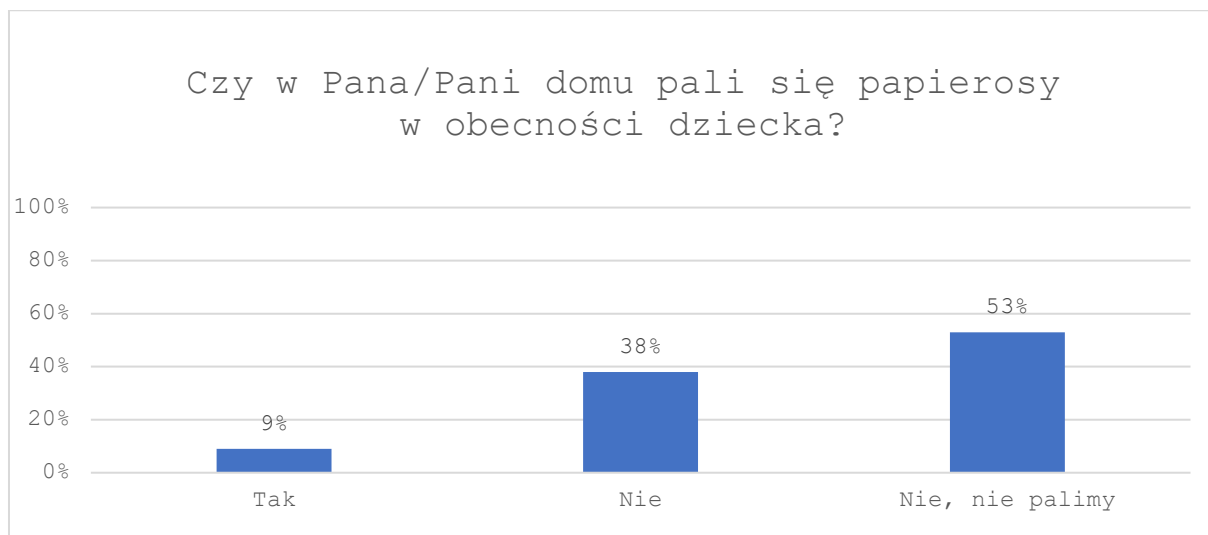
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL, PAPIEROSY, NARKOTYKI I DOPALACZE

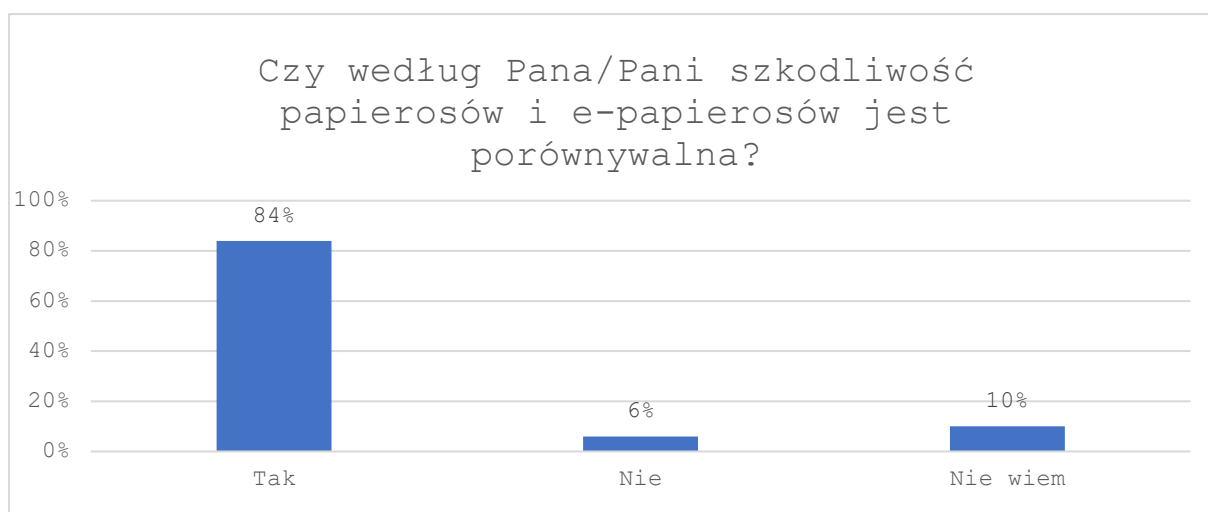
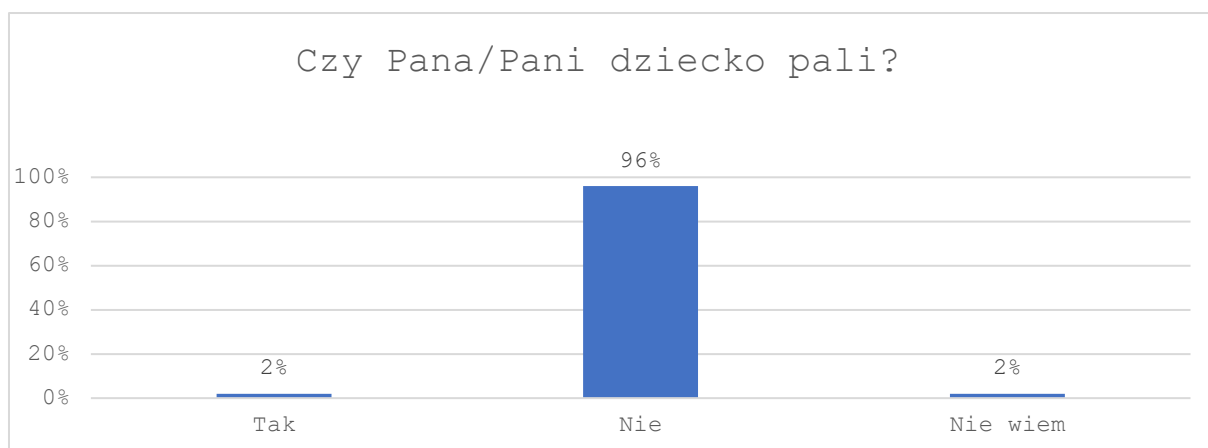
W kolejnej części ankiety rodzice zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania i wiedzy na temat przyjmowania przez ich dzieci środków psychoaktywnych takich jak: papierosy, alkohol czy narkotyki i dopalacze.

95% przebadanych rodziców stwierdziło, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się upojenie alkoholowe. 3% wskazało, że miało to miejsce raz lub dwa razy, a po 1% wskazało na odpowiedź kilka razy oraz nie wiem.

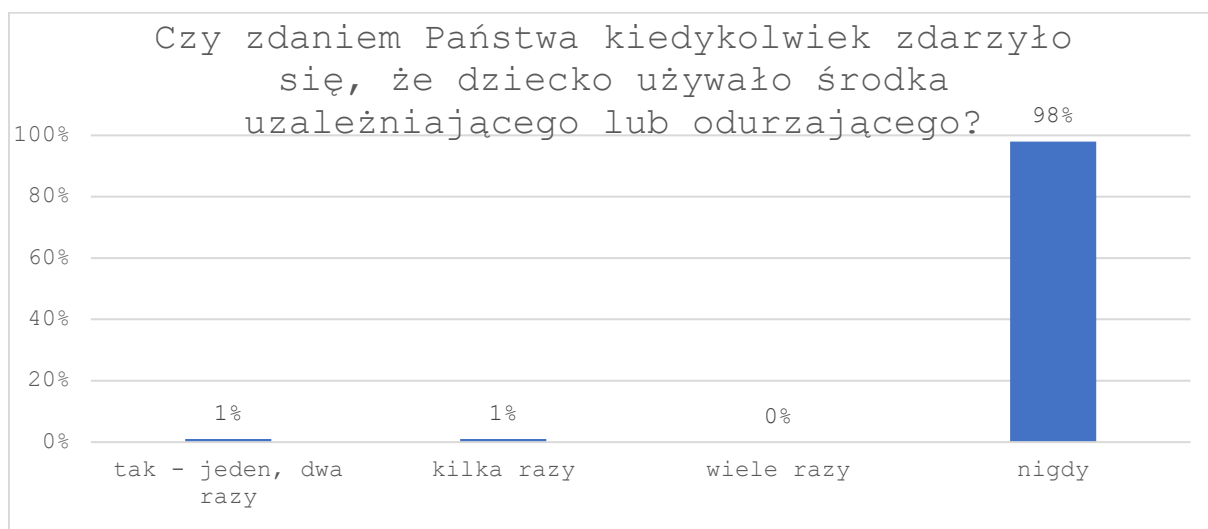

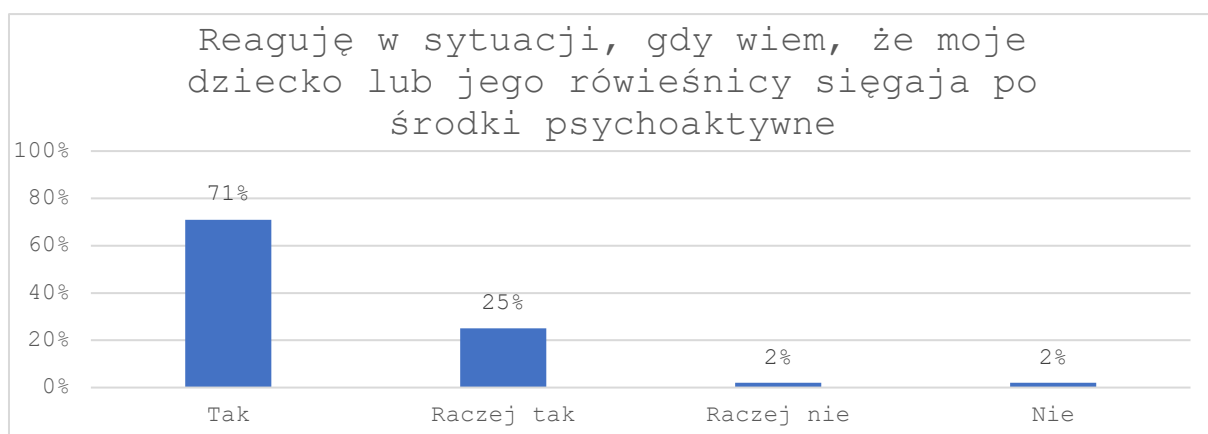
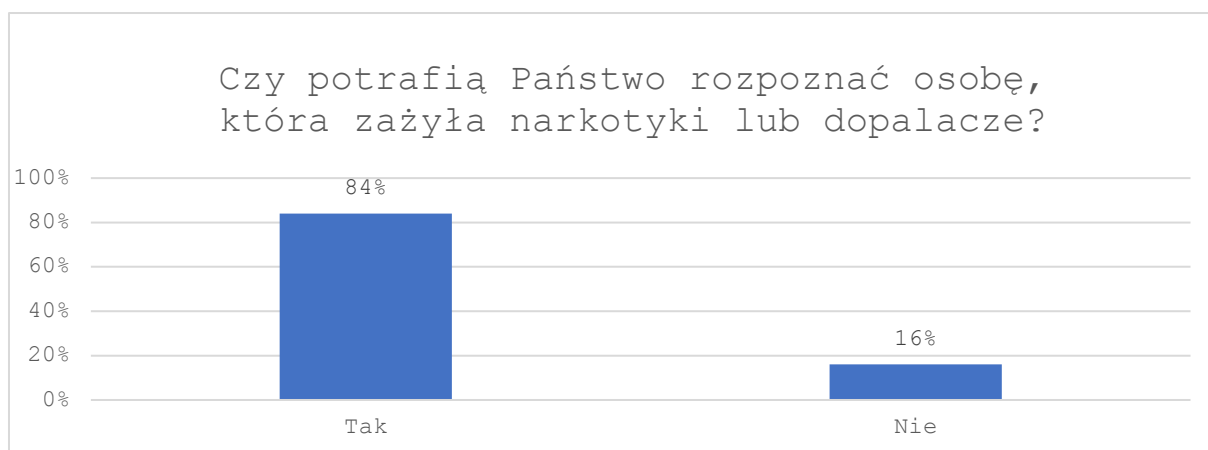
53% rodziców nie pali papierosów w ogóle, 38% deklaruje, że nie pali w obecności dziecka. **96% przebadanych wskazuje, że ich dziecko nie pali papierosów.** Dodatkowo 84% rodziców jest zdania, że szkodliwość tradycyjnych papierosów jak i e-papierosów jest porównywalna.

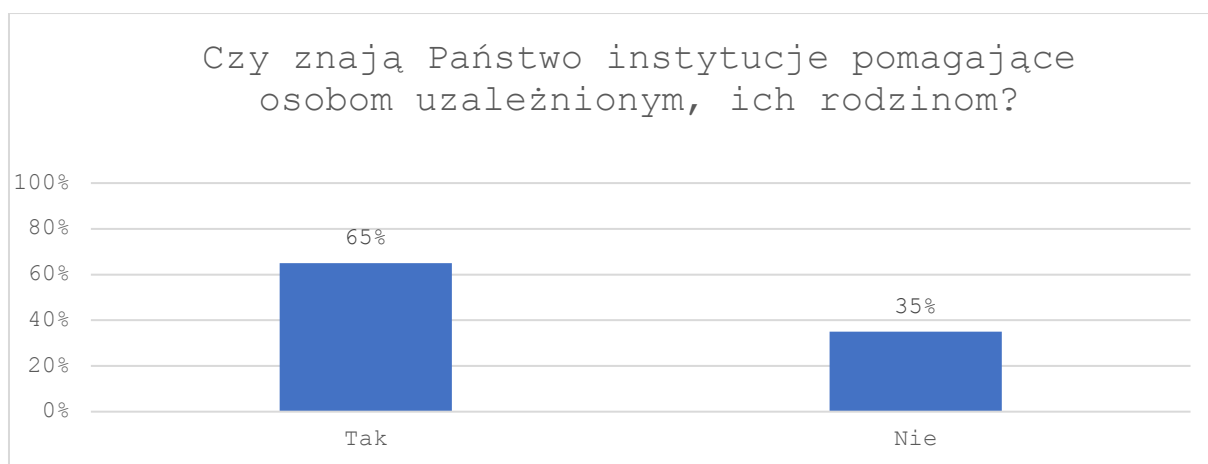

98% badanych rodziców twierdzi, że ich dziecko nigdy nie używało środka uzależniającego lub odurzającego. 84% badanych rodziców uważa, że potrafiłoby rozpoznać osobę, która zażyła narkotyki lub dopalacze. Dodatkowo warto zauważyć, że 96% rodziców reaguj, gdy wie, że jego dziecko lub jego rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne

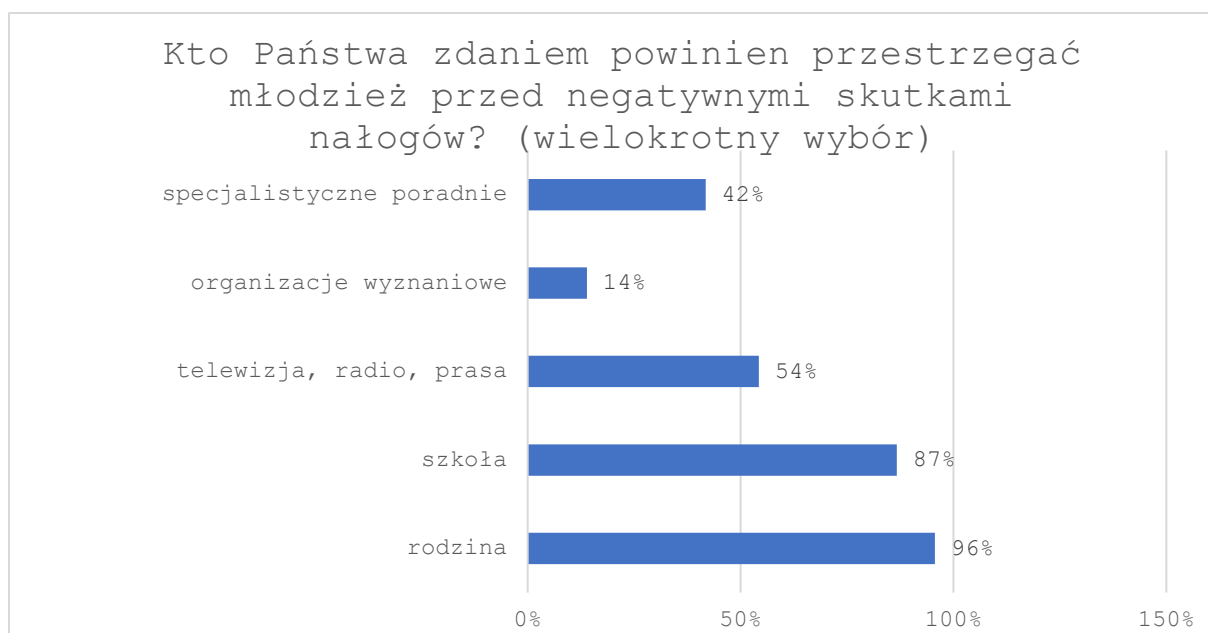

65% badanych rodziców deklaruje, że zna instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 35% nie posiada takiej wiedzy, co może wskazywać na potrzebę zwiększenia działań informacyjnych w tym zakresie.

Według badanych **za przestrzeganie dzieci i młodzieży przed negatywnymi skutkami nałogów odpowiadają** kolejno: rodzina (96%), szkoła (87%), media (54%), specjalistyczne poradnie (42%) oraz organizacje wyznaniowe (14%).

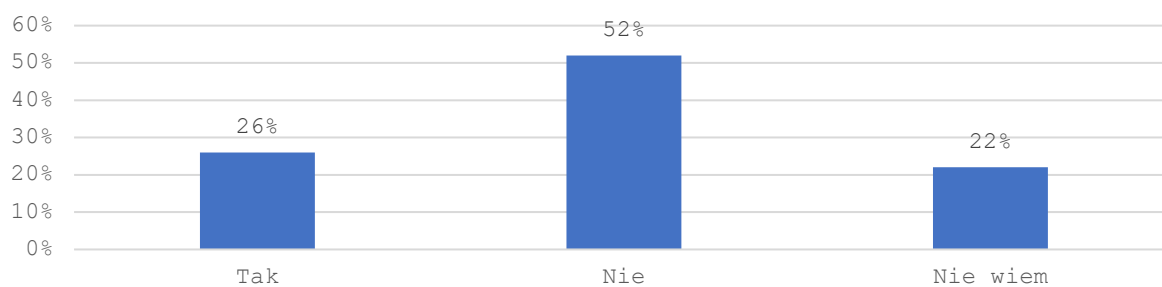

CYBERPRZMOC

W dobie powszechnego dostępu dzieci i młodzieży do Internetu oraz urządzeń mobilnych, zagrożenia związane z cyberprzestrzenią stają się coraz bardziej realne. Jednym z nich jest cyberprzemoc – zjawisko obejmujące przemoc rówieśniczą przeniesioną do świata wirtualnego, które może mieć poważne konsekwencje psychiczne i społeczne. Rodzice, jako najbliżsi opiekunowie dzieci, odgrywają kluczową rolę w rozpoznawaniu sygnałów świadczących o tym, że ich dziecko może być osobą doświadczającą przemocy lub stosującą przemoc online.

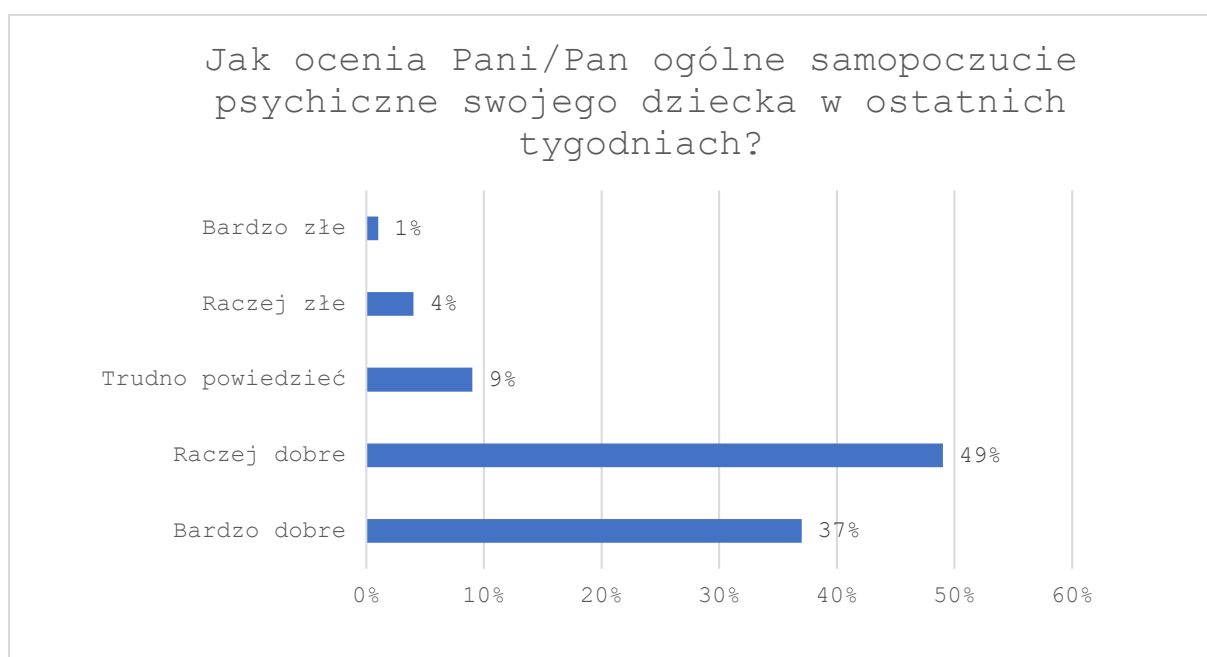
W kolejnym pytaniu skierowanym do badanych rodziców, poprosiliśmy o wskazanie czy ich dziecko doświadczyło kiedykolwiek cyberprzemocy – hejtu i agresji w Internecie. 26% badanych odpowiedziało twierdząco co znaczy, że ten rodzaj przemocy dotknął ich dziecka, a 52% – przecząco. 22% wskazało, że nie posiada wiedzy w tym temacie.

Czy Państwa dziecko doświadczyło
kiedykolwiek hejtu, agresji w Internecie?

OCENA KONDYCJI PSYCHICZNEJ DZIECI PRZEZ RODZICÓW

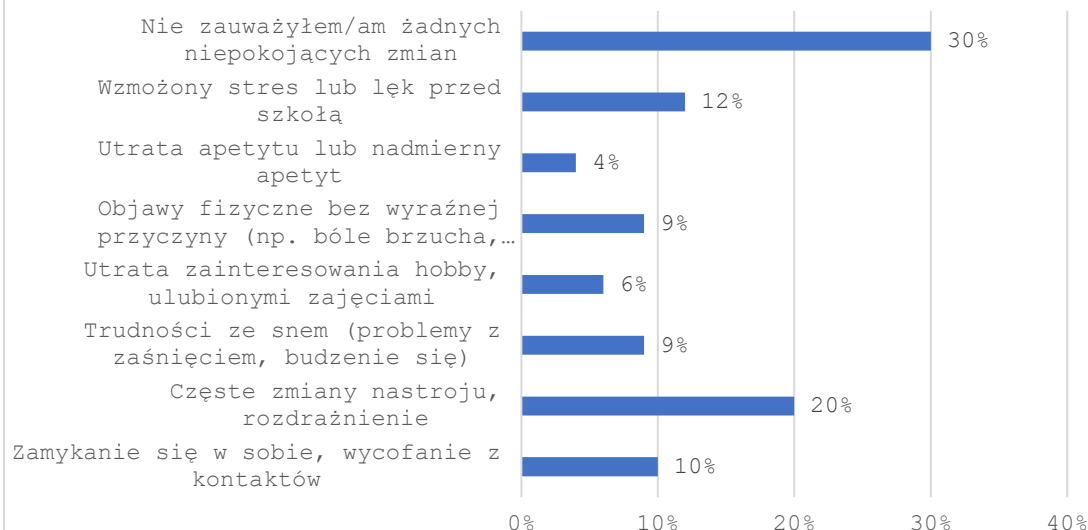
Rodzice najczęściej oceniają samopoczucie psychiczne swoich dzieci jako pozytywne – 49% uznało je za „raczej dobre”, a 37% za „bardzo dobre”. Nieliczni wskazali na negatywne oceny: 4% jako „raczej złe”, a 1% jako „bardzo złe”. Dla 9% badanych trudne było jednoznaczne określenie stanu psychicznego dziecka. Wyniki te pokazują ogólnie korzystny obraz, choć sygnalizują także potrzebę uwagi wobec mniejszości dzieci mogących doświadczać trudności emocjonalnych.

Najczęściej obserwowanym przez rodziców niepokojącym objawem u dzieci w ostatnich miesiącach były częste zmiany nastroju i rozdrażnienie – wskazało na nie 20% ankietowanych. Kolejne 10% zauważyło wycofanie się dziecka z kontaktów społecznych, a 9% zgłosiło problemy ze snem (np. trudności z zasypianiem, wybudzanie się). Tyle samo badanych (9%) zauważyło objawy fizyczne bez wyraźnej przyczyny, takie jak bóle brzucha czy głowy. Brak zainteresowania hobby lub ulubionymi zajęciami odnotowało 6% rodziców, natomiast utratę apetytu lub nadmierne łaknienie – 4%. Wzmożony stres lub lęk przed szkołą wskazało 12% respondentów.

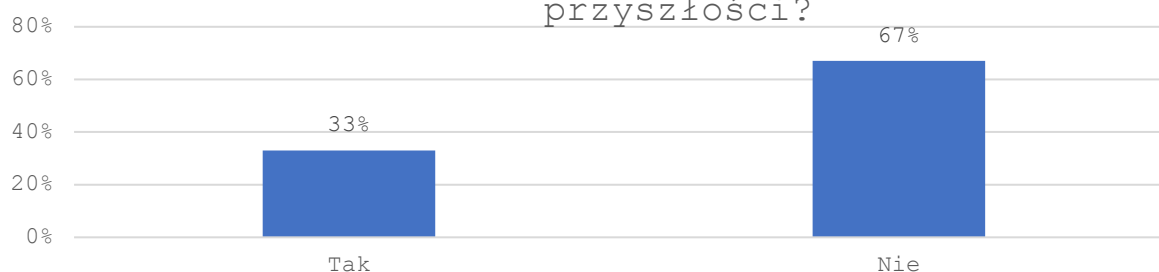
Jednocześnie 30% badanych rodziców nie zauważyło u swoich dzieci żadnych niepokojących zmian, co oznacza, że u 70% dzieci wystąpiły objawy mogące sugerować trudności emocjonalne lub psychiczne.

Czy w ostatnich miesiącach zauważył(a)
Pani/Pan u swojego dziecka następujące
zachowania lub stany?

Na pytanie o lekceważący i obojętny stosunek dziecka do nauki, pracy i przyszłości 33% rodziców odpowiedziało twierdząco, natomiast 67% nie zauważyło takich postaw. Choć większość nie dostrzega tego problemu, odsetek odpowiedzi „tak” wskazuje, że zjawisko to dotyczy istotnej grupy dzieci i może wymagać uwagi w kontekście budowania motywacji i wsparcia rozwojowego.

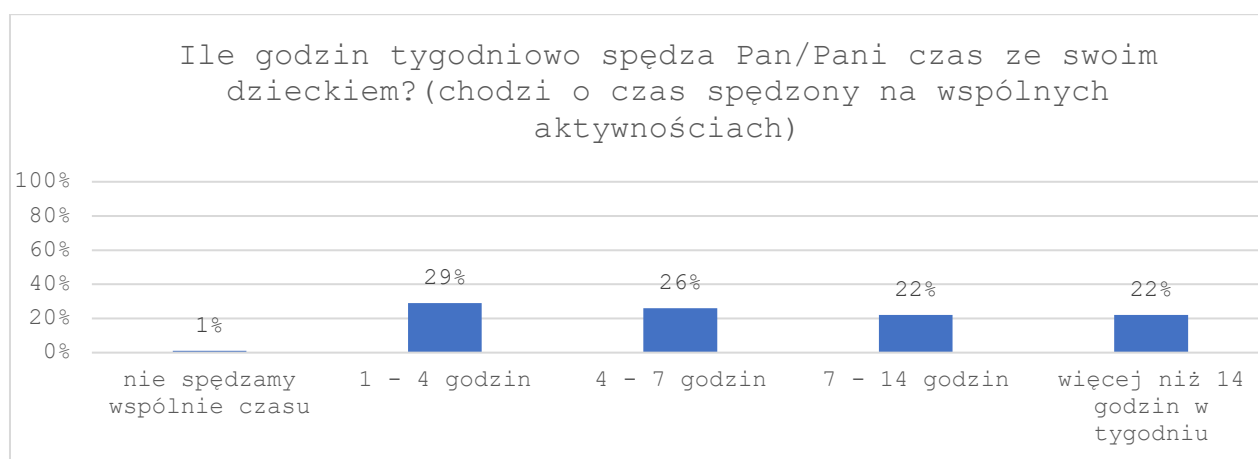
Czy zauważyli Państwo lekceważący i
obojętny stosunek dziecka do nauki, pracy,
przyszłości?

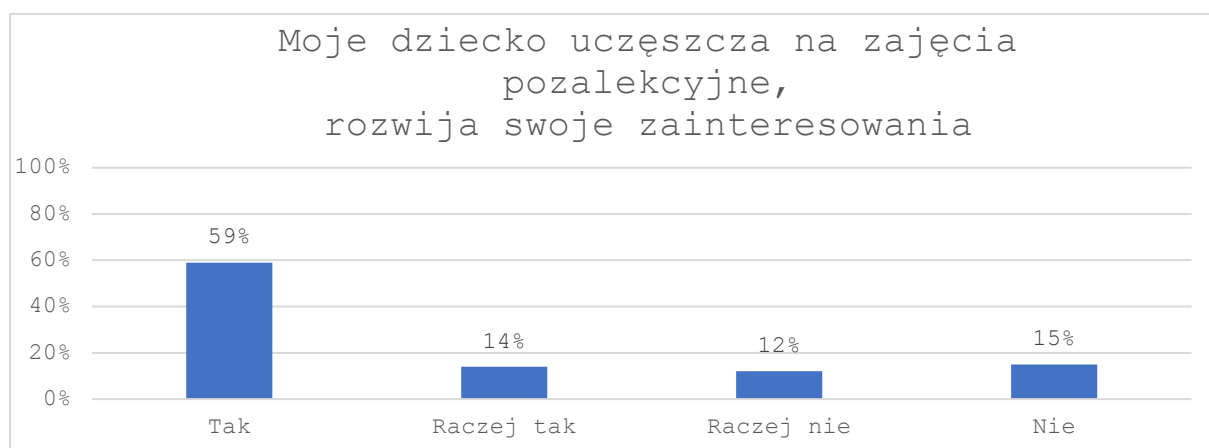
CZAS WOLNY

Ostatnia część ankiety skierowanej do rodziców dzieci i młodzieży z Gminy Śrem poruszała różnorodne aspekty dotyczące spędzania czasu wolnego. Rodzice zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat tego, jak często angażują się we wspólne zajęcia ze swoimi dziećmi.

Na poniższym wykresie został przedstawiony rozkład odpowiedzi mówiący o ilości czasu spędzonego na wspólnych aktywnościach rodzica z dzieckiem – najczęściej wskazań (29%) odnosi się do przedziału czasowego 1-4 godzin na przestrzeni tygodnia. Budujące są wskazania niemal jednej piątej ankietowanych (22%) deklarujących, że na wspólnych aktywnościach z dzieckiem spędzają więcej niż 14 godzin tygodniowo.

Łącznie 73% respondentów wskazało, że ich dzieci uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne, które umożliwiają im rozwijanie własnych pasji i zainteresowań. Zaangażowanie w aktywności pozalekcyjne może również pełnić funkcję profilaktyczną, odciągając dzieci od zachowań ryzykownych i wspierając ich zdrowie psychiczne. Wynik ten wskazuje na wysoką świadomość rodziców w zakresie znaczenia wszechstronnego rozwoju dziecka oraz rolę szkoły i lokalnych instytucji w zapewnianiu oferty edukacyjnej i wychowawczej poza obowiązkowymi lekcjami.

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Śrem

- W opinii mieszkańców Gminy Śrem najistotniejszymi problemami społecznymi są: uzależnienie od alkoholu (59%), uzależnienia behawioralne (50%) oraz bezrobocie (44%).
- Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: sieciorizm (76%) oraz alkoholizm (60%).
- Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Śrem 13% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy domowej, a 29% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić.
- Większość dorosłych ocenia swoje samopoczucie psychiczne jako dobre, jednak u części osób występują objawy przeciążenia, zmęczenia i zaburzeń snu, które mogą negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie.
- Zdecydowana większość badanych posiada bliską osobę, z którą może porozmawiać w trudnych chwilach, choć niewielka grupa wskazuje na brak takiego wsparcia, co może zwiększać ryzyko izolacji emocjonalnej.
- Dostępność i otwartość na pomoc psychologiczną są zróżnicowane – część osób korzysta lub rozważa skorzystanie z takiego wsparcia, jednak duża grupa nadal nie planuje z niego korzystać, co może wynikać z barier społecznych lub indywidualnych przekonań.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Śrem odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim stopniu ryzyka – większość badanych spożywa alkohol – najczęściej kilka razy w miesiącu (39%) oraz kilka razy w roku (28%), wypijając przy tym umiarkowane ilości alkoholu (3-4 porcji: 41%, 1-2 porcji: 34%).
- 76% badanych uważa, że w najbliższej okolicy znajdują się odpowiednia liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol, a dla 14% takich miejsc jest za dużo.
- 64% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku, a 86% badanych mieszkańców nie zna miejsc, do których po pomoc może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu.
- Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Śrem jest rozpowszechnionym nałogiem – łącznie 22% badanych pali regularnie papierosy lub e-papierosy, a okazjonalnie robi to 40% badanych.

- 4% badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 96% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Śrem, nie jest rozpowszechnionym zjawiskiem - 93% respondentów przyznaje, że nie ma doświadczenia z grami hazardowymi.
- Większość respondentów (96%) nie ma tendencji do "zajadania" stresów i trudnych emocji, podczas gdy 4% przyznaje się do takiego zachowania. Co więcej, 97% badanych nie ma problemów z kontrolowaniem swoich zachowań jedzeniowych, co oznacza, że 3% doświadcza trudności w tym obszarze. Wyniki te sugerują, że problemy związane z niekontrolowanym jedzeniem w reakcji na stres dotyczą mniejszości z badanych.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań 79% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (35%), warsztatów profilaktycznych dla uczniów (30%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (23%) oraz udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (12%).

Rekomendowane działania dla dorosłych mieszkańców:

- Kontynuowanie podejmowanych działań informujących o negatywnych skutkach zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie Gminy plakaty i bilbordy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym nowe media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych.
- Organizowanie szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań

i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.

- Współpraca z Policją, na przykład w celu rozpowszechniania przez nią ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych podczas kontroli drogowych na temat wpływu alkoholu na organizm.
- Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.
- Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Należałoby mimo wszystko zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy podchodzą odpowiedzialnie do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 100% sprzedawców zawsze sprawdza dowód potwierdzający pełnoletność klienta.
- 60% z badanych uważa, że osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Respondenci wskazują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (50%).
- 100% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie budzącej wątpliwości co do pełnoletności.

- 90% badanych stwierdza, że nie dochodzi do sytuacji spożywania alkoholu w obrębie sklepu.
- Sprzedawcy charakteryzują się wysoką świadomością konsekwencji picia alkoholu –85% badanych nie zgadza się na to, aby kobiety w ciąży piły alkohol, 85% nie zgadza się na prowadzenie pojazdów mechanicznych po spożyciu oraz 65% badanych uważa, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Rekomendowane działania dla sprzedawców napojów alkoholowych:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych (szkolenie w punktach sprzedaży alkoholu), działania edukacyjne z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty i ulotki, naklejki do umieszczenia w punktach.
- Podejmowanie cyklicznych działań kontrolnych, interwencyjnych a także prewencyjno – edukacyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych np. wykorzystanie procedur badawczo - profilaktycznych.
- Zakup i kolportaż materiałów edukacyjnych skierowany do sprzedawców napojów alkoholowych występujących do Urzędu Gminy z wnioskiem o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
- Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją oraz z organem kontrolnym takim jak GKRPA.

Pracownicy Instytucjonalni:

- Największe zagrożenie, według członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie stanowi brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami – 58% respondentów uznało go za bardzo istotny, a 42% za istotny oraz problem zażywania narkotyków i dopalaczy przez młodzież – 58% respondentów uznało go za bardzo istotny, 25% za istotny, a 17% za średnio istotny. Na równie wysokim poziomie oceniono uzależnienia behawioralne u młodzieży (np. od

Internetu), które za bardzo istotne uznało 58% badanych, za istotne – 17%, a za średnio istotne – 25%.

- Respondenci za najważniejsze zadania GKRPA uznali: motywowanie do podjęcia leczenia oraz procedurę kierowania na leczenie odwykowe – każdy z tych obszarów uzyskał po 100% wskazań.
- Respondenci podkreślili, że współpraca pomiędzy ZI a GKRPA jest skuteczna (67%) oraz bardzo skuteczna (8%). Za najbardziej efektywne sposoby zwiększenia tej współpracy uznano: wspólne szkolenia dla członków obydwu instytucji (58%), wspólne projekty i programy profilaktyczne (58%), ustalanie wspólnych celów i strategii działania (42%), regularne spotkania i wymiana informacji (25%) oraz zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej (17%).
- Największe bariery w realizacji działań GKRPA i ZI w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy to: niedobór specjalistów (58%) oraz niska świadomość społeczna dotycząca problemu (58%).
- Respondenci ocenili współpracę z lokalnymi władzami pozytywnie – 50% uważa, że władze wspierają działania.
- Analiza wskazań respondentów pokazuje, że w opinii członków GKRPA i ZI w Śremie najważniejszym działaniem w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom są szkolenia i warsztaty dla dorosłych mieszkańców, które uzyskały najwyższy odsetek wskazań – 75%. Na kolejnych miejscach znalazły się: współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej, kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień, konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin – każda z tych propozycji została wskazana przez 58% respondentów. Nieco rzadziej wybierano programy edukacyjne w szkołach, które otrzymały 42% głosów.

Rekomendowane działania

- Zorganizowanie szkoleń i warsztatów dla dorosłych mieszkańców, aby zwiększyć świadomość społeczną na temat uzależnień i ich skutków.
- Realizacja kampanii społecznych edukujących o problemach uzależnień, skierowanych zarówno do młodzieży, jak i dorosłych.
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla rodzin oraz stworzenie systemu łatwiejszego dostępu do terapii uzależnień.

- Zacieśnienie współpracy między GKRPA a Zespołem Interdyscyplinarnym poprzez regularne spotkania i wypracowanie wspólnych strategii działania.
- Wzmocnienie współpracy z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej w celu lepszego wykorzystania dostępnych zasobów.
- Zwiększenie środków finansowych przeznaczanych na działania profilaktyczne oraz zatrudnienie dodatkowych specjalistów, takich jak psychologowie i terapeuci.

Dzieci i młodzież szkolna

- Zdaniem uczniów z terenu Gminy Śrem najbardziej popularnymi zjawiskami w ich otoczeniu są - SP 4-6: uzależnienie od smartfonu (65%) oraz siecioholizm (63%); - SP 7-8: uzależnienie od smartfonu (88%) oraz siecioholizm (83%);
- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Śrem jest zauważalnym problemem – 12% młodszych i 30% starszych z ankietowanych uczniów ma za sobą inicjację alkoholową. Warto zwrócić uwagę na okoliczności w jakich najczęściej dochodzi do inicjacji alkoholowej wśród uczniów - najczęściej jest to jednorazowe lub okazjonalne picie w towarzystwie rodziny lub podczas spotkań ze znajomymi. Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym¹⁰. Prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenia na picie napojów alkoholowych, przynajmniej do czasu osiągnięcia pełnoletności są istotnym czynnikiem chroniącym dzieci i młodzież przed piciem napojów alkoholowych.

¹⁰ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura- Społeczeństwo-Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

- Badania wykazały, że problem palenia wyrobów tytoniowych również jest zauważalny wśród uczniów szkół podstawowych z Gminy Śrem - do palenia papierosów choć raz w życiu przyznało się 6% uczniów klas SP 4-6 oraz 20% klas SP 7-8.
- Wyniki badań wskazują, że uczniowie w Gminie Śrem przejawiają problemy związane z przyjmowaniem narkotyków i dopalaczy. Jak wynika z deklaracji uczniów 1% młodszych oraz 4% starszych uczniów próbowało narkotyków lub dopalaczy.
- Problemem wśród młodych mieszkańców Gminy są przypadki agresji i przemocy, z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym. Uczniowie przyznają, że padali ofiarą zarówno przemocy fizycznej (byli bici, szarpani lub kopani), jak i psychicznej (byli zastraszani lub przezywani). Przemocy fizycznej doświadcza 28% uczniów SP 4-6 oraz 39% uczniów SP 7-8. Przemocy psychicznej doznaje 35% uczniów SP 4-6 oraz 46% uczniów SP 7-8.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, Internetu i smartfonów przez uczniów. Na korzystaniu z komputera poza nauką uczniowie spędzają najczęściej 2 – 3 godziny dziennie (SP 4-6: 36%, SP 7-8: 29%). Są uczniowie, którzy deklarują, że spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed ekranem. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera i smartfonu są dla nich jedyną formą spędzania czasu.
Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych, oglądanie telewizji czy korzystanie z telefonu. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Problem grania w gry hazardowe wśród uczniów z Gminy Śrem występuje w znacznym stopniu. Jednakże większość uczniów nie grała nigdy w gry na pieniądze (SP 4-6: 88%. SP 7-8: 67%). Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- Wszyscy uczniowie najwięcej wolnego czasu poświęcają na korzystanie z Internetu dla przyjemności (codziennie robi to 53% uczniów klas 4–6 i aż 70% uczniów klas 7-8) oraz słuchaniu muzyki, oglądaniu filmów (44% młodszych i 58% starszych

uczniów wskazało, że robi to codziennie). Czynności te stanowią dominującą formę codziennego relaksu.

Nauczyciele:

- Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (84%), hejt (79%), agresja między uczniami (67%) oraz cyberprzemoc (67%).
- Nauczyciele w 87% przyznali, że w ich środowisku szkolnym nie miały miejsca incydenty związane ze spożywaniem przez uczniów alkoholu oraz w 85%, że nie miały miejsca incydenty związane z przyjmowaniem narkotyków lub dopalaczy.
- 98% pedagogów szkół wskazuje, że ich zdaniem uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu. Również 98% nauczycieli uważa, iż uczniowie są świadomi szkodliwości narkotyków i dopalaczy, oraz innych środków psychoaktywnych.
- W kwestii zagrożeń jakie może powodować alkohol, narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne nauczyciele wskazywali kolejno na: 87% na uzależnienia, 87% na agresję i przemoc, 64% na wzrost przestępczości, 52% na wcześniejsze kończenie edukacji przez młode uzależnione osoby oraz 31% na ciążę u nieletnich.
- 100% nauczycieli deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że uczeń sięga po środki psychoaktywne. 100% nauczycieli zdecydowanie stwierdza, że traktuje wszystkich uczniów sprawiedliwie.
- W opinii badanych tej grupy: relacje wśród uczniów są pozytywne (92%), uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego (82%), angażują się w życie szkoły (87%), starają się pomóc, kiedy rówieśnik ma kłopot (86%).
- Zarówno deklaracje nauczycieli, jak i ich obserwacje wskazują, że trudności emocjonalne uczniów są zjawiskiem powszechnym. Aż 61% badanych nauczycieli twierdzi, że uczniowie czasami zgłaszają stres lub problemy związane ze szkołą, rówieśnikami lub sytuacją domową, a 13% – że zdarza się to bardzo często.
- Respondenci zauważają u uczniów symptomy przeciążenia psychicznego: trudności z koncentracją (90%), przemęczenie i brak energii (73%) oraz obniżoną motywację do nauki (72%). Ponad połowa zauważa także wycofanie społeczne (55%) i wzmożoną drażliwość lub agresję (56%). Objawy lękowe, takie jak silny stres przed wypowiedzią czy sprawdzianem, wskazało 45% respondentów.

- 94% nauczycieli potwierdza, że w ich środowisku szkolnym podejmowane są działania profilaktyczne dotyczące uzależnień.

Rodzice:

- Najistotniejszym problemem występującymi w szkole, do której uczęszcza ich dziecko, rodzice uznali: uzależnienie od gier Internetowych i komputera (94%), hejt (92%), agresję w przestrzeni Internetowej (92%), agresję pomiędzy uczniami (92%), palenie wyrobów tytoniowych (85%).
- 83% rodziców uważa, że w szkole, do której uczęszczają ich dzieci relacje wśród uczniów można uznać za przyjazne i pozytywne.
- 95% przebadanych rodziców stwierdziło, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się upojenie alkoholowe.
- 96% przebadanych wskazuje, że ich dziecko nie pali papierosów, a 2% nie posiada takiej wiedzy.
- 98% badanych rodziców twierdzi, że ich dziecko nigdy nie używało środka uzależniającego lub odurzającego. 84% deklaruje, że potrafiłoby rozpoznać osobę, która przyjęła narkotyki lub dopalacze.
- 26% rodziców potwierdza, że ich dziecko doświadczyło kiedykolwiek cyberprzemocy – hejtu i agresji w Internecie.
- Rodzice w większości oceniają samopoczucie psychiczne swoich dzieci jako pozytywne – 49% uznało je za „raczej dobre”, a 37% za „bardzo dobre”. Nieliczni wskazali na negatywne oceny: 4% jako „raczej złe”, a 1% jako „bardzo złe”. Dla 9% badanych trudne było jednoznaczne określenie stanu psychicznego dziecka.
- Najczęściej obserwowanym przez rodziców niepokojącym objawem u dzieci w ostatnich miesiącach były częste zmiany nastroju i rozdrażnienie – wskazało na nie 20% ankietowanych. Kolejne 10% zauważyło wycofanie się dziecka z kontaktów społecznych, a 9% zgłosiło problemy ze snem (np. trudności z zasypianiem, wybudzanie się). Tyle samo (9%) zauważyło objawy fizyczne bez wyraźnej przyczyny, takie jak bóle brzucha czy głowy. Brak zainteresowania hobby lub ulubionymi zajęciami odnotowało 6% rodziców, natomiast utratę apetytu lub nadmierne łaknienie – 4%. Wzmógł się stres lub lęk przed szkołą wskazało 12% respondentów.

- 33% rodziców zauważyło u swojego dziecka lekceważący lub obojętny stosunek do nauki, pracy i przyszłości. Zebrane dane wskazują na potrzebę dalszego monitorowania kondycji psychicznej dzieci oraz rozwijania działań wspierających ich dobrostan emocjonalny i motywację rozwojową.

Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego:

- Organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:
 - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
 - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
 - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
 - ukazywały konsekwencje stosowania przemocy wobec innych,
 - wskazywały, jak radzić sobie z przemocą rówieśniczą, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczenia przemocy zarówno rówieśniczej jak i domowej,
 - przyczyniały się do zwiększenia świadomości w zakresie rozpoznawania swoich emocji i radzenia sobie z agresją,
 - rozwijały wiedzę na temat rodzajów i form przemocy
 - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia,
 - uczyły zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, oraz będą miały na celu:
 - poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
 - uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
 - kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznajomych,
 - dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
 - kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
 - podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
 - ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
 - poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,

- poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
- pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.
- Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:
 - Przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych.
 - Wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień.
 - Rozpoznawania symptomów stosowania przemocy w środowisku rówieśniczym, a także radzenia sobie z agresją i trudnymi emocjami u dziecka/ucznia,
 - Ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
 - Sposobów wyjścia z uzależnienia.
 - Ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem.
 - Przedstawienia mechanizmu i konsekwencji uzależnienia.
 - Zwrócenia uwagi na różne formy uzależnienia.
 - Przekazania rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi.
 - Omówienia poszczególnych uzależnień behawioralnych tj. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm i uzależnienie od hazardu, gier, zakładów, seksu.
 - Omówienia: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu, najpopularniejsze zagrożenia Internetu.
 - Jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci.
 - Nowych zagrożeń m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem.
 - Programów pozwalających kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.

ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY ŚREM NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH

MOCNE STRONY

- **Wysoka świadomość związana z ryzykiem i zagrożeniami wśród kadry pedagogicznej:** 100% nauczycieli zadeklarowało, że ich uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Taki sam odsetek stwierdził, że uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.
- **Optymistyczna ocena atmosfery szkolnej przez rodziców:** 92% rodziców uznało, że relacje między uczniami w szkole są pozytywne i przyjazne, co stanowi istotny czynnik ochronny w profilaktyce zachowań ryzykownych.
- **Wysoka aktywność dzieci w zajęciach pozalekcyjnych:** 73% rodziców wskazało, że ich dzieci uczęszczają na dodatkowe zajęcia rozwijające zainteresowania, co ogranicza czas spędzany przed ekranem i zmniejsza ryzyko zachowań problemowych.
- **Dobre funkcjonowanie systemu wsparcia instytucjonalnego:** w 2024 r. pomocą CUS objęto 579 rodzin, w tym 89 z powodu problemu uzależnień. Zespół Interdyscyplinarny objął wsparciem 165 rodzin dotkniętych przemocą domową.

SŁABE STRONY

- **Niepokojące sygnały emocjonalne u dzieci:** 20% rodziców wskazało na częste zmiany nastroju i rozdrażnienie u dziecka, 16% na wycofanie społeczne, a 13% dostrzegło wzmożony lęk lub stres związany ze szkołą. Jedynie 5% zauważyło utratę apetytu lub zainteresowań – jednak żaden z rodziców nie zadeklarował całkowitego braku niepokojących objawów.
- **Brak pełnej znajomości systemu pomocy:** 35% rodziców nie wiedziało, gdzie może się zwrócić o wsparcie w przypadku problemu uzależnienia w rodzinie, co wskazuje na potrzebę prowadzenia kampanii informacyjnych.
- **Częsta gra dzieci w gry komputerowe:** 16% uczniów z Gminy Śrem gra codziennie (7 dni w tygodniu), a 27% przez 4–6 dni, co może wskazywać na nadmierne korzystanie z mediów elektronicznych.
- **Wysoka liczba sprawców przemocy domowej:** W 2024 r. aż 176 osób było objętych działaniami jako osoby stosujące przemoc (w tym 133 mężczyzn). Zaledwie 15 osób skierowano na programy korekcyjno-edukacyjne.

SZANSE

- **Gotowość szkół i rodziców do współpracy:** Zarówno pedagodzy, jak i rodzice wyrażają zaufanie do szkoły jako przestrzeni wychowawczej – 100% nauczycieli deklaruje brak incydentów z używkami w szkołach, a 92% rodziców ocenia relacje między uczniami pozytywnie.
- **Rozwój oferty edukacyjno-profilaktycznej:** Istnieje możliwość rozwijania i systematyzowania zajęć pozalekcyjnych, warsztatów oraz wsparcia psychologicznego w szkołach i świetlicach (z których korzysta obecnie 40 dzieci).
- **Obecność grup wsparcia i świetlic środowiskowych:** Działają grupy AA, Al-Anon i NA oraz dwie świetlice z wyspecjalizowaną kadrą – stwarzają potencjał do szerszego wsparcia środowisk lokalnych.
- **Wysoka gotowość do diagnozy i gromadzenia danych:** Systematyczne prowadzenie badań ankietowych i analiz umożliwia skuteczne planowanie działań na poziomie gminnym.

ZAGROŻENIA

- **Problem przemocy domowej:** W 2024 roku odnotowano aż 40 interwencji dotyczących przemocy domowej (wzrost z 9 w 2022), a ofiarami padło 53 kobiety, 13 mężczyzn i 56 dzieci (łącznie). Liczba dzieci obecnych przy interwencjach wzrosła do 28.
- **Pogłębiające się zjawisko uzależnień i przestępstw pod ich wpływem:** W 2024 r. odnotowano 4206 interwencji Policji związanych z alkoholem i narkotykami oraz 89 przypadków prowadzenia pojazdu pod wpływem środków odurzających.
- **Problemy uzależnień wśród dorosłych i seniorów:** Alkoholizm (97 przypadków wsparcia w CUS), problemy z lekami i samotność wśród osób starszych to powracające ryzyka społeczne.
- **Ograniczony dostęp do terapii i niskie wykorzystanie narzędzi interwencyjnych:** W stosunku do liczby sprawców przemocy (176) skierowano jedynie 15 osób na działania korekcyjno-edukacyjne, co może ograniczać skuteczność systemu przeciwdziałania przemocy.

Analiza SWOT sytuacji społecznej Gminy Śrem ukazuje obraz Gminy aktywnej, zaangażowanej i dobrze zorganizowanej w obszarze polityki społecznej, jednak mierzącej się z szeregiem poważnych wyzwań. Do największych atutów należy dobrze funkcjonujący system

instytucjonalnego wsparcia, wysoka świadomość kadry pedagogicznej i rodziców, a także aktywność profilaktyczna i obecność grup samopomocowych. Znaczącym potencjałem jest również stosunkowo wysoki udział dzieci w zajęciach pozalekcyjnych oraz pozytywna atmosfera w szkołach.

Z drugiej strony, Gmina zmagą się z narastającymi problemami w obszarze zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a także zjawiskami przemocy domowej i przestępstw popełnianych pod wpływem alkoholu. Obserwuje się również ograniczoną znajomość systemu pomocy wśród części rodziców oraz niewystarczające kierowanie sprawców przemocy na działania korekcyjno-edukacyjne.

Szansą na dalszy rozwój jest wzmocnienie współpracy między instytucjami, rozbudowa oferty wsparcia psychologicznego i zajęć alternatywnych dla dzieci oraz intensyfikacja działań informacyjnych i profilaktycznych. Jednocześnie istnieje konieczność szybkiego reagowania na zagrożenia związane z przemocą i uzależnieniami, szczególnie wśród dorosłych i seniorów. Podsumowując, Gmina Śrem posiada solidne fundamenty do prowadzenia skutecznej polityki społecznej, ale wymaga dalszego wzmacniania zasobów, spójnej profilaktyki i zintensyfikowanych działań interwencyjnych, aby skutecznie przeciwdziałać pogłębiającym się problemom społecznym.

**PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH W GMINIE ŚREM
W LATACH 2021 ORAZ 2025**

Wyniki badań realizowanych na terenie Gminy Śrem w 2025 roku, porównano z wynikami badań diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych z 2021 roku. Do analizy porównawczej wybrano te zagadnienia, które zostały przeprowadzone w oparciu o podobną metodologię i cel badań. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

W badaniu przeprowadzonym zarówno w 2021 roku jak i 2025 roku wzięło udział 150 mieszkańców Gminy.

**PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH
WŚRÓD PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW GMINY ŚREM**

	DIAGNOZA Z 2021 ROKU	DIAGNOZA Z 2025 ROKU
OCENA WAŻNOŚCI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE	Za najbardziej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali: zanieczyszczenie powietrza - smog (78%).	Za najbardziej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali: uzależnienie od alkoholu (59%), uzależnienia behawioralne (50%) oraz bezrobocie (44%).
PROBLEM ALKOHOLOWY	Częstotliwość spożywania alkoholu wśród badanych: ○ prawie codziennie: 2%, ○ kilka razy w tygodniu: 12%, ○ raz w tygodniu: 29%, ○ kilka razy w miesiącu: 28%, ○ kilka razy w roku: 11%, ○ abstynenci: 18%.	Częstotliwość spożywania alkoholu wśród badanych: ○ prawie codziennie: 2%, ○ kilka razy w tygodniu: 6%, ○ raz w tygodniu: 12%, ○ kilka razy w miesiącu: 39%, ○ kilka razy w roku: 28%, ○ abstynenci: 13%.
	Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo: ○ 1-2 porcje: 17%, ○ 3-4 porcje: 36%,	Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo: ○ 1-2 porcje: 34%, ○ 3-4 porcje: 41%,

	○ 5-6 porcji: 23%, ○ 7-9 porcji: 5%, ○ 10 porcji i więcej: 1%, ○ abstynenci: 18%.	○ 5-6 porcji: 11%, ○ 7-9 porcji: 1%, ○ 10 porcji i więcej: 0%, ○ abstynenci: 13%.
	Częstotliwość picia alkoholu wśród badanych kształtuje się aktualnie na niższym poziomie, w 2021 roku prawie codziennie, raz w tygodniu lub kilka razy w tygodniu po alkohol sięgało łącznie 43% badanych, obecnie jest to 20%. W aktualnych badaniach zauważono nieznaczny wzrost ilości spożywanego alkoholu podczas standardowego dnia picia. Należy również zauważyć, że w badaniu przeprowadzonym w 2025 roku zmniejszył się odsetek badanych deklarujących abstynencję.	
PROBLEM NIKOTYNOWY	29% badanych odpowiedziało, że pali okazjonalnie papierosy lub e-papierosy. Regularnie paliło tradycyjne papierosy 51% badanych, a e-papierosy 3%. 17% badanych mieszkańców wskazało, że nie znajduje się w nikotynowym nałogu.	40% badanych odpowiedziało, że pali okazjonalnie papierosy lub e-papierosy. Regularnie pali tradycyjne papierosy 19% badanych, a e-papierosy 3% badanych. 38% badanych mieszkańców wskazało, że nie znajduje się w nikotynowym nałogu.
	Na przestrzeni lat zmniejszył się odsetek badanych mieszkańców sięgających regularnie po wyroby tytoniowe.	
PROBLEM NARKOTYKOWY	łącznie 57% respondentów znało co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: dopalacze, amfetamina,	łącznie 4% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: marihuana i haszysz oraz amfetamina.

	marihuana i haszysz.	
	W 2025 roku odnotowano o 53% mniej wskazań na znajomość osób zażywających narkotyki lub dopalacze, co może wskazywać, że zmniejszyła się popularność tych substancji w środowisku lokalnym.	
PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ	9% mieszkańców Gminy Śrem zadeklarowało znajomość osoby dotkniętej problemem przemocy domowej, a 72% podejrzewało, że tak się dzieje.	13% mieszkańców Gminy Śrem zadeklarowało znajomość osoby dotkniętej problemem przemocy domowej, a 29% podejrzewa, że tak się dzieje.
	W 2025 roku w porównaniu z 2021 rokiem nieznacznie zwiększył się odsetek badanych znających osoby doznające przemocy domowej oraz zmalał odsetek osób podejrzewających, że do takich sytuacji może dochodzić wśród znanych osób.	

SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W badaniu przeprowadzonym w 2021 w badaniu wzięto udział 50 osób. Grupa badana w 2025 roku wyniosła również 50 osób.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

	DIAGNOZA Z 2021 ROKU	DIAGNOZA Z 2025 ROKU
SPRZEDAŻ ALKOHOLU OSOBOM NIEPEŁNOLETNIM	Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Śrem deklarowali, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia mają miejsce: ○ kilka razy dziennie: 2%, ○ kilka razy w tygodniu: 12%, ○ kilka razy w miesiącu: 38%, ○ kilka razy w roku: 22%, ○ nie zdarzają się: 26%.	Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Śrem deklarowali, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia mają miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 25%, ○ kilka razy w miesiącu: 50%, ○ kilka razy w roku: 20%, ○ nie zdarzają się: 5%.
	72% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie.	100% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie.
	W przypadku wątpliwości, co do wieku, 8% badanych zawsze sprawdzało dokumenty potwierdzające wiek, a 20% robi to często.	W przypadku wątpliwości co do wieku 100% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek.
	Obecnie próby zakupy alkoholu przez osoby niepełnoletnie zdarzają się na terenie Gminy w podobnym stopniu co 4 lat temu. Wyniki badań przeprowadzonych w 2025 roku wskazują, że sprzedawcy podchodzą do zakazu sprzedaży alkoholu osobom	

	niepełnoletnim z większą świadomością i odpowiedzialnością.	
SPOŻYWANIE ALKOHOLU W OBRĘBIE SKLEPU	Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży miało miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 2%, ○ kilka razy w miesiącu: 36%, ○ kilka razy w roku: 30%, ○ nie zdarza się: 32%.	Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży miało miejsce: ○ kilka razy dziennie: 0%, ○ kilka razy w tygodniu: 0%, ○ kilka razy w miesiącu: 0%, ○ kilka razy w roku: 10%, ○ nie zdarza się: 90%.
	Obecnie spożywanie alkoholu w obrębie punktu jego sprzedaży zdarza się zdecydowanie rzadziej niż w 2021 roku.	

UCZNIOWIE

W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku wzięto udział łącznie 1804 uczniów: 995 uczniów klas 4-6 oraz 809 uczniów klas 7-8. Z kolei diagnoza przeprowadzona w 2025 roku objęła łącznie 776 uczniów: 493 klas 4-6 oraz 283 uczniów klas 7-8.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW

	DIAGNOZA Z 2021 ROKU	DIAGNOZA Z 2025 ROKU
PROBLEM ALKOHOŁOWY	Inicjację alkoholową miało za sobą: 7% badanych uczniów klas SP 4-6 oraz 24% uczniów klas SP 7-8.	Inicjację alkoholową ma za sobą 12% uczniów klas SP 4-6 oraz 30% uczniów klas SP 7-8.
	W obydwu badanych grupach wiekowych zwiększył się aktualnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.	
PROBLEM NIKOTYNOWY	Inicjację nikotynową miało za sobą 2% uczniów klas SP 4-6 oraz 13% uczniów klas SP 7-8.	Inicjację nikotynową ma za sobą 6% uczniów SP 4-6 oraz 20% uczniów klas SP 7-8.
	W obydwu badanych grupach wiekowych zwiększył się aktualnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację nikotynową.	
PROBLEM NARKOTYKOWY	0,5% badanych uczniów klas SP 4-6 oraz 1,2% uczniów klas SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmowali substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.	1% badanych uczniów klas SP 4-6 oraz 4% uczniów klas SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmowało substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.
	Uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich	Uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich

	miejsowości łatwe/trudne.	miejsowości łatwe/trudne.
	W badaniu z 2025 roku w obydwu badanych grupach wiekowych odnotowano niewielki wzrost deklaracji uczniów, mówiących o przyjmowaniu przez nich narkotyków lub dopalaczy.	
HAZARD	5% uczniów klas 4-6 oraz 14% klas 7-8 grało w internetowe gry hazardowe na pieniądze.	12% uczniów klas 4-6 oraz 33% klas 7-8 grało w internetowe gry na pieniądze.
	W obydwu grupach wiekowych aktualnie odsetek uczniów deklarujących uwikłanie w hazard wzrósł. Może to świadczyć, o narastającym problemie w środowisku młodych mieszkańców Gminy Śrem.	
PRZEMOC	43% uczniów klas 4-6 oraz 40% klas 7-8 doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole.	59% uczniów klas 4-6 oraz 69% klas 7-8 doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole.
	W obydwu grupach wiekowych zwiększył się aktualnie odsetek uczniów deklarujących doświadczanie przemocy rówieśniczej. Może to świadczyć, o narastaniu problemu w środowisku młodych mieszkańców Gminy Śrem.	

WNIOSKI Z PORÓWNANIA WYNIKÓW BADAŃ Z LAT 2021 I 2025 W GMINIE ŚREM:

1. Dorośli mieszkańcy

Zmiana percepcji problemów społecznych

W 2021 roku głównym problemem społecznym, według dorosłych mieszkańców, było zanieczyszczenie powietrza (78%). W 2025 roku na pierwszy plan wysunęły się problemy uzależnień – alkohol (59%) i uzależnienia behawioralne (50%) oraz bezrobocie (44%). To może świadczyć o wzroście świadomości dotyczącej zdrowia psychicznego i problemów społecznych związanych z uzależnieniami.

Alkohol

Chociaż odsetek regularnie pijących alkohol znacząco się zmniejszył (z 43% do 20%), wzrosła liczba osób deklarujących spożycie 3–4 porcji alkoholu przy jednej okazji (z 36% do 41%). Maleje także liczba abstynentów – z 18% w 2021 r. do 13% w 2025 r. Może to sugerować zmianę stylu spożywania – rzadsze, ale bardziej intensywne.

Nikotyna

W 2025 roku więcej osób deklarowało okazjonalne palenie papierosów lub e-papierosów (z 29% do 40%), jednak regularne palenie papierosów spadło z 51% do 19%. Odsetek osób wolnych od nałogu wzrósł z 17% do 38%. Można to interpretować jako korzystny trend zdrowotny.

Narkotyki

Znaczący spadek odsetka osób znających użytkowników substancji psychoaktywnych – z 57% w 2021 r. do zaledwie 4% w 2025 r. Może świadczyć o mniejszej dostępności lub też o większej dyskrecji w tym zakresie.

Przemoc domowa

Wzrost liczby respondentów, którzy znają ofiary przemocy domowej (z 9% do 13%), przy jednoczesnym spadku odsetka osób, które podejrzewają, że przemoc ma miejsce (z 72% do 29%), może wskazywać na poprawę komunikacji i większą gotowość do ujawniania przemocy.

2. Sprzedawcy napojów alkoholowych

Zakaz sprzedaży nieletnim

Wzrosła świadomość sprzedawców – w 2025 roku aż 100% deklaruje, że nigdy nie sprzedaje alkoholu osobom, wobec których istnieje podejrzenie niepełnoletniości (w 2021 r. – 72%).

Również 100% sprzedawców weryfikuje dokumenty w przypadku wątpliwości co do wieku klienta.

Spożywanie alkoholu przy sklepie

W 2021 roku 36% sprzedawców zgłaszało, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w miesiącu, w 2025 roku – już nikt nie zadeklarował takich przypadków. To znacząca poprawa porządku publicznego w rejonie sklepów.

3. Uczniowie

Alkohol i nikotyna

Odsetek uczniów klas 4–6, którzy mają za sobą inicjację alkoholową wzrósł z 7% do 12%, a w klasach 7–8 – z 24% do 30%. Podobny trend obserwuje się w przypadku nikotyny – w klasach 4–6 z 2% do 6%, a w klasach 7–8 z 13% do 20%. To niepokojący sygnał świadczący o wcześniejszym kontakcie młodzieży z używkami.

Narkotyki

W klasach 7–8 nastąpił wzrost deklaracji użycia substancji psychoaktywnych – z 1,2% w 2021 do aż 4% w 2025 roku. Może to wskazywać na silny wzrost dostępności lub normalizacji ich używania wśród młodzieży.

Hazard

Zjawisko grania w gry hazardowe na pieniądze wzrosło ponad dwukrotnie w obu grupach wiekowych – do 12% w klasach 4–6 i 33% w klasach 7–8. To sygnał alarmowy w zakresie profilaktyki uzależnień behawioralnych.

Przemoc rówieśnicza

W 2025 roku aż 59% uczniów klas 4–6 i 69% uczniów klas 7–8 deklaroowało, że doświadczyło przemocy rówieśniczej, w porównaniu do odpowiednio 43% i 40% w 2021 roku. Dane te wskazują na pogłębiający się problem przemocy w szkołach i potrzebę działań systemowych.

Podsumowanie

Porównanie wyników z lat 2021 i 2025 pokazuje, że:

- **Wśród dorosłych** wzrosła świadomość problemów uzależnień, poprawiła się higiena społeczna w otoczeniu punktów sprzedaży alkoholu, a także spadł poziom regularnego palenia i spożywania alkoholu.

- **Wśród uczniów** obserwuje się nasilające się problemy z uzależnieniami, hazardem i przemocą rówieśniczą, co wymaga zdecydowanych i szeroko zakrojonych działań profilaktycznych i terapeutycznych.
- **Wśród sprzedawców alkoholu** widać poprawę przestrzegania przepisów, większą odpowiedzialność i świadomość społeczną.

Zmiany te podkreślają znaczenie stałego monitorowania problemów społecznych i dostosowywania działań profilaktycznych do aktualnych zagrożeń.